รายงานผลการวิจัย

เรื่อง

การติดตามผลบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ผู้เขียนรายงาน
นายวิศรุต สุวรรณวิเวก
นายสินธะวา คามดิษฐ์

331.11423072
ว752ก
33A0072191
Title : การติดตามผลบัณฑิตมหาวิทยาลัย ธุรกิจบัณฑิตย์
หอสมุดและศูนย์สนเทศ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุน จากมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2531

โครงการวิจัย เรื่อง การติดตามผลบัณฑิตมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ผู้วิจัย นายวิศรุต สุวรรณวิเวก และ นายสินธะวา คามดิษฐ์

เดือนและปีที่วิจัยเสร็จ พฤศจิกายน 2531

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสถานภาพการทำงานของบัณฑิตมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ รุ่นที่ 13, 14 และ 15 (2) ศึกษาความคิดเห็นของหัวหน้างานเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการทำงานของบัณฑิตมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ รุ่นที่ 13, 14 และ 15 (3) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลถึงสถานภาพการทำงานของบัณฑิตกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยบัณฑิตรุ่นที่ 13, 14 และ 15 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ บัณฑิต จำนวน 843 คน และหัวหน้างานของบัณฑิต จำนวน 126 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามบัณฑิต และหัวหน้างานที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น ภายหลังจากรวบรวมข้อมูลแล้ว ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางและการบรรยาย

ผลการวิจัย พบว่า บัณฑิตที่มีงานทำส่วนใหญ่ได้งานทำภายใน 1 เดือน หลังจากจบการศึกษา รายได้เฉลี่ย 3,001-4,000 บาทต่อเดือน ทำงานในภาคธุรกิจเอกชน ลักษณะงานที่ทำส่วนมากเป็นงานด้านบัญชี การเงิน และสินเชื่อ ปัญหาและอุปสรรคในการหางานทำคือ ขาดประสบการณ์และความรู้พิเศษ แต่ก็สามารถสอบเข้าทำงานได้ด้วยตนเอง โดยมีพ่อแม่ ญาติ พี่น้อง หรือเพื่อน เป็นผู้แนะนำแหล่งงานให้ บัณฑิตมีความเห็นว่ามหาวิทยาลัยควรหาแหล่งงานและติดประกาศให้ทราบเพื่อช่วยให้บัณฑิตหางานทำได้เร็วขึ้น ในด้านการทำงานพบว่าบัณฑิตใช้ความรู้ด้านการบัญชี การตลาด และภาษาอังกฤษมากที่สุด โดยเฉพาะวิชาภาษาอังกฤษมีความสำคัญต่อการทำงานมาก จึงเสนอให้เพิ่มเนื้อหาวิชาในหลักสูตรมากยิ่งขึ้น ส่วนวิชาที่เห็นว่าควรลดเนื้อหา ได้แก่ กลุ่มวิชาพื้นฐาน คือ สถิติหรือ คณิตศาสตร์ สังคมวิทยา ตรรกศาสตร์ ฯลฯ บัณฑิตที่ศึกษาต่อมีจำนวนไม่มากนัก ซึ่งส่วนใหญ่จะเรียนสาขาการบริหารงานบุคคล และมีความเห็นว่า เนื้อหาวิชาในระดับปริญญาตรีไม่ค่อยเพียงพอสำหรับการเรียนในระดับที่สูงขึ้น

สำหรับบัณฑิตที่ไม่มีงานทำ ส่วนใหญ่ว่างงานมาแล้วมากกว่า 1 ปี ไม่เคยผึกงานและทำงานที่ใดมาก่อน เหตุผลที่บัณฑิตยังไม่มีงานทำ คือ ยังหางานที่ต้องการไม่ได้ และมีความเห็นต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการช่วยหางาน คือ มหาวิทยาลัยควรจัดตั้งหน่วยงานเพื่อช่วยในการจัดหางานเพื่อเป็นบริการสำหรับบัณฑิต

ในด้านความคิดเห็นของหัวหน้างานเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการทำงานของบัณฑิตเมื่อเปรียบเทียบกับที่บัณฑิตประเมินตนเอง พบว่า โดยเฉลี่ยทุกข้อกระทงหัวหน้างานประเมินสูงกว่าที่บัณฑิตประเมินตนเอง กล่าวคือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.11 และ 3.08 ตามลำดับ ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ดี เมื่อพิจารณารายข้อกระทง พบว่าข้อที่หัวหน้างานและบัณฑิตประเมินสูงสุดเป็นข้อเดียวกัน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.60 และ 3.65 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ดี ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ส่วนข้อที่หัวหน้างานประเมินไว้ต่ำสุด ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ดีมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 2.69 ได้แก่ ความสามารถในการเป็นผู้นำ และที่บัณฑิตประเมินตนเองต่ำสุด ซึ่งอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 2.48 ได้แก่ ความรู้ด้านวิชาการโดยทั่วไป

ปัจจัยที่ส่งผลถึงการทำงานของบัณฑิต พบว่า สถานภาพการทำงานของบัณฑิตมีความสัมพันธ์กับอายุและคะแนนเฉลี่ย ที่ความเชื่อมั่น 99.99% สัมพันธ์กับเพศที่ความเชื่อมั่น 99% และสัมพันธ์กับสาขาวิชาที่ความเชื่อมั่น 95%

Research Title : A Follow-Up Study of the Graduates of Dhurakijpundit University

Researchers : Mr. Visaruti Suvanvivake and Mr. Sintawa Kamdit

Year : November 1988

ABSTRACT

The objectives of this research were as follows (1) To study the work status of graduates from Dhurakijpundit University of the academic year 1984-1986 (2) To study the opinion of their boss concerning their work efficiency. (3) To study the factors which effected graduates's work status.

The sampling of this research were 843 graduates of the academic year 1984-1986 and their 126 and their 126 boss. The instrument used to collect data from the graduate and their boss was a questionnaire constructed by the researcher. Data analysis included percentage, mean standard deviation and chi-square test.

It was found that the most employed graduates got their job within one month after graduation. The average of their income was about 3001-4000 baht per month, Most of them worked in private business. They worked in the field of accountancy, finance and credits. Problems in working were lacking of working experience and special knowledge, but they could pass the competitive themselves. The member in their family and friends suggested them about job finding place. The source of work should be declared on the board at the University to help them find the jobs more easier and sooner.

In working, it was found that the graduates expressed their knowledge most in the field of accountancy, maketing and English that was especially important to their work. They advised to increased the content in English course and to reduce the content in some courses such as statistics, mathematics, sociology, logic etc. Some graduates continued their studies, most of them studied

personal management and had opinion that the content in the bachelor degree was not intensive enough for high level.

Most of the unemployed graduates, who found no job for one year, had never trained or worked anywhere. The reason of getting no job was that they could not find any they had expected. For the role of the university, graduates advised that a job providing service should be set up.

The comparison of the opinions in working efficiency between boss and graduates was revealed that their boss evaluated them in higher average than they did themselves ($\bar{X}$ = 3.11 and 3.08). The same highest evaluation between boss and graduates was the sincerity ($\bar{X}$ = 3.60 and 3.65). The lowest evaluation made by boss was the item concerning the ability of being leader ($\bar{X}$ = 2.69). The graduates made lowest self evaluation in the item concerning general knowledge ($\bar{X}$ = 2.48).

The factors effected graduates' work were found that their work status related to age and average point at 99.99% reliability, related to sex at 99.00% reliability, and related to field of study at 95.00% reliability.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัย เรื่อง "การติดตามผลบัณฑิตมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์" ครั้งนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ คณะผู้วิจัยจึงใคร่ขอขอบพระคุณ ท่านอธิการบดี อาจารย์ ดร.ไล่ว สุทธิพิทักษ์ และคณะผู้บริหารที่มีนโยบายส่นับส่นุนให้มีบรรยากาศแห่งการศึกษาค้นคว้าและวิจัยเกิดขึ้นในส่ถาบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะต่อ ๆ มา ได้เพิ่มความสำคัญของภารกิจด้านการวิจัยควบคู่ไปกับภารกิจด้านการผลิตบัณฑิต การบริการทางวิช่าการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม คณะผู้วิจัยถือว่านโยบายดังกล่าวเป็นกำลังใจสำคัญที่ทำให้สามารถดำเนินงานสำเร็จลุล่วงด้วยดี จึงขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

วิศรุต สุวรรณวิเวก

สินธะวา คามดิษฐ์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... ก

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... ค

กิตติกรรมประกาศ ..... จ

สารบัญ ..... ฉ

สารบัญตาราง ..... ฌ

บทที่

1 บทนำ 1

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย 3

ขอบเขตของการวิจัย 3

ความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย 3

วิธีดำเนินการวิจัย 4

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย 5

2 วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง 6

ประวัติมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ 6

การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา 9

งานวิจัยในประเทศ 13

งานวิจัยต่างประเทศ 19

3 วิธีดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล 21

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 21

เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล 22

การเก็บรวบรวมข้อมูล 22

การวิเคราะห์ข้อมูลและการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 24

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
4	ผลการวิจัย	26
	ผลการวิจัยจากแบบสอบถามปัณฑิต	26
	ผลการวิจัยจากแบบสอบถามหัวหน้างาน	49
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	58
	สรุปผลการวิจัย	58
	อภิปรายผลการวิจัย	67
	ข้อเสนอแนะ	76
	บรรณานุกรม	79
	ภาคผนวก ก. (แบบสอบถามปัณฑิต)	83
	ภาคผนวก ข. (แบบสอบถามหัวหน้างาน)	94

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของบัณฑิต จำแนกตามสาขาวิชาและรุ่นปีการศึกษาที่จบ	21
2	จำนวนตัวอย่างและจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน จำแนกตามสาขาวิชาและรุ่นปีการศึกษาที่จบ	23
3	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ	27
4	จำนวนบัณฑิต จำแนกตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา	28
5	จำนวนบัณฑิต จำแนกตามรุ่นและปีที่สำเร็จการศึกษา	28
6	จำนวนบัณฑิต จำแนกตามคะแนนเฉลี่ย	29
7	ระยะเวลาในการหางานทำของบัณฑิตหลังจากสำเร็จการศึกษา	30
8	รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของบัณฑิต	31
9	จำนวนบัณฑิตที่ทำงาน จำแนกตามประเภทของงาน	32
10	จำนวนบัณฑิต จำแนกตามลักษณะงานที่ทำในปัจจุบัน	33
11	ลำดับความสำคัญของปัญหาในการหางานทำของบัณฑิต	34
12	จำนวนบัณฑิตที่มีงานทำ จำแนกตามปัจจัยที่ได้งานทำ	35
13	จำนวนบัณฑิตที่มีงานทำ จำแนกตามสถานที่ที่ทราบแหล่งงาน	36
14	ลำดับความสำคัญของบทบาทในการช่วยหางานทำให้แก่บัณฑิตของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์	37
15	จำนวนบัณฑิตที่เปลี่ยนงานใหม่ จำแนกตามสาเหตุที่เปลี่ยนงาน	39
16	จำนวนบัณฑิต จำแนกตามสาเหตุที่ต้องการเปลี่ยนงาน	40
17	ลำดับความสำคัญของวิชาต่าง ๆ ที่บัณฑิตนำไปใช้ประโยชน์ในการทำงาน	41
18	วิชาที่ควรเพิ่มเนื้อหาวิชาตามความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีงานทำแล้ว	42
19	วิชาที่ควรลดเนื้อหาวิชาตามความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีงานทำแล้ว	43
20	ลำดับของสาเหตุที่บัณฑิตที่ยังไม่มีงานทำออกจากงาน	46

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ (ต่อ)		หน้า
21	สาเหตุที่ทำให้บัณฑิตไม่ได้งานทำ	47
22	ความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อบทบาทการหางานให้แก่บัณฑิตของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์	49
23	จำนวนหัวหน้างานที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ	50
24	เกณฑ์การพิจารณาเงินเดือนที่หัวหน้างานให้แก่บัณฑิต	51
25	เกณฑ์การพิจารณาบุคคลเข้าทำงานของหัวหน้างาน	52
26	ลำดับสาขาวิชาที่หัวหน้างานต้องการรับเข้าทำงาน	53
27	การประเมินการทำงานของบัณฑิต โดยบัณฑิตและหัวหน้างาน	54
28	ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับสถานภาพการทำงานของบัณฑิต	56
29	ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับสถานภาพการทำงานของบัณฑิต	56
30	ความสัมพันธ์ระหว่างสาขาวิชากับสถานภาพการทำงานของบัณฑิต	57
31	ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนเฉลี่ยกับสถานภาพการทำงานของบัณฑิต	57

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การอุดมศึกษามีส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก เพราะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาจะเป็นกำลังคน (manpower) ที่สำคัญในการดำเนินภารกิจต่างๆ และในสาขางานต่าง ๆ ของประเทศ ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาจึงมีหน้าที่รับผิดชอบในการสร้างคนให้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถในวิชาการชั้นสูงที่พร้อมจะรับผิดชอบในหน้าที่การงานที่ตนได้รับมอบหมายและสามารถใช้ความรู้ ความคิดริเริ่มที่ศึกษามาประยุกต์ใช้ในงานได้อย่างถูกต้องเหมาะสม (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา 2527 : 1) ซึ่งการที่ผู้สำเร็จการศึกษาหรือบัณฑิตจะมีความสามารถดังกล่าวได้ดีนั้น ขึ้นอยู่กับกระบวนการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งส่งเสริมและพัฒนานิสิตนักศึกษาให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ หรือให้เป็นทรัพยากรที่มีค่าต่อสังคมและประเทศชาติ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องพัฒนา ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนการสอนอยู่เสมอ

การติดตามผลบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว เป็นวิธีหนึ่งที่จะได้มาซึ่งข้อมูลสำหรับพัฒนา ปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่ง วิจิตร ศรีสอ้าน (อ้างใน สุทธนู ศรีไสย และคณะ 2528 : 2) กล่าวว่า การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษากระทำได้ 2 รูปแบบ กล่าวคือ การประเมินเชิงปริมาณ ได้แก่ การสำรวจว่าบัณฑิตที่สำเร็จหลักสูตรต่าง ๆ จากสถาบันนั้น มีความพอเพียงกับความต้องการของสังคมหรือไม่ และเกี่ยวข้องกับการว่าจ้างในตลาดแรงงาน ส่วนการประเมินเชิงคุณภาพนั้นก็เพื่อที่จะทราบว่าคุณภาพของบัณฑิตที่จะออกไปทำงานเป็นอย่างไร เป็นที่น่าพอใจหรือไม่หรือเป็นไปตามจุดประสงค์ของหลักสูตรที่ตั้งไว้เพียงใด การติดตามผลเชิงคุณภาพนี้กระทำได้โดย 1) การถามกับตัวบัณฑิตเอง ในประเด็นของการได้งานตรงกับที่เรียนมาหรือไม่ วิชาที่เรียนใช้ประโยชน์ได้เพียงใด นำไปประยุกต์ได้หรือไม่ 2) การถามกับผู้ใช้บัณฑิต เป็นข้อมูลย้อนกลับที่สำคัญมาก เพราะผู้ใช้บัณฑิตเป็นผู้แทนของนายจ้าง 3) การถามเพื่อนร่วมงานและผู้รับบริการ ซึ่งอาจมีข้อยกเว้นทำ

ไม่ได้ นอกจากในกรณีที่มีผู้ร่วมงานและผู้รับบริการจากบัณฑิตมีตัวตนอย่างเด่นชัด

สาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่ควรนำมาพิจารณา คือ ปัญหาการว่างงานของผู้มีการศึกษาสูงหรือบัณฑิตมีแนวโน้มสูงขึ้น ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้ จากการศึกษาวิจัยของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2528 : 5) พบว่าในปี พ.ศ.2534 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2530-2534) อัตราการว่างงานของผู้มีการศึกษาระดับอุดมศึกษาจะเพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 6.9 มาเป็นร้อยละ 10.1 ซึ่งปัญหาการว่างงานดังกล่าวนี้จะก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมามากมาย ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2511 นับจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ.2531) เป็นเวลารวมทั้งสิ้น 20 ปี ได้ผลิตบัณฑิตออกไปรับใช้สังคมและประเทศชาติ รวมทั้งสิ้น 15 รุ่น จำนวน 5,390 คน และได้มีการศึกษาวิจัยเพื่อติดตามผลบัณฑิตมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ซึ่ง เลิศพร ภาระสกุล (2528) ได้ทำการศึกษาวิจัยโดยสำรวจสภาวะการมีงานทำของบัณฑิต 6 รุ่น ได้แก่ รุ่นที่ 7 ถึงรุ่นที่ 12 (พ.ศ.2522-2527) ในทุกคณะและทุกสาขาวิชา ทั้งภาคปกติและภาคค่ำ ซึ่งนับว่าเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนามหาวิทยาลัยเป็นอย่างยิ่ง แต่ในระยะต่อ ๆ มา มหาวิทยาลัยได้ผลิตบัณฑิตออกไปเพิ่มขึ้นอีก 3 รุ่น คือ รุ่นที่ 13,14 และรุ่นที่ 15 ซึ่งมีบางคณะและบางสาขาวิชาเท่านั้นที่มีการศึกษาวิจัยติดตามผลบัณฑิต แต่ยังไม่มีการศึกษาวิจัยเพื่อติดตามผลบัณฑิตทุกคณะและทุกสาขาวิชาแต่ประการใด

ดังนั้นคณะผู้วิจัยได้พิจารณาเห็นว่าการติดตามผลบัณฑิตมีความสำคัญต่อการผลิตบัณฑิต ซึ่งเป็นภารกิจสำคัญของสถาบันอุดมศึกษา และมีผลต่อการพัฒนาสถาบันให้ก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง และเพื่อสนองตอบความต้องการของสังคมและประเทศชาติ รวมทั้งให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการลดปัญหาบัณฑิตว่างงาน ซึ่งมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นในอนาคตอีกทางหนึ่งด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นอกจากจะติดตามผลจากบัณฑิตแล้ว ยังได้ติดตามผลจากผู้ใช้บัณฑิตหรือนายจ้าง เพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งมีส่วนสำคัญอย่างมาก ผู้วิจัยเห็นว่าผลที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ และเพื่อให้สามารถประกอบภารกิจในฐานะสถาบันอุดมศึกษาได้อย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

<u>วัตถุประสงค์ของการวิจัย</u>

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ

1. ศึกษาสถานภาพการทำงานของบัณฑิตมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ รุ่นที่ 13, 14 และ 15

2. ศึกษาความคิดเห็นของหัวหน้างานเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการทำงานของบัณฑิต รุ่นที่ 13, 14 และ 15 ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

3. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลถึงสถานภาพการทำงานของบัณฑิต

<u>ขอบเขตของการวิจัย</u>

ขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้ มีดังต่อไปนี้

1. กลุ่มประชากร แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มดังนี้

1.1 บัณฑิต มุ่งศึกษาสถานภาพการทำงานของบัณฑิตมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ จำนวน 3 รุ่น ได้แก่ รุ่นที่ 13, 14 และ 15 ของทุกคณะและทุกสาขาวิชาที่เป็นนักศึกษาภาคปกติและภาคค่ำ โดยมีบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาทั้ง 3 รุ่น จำนวน 2,924 คน

1.2 หัวหน้างาน มุ่งศึกษาความคิดเห็นของหัวหน้างานของบัณฑิตมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ รุ่นที่ 13, 14 และ 15 ที่มีงานทำมาไม่น้อยกว่า 6 เดือน

2. กลุ่มตัวอย่าง

2.1 บัณฑิตที่จบการศึกษา 3 รุ่น รุ่นที่ 13, 14 และ 15 จำนวน 1,468 คน

2.2 หัวหน้างาน ได้แก่ หัวหน้าหน่วยงานหรือผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต ซึ่งมีจำนวนตามจำนวนของบัณฑิตที่มีงานทำมาไม่น้อยกว่า 6 เดือน

<u>ความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย</u>

1. การติดตามผล หมายถึง การศึกษาและสำรวจผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ รุ่นที่ 13, 14 และรุ่นที่ 15 ในทุกคณะและทุกสาขาวิชาเกี่ยวกับสถานภาพการทำงานของบัณฑิตในด้านต่าง ๆ

2. บัณฑิต หมายถึง ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ รุ่นที่ 13 ปีการศึกษา 2527 รุ่นที่ 14 ปีการศึกษา 2528 รุ่นที่ 15 ปีการศึกษา 2529

คณะบริหารธุรกิจ

สาขาวิชาการเงิน

สาขาการวิชาการตลาด

สาขาวิชาการบริหารงานบุคคล

คณะการบัญชี

สาขาวิชาการบัญชี

คณะเศรษฐศาสตร์

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์

คณะนิติศาสตร์

สาขาวิชานิติศาสตร์

3. สถานภาพ หมายถึง สถานการณ์ที่ปรากฏอยู่เป็นปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของบัณฑิตมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ซึ่งรวมถึงการว่างงานและการมีงานทำ

4. หัวหน้างาน หมายถึง หัวหน้าหน่วยงานหรือผู้บังคับบัญชา หรือนายจ้างบัณฑิตมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ที่มีงานทำและกำลังปฏิบัติงานอยู่ในขณะนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการติดตามผลบัณฑิต

2. สร้างแบบสอบถาม

3. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับบัณฑิตรุ่นที่ 13, 14, 15 จากสำนักงานทะเบียนและประเมินผลมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

4. ส่งแบบสอบถามไปยังบัณฑิตรุ่นที่ 13, 14, 15 ทางไปรษณีย์

5. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนายจ้าง จากแบบสอบถามบัณฑิตที่ตอบแบบสอบถามแล้วส่งแบบสอบถามสำหรับนายจ้างทางไปรษณีย์

6. รวบรวมและตรวจสอบความเรียบร้อยของแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้รับกลับคืนมา

7. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

8. เขียนรายงานการวิจัยและจัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม

<u>ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย</u>

การวิจัยครั้งนี้จะได้รับประโยชน์ คือ

1. ผลการวิจัยจะทำให้ทราบถึงลักษณะการได้งานทำ ปัญหาและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ตลอดจนข้อมูลเกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์ที่บัณฑิตได้รับจากมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ในขณะที่ศึกษาอยู่และหลังจากที่ศึกษาไปแล้ว

2. ผลการวิจัยจะช่วยให้ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องนำข้อมูล หรือข้อค้นพบไปปรับปรุงหลักสูตร แนวนโยบายหรือแนวปฏิบัติในการผลิตบัณฑิตให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและประเทศชาติโดยส่วนรวม

3. ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางของผู้ที่จะศึกษาหรือทำการวิจัยในแนวเดียวกันนี้ต่อไป

บทที่ 2

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัย เรื่อง "การติดตามผลบัณฑิตมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์" ในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการดำเนินงานต่าง ๆ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. ประวัติมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
2. การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา
3. งานวิจัยในประเทศ
4. งานวิจัยต่างประเทศ

1. ประวัติมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ เกิดขึ้นเพราะความต้องการของสังคมในการผลิตบุคลากรที่มีความรู้และความชำนาญทางด้านธุรกิจให้กับสังคมไทย ภายใต้แนวคิดที่ว่า "นักธุรกิจเป็นผู้-สร้างชาติ" มีปณิธานในการผลิตบัณฑิตให้ถึงพร้อมทั้งคุณธรรมและคุณวุฒิ และมีนพรัตน์ หรือแก้วเก้าดวง เป็นหลักในการจัดการศึกษา ดังนี้

ดวงที่ 1 ภาษาดี เน้นภาษาอังกฤษธุรกิจ เพราะเป็นภาษากลางที่ใช้เป็นสากล โดยต้องมีความรู้ดีเช่นเดียวกับภาษาไทย

ดวงที่ 2 มีความรู้ดี หมายถึง ความรู้ด้านธุรกิจต้องดีและกว้างขวาง

ดวงที่ 3 มีความสามารถในการใช้ความรู้ ให้เกิดประโยชน์ได้จริง

ดวงที่ 4 มีความคิดก้าวหน้า หรือมีความคิดสร้างสรรค์ ความคิดริเริ่ม

ดวงที่ 5 มีความขยันอดทน เอาใจใส่งาน

ดวงที่ 6 มีมารยาทอันดีงาม และซื่อสัตย์

ดวงที่ 7 มีความรับผิดชอบในหน้าที่

ดวงที่ 8 รู้จักใช้โอกาสที่เหมาะสม

ดวงที่ 9 เป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่

สำหรับพัฒนาการของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งจนถึงปัจจุบัน มีสำดับพอสรุปได้ตามความสำคัญ ดังนี้

1 พฤษภาคม 2511 ได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการ ตาม พ.ร.บ.โรงเรียนราษฎร์ เป็นโรงเรียนธุรกิจบัณฑิตย์ เปิดสอน 2 ระดับ คือ ระดับอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษา หลักสูตร 3 ปี

30 พฤษภาคม 2511 ได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการ ให้เปลี่ยนสถานภาพเป็น สถาบันธุรกิจบัณฑิตย์ และกระทำพิธีเปิดเป็นทางการ โดย นายทวี บุญเกตุ เป็นประธานในพิธี

28 พฤษภาคม 2513 ได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการ ให้เปลี่ยนสถานภาพเป็นวิทยาลัยเอกชน ชื่อ วิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ตาม พ.ร.บ. วิทยาลัยเอกชน พ.ศ.2512 เปิดสอนระดับอุดมศึกษา หลักสูตร 3 ปี ใน 3 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาบริหารธุรกิจ และพาณิชย์ การตลาด และการเงินและการธนาคาร

2 กุมภาพันธ์ 2514 ได้รับอนุญาตจากคณะรัฐมนตรี ให้เปิดสอนระดับปริญญาตรี หลักสูตร 4 ปี ใน 2 คณะวิชา คือ คณะบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการบริหารการเงิน การบริหารงานบุคคล การตลาด การบัญชี และคณะนิติเศรษฐศาสตร์ สาขาวิชานิติศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์

18 สิงหาคม 2515 ได้รับอนุญาตจากสภาการศึกษาแห่งชาติให้แยกหลักสูตรปริญญาตรี สาขาการบัญชี หลักสูตร 4 ปี ออกจากคณะวิชาบริหารธุรกิจไปเป็นคณะวิชาการบัญชี

22 กันยายน 2515 ได้รับอนุญาตจากสำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ ให้แยกหลักสูตรปริญญาตรี สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ หลักสูตร 4 ปี ออกจากคณะนิติเศรษฐศาสตร์ ไปเป็นคณะเศรษฐศาสตร์

9 มีนาคม 2516 ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษา หลักสูตรปริญญาตรีบริหารธุรกิจบัณฑิต

25 มีนาคม 2517 ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษา หลักสูตรปริญญาตรี ปัญชีบัณฑิต

30 กรกฎาคม 2518 ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษา หลักสูตรปริญญาตรี เศรษฐศาสตรบัณฑิต

26 กันยายน 2520 ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษา หลักสูตรปริญญาตรี นิติศาสตรบัณฑิต

10 พฤษภาคม 2526 ได้รับอนุญาตจากทบวงมหาวิทยาลัย ให้เปิดสอนระดับปริญญาตรี สาขาวิชาภาษาอังกฤษ

24 ตุลาคม 2527 ได้รับอนุญาตจากทบวงมหาวิทยาลัย ให้เปลี่ยนสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัย

1 มิถุนายน 2518 ได้รับอนุญาตจากทบวงมหาวิทยาลัย ให้เปิดสอนระดับปริญญาโท หลักสูตร 2 ปี บริหารธุรกิจบัณฑิต โดยได้รับการรับรองวิทยฐานะ เมื่อ 13 กันยายน 2528 และได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษา เมื่อ 22 มิถุนายน 2530

15 เมษายน 2530 ได้รับอนุญาตจากทบวงมหาวิทยาลัย ให้เปิดสอนในระดับปริญญาตรี หลักสูตร 4 ปี สาขาวิชาภาษาจีนกลาง

16 พฤษภาคม 2530 ได้รับอนุญาตจากทบวงมหาวิทยาลัย ให้เปิดคณะมนุษยศาสตร์

28 มิถุนายน 2530 ได้รับอนุญาตจากทบวงมหาวิทยาลัย ให้เปิดสอนระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม สังกัดคณะมนุษยศาสตร์

พฤษภาคม 2531 ได้รับอนุญาตจากทบวงมหาวิทยาลัย ให้เปิดสอนเพิ่มในคณะบริหาร-ธุรกิจ 3 สาขาวิชา คือ การจัดการทั่วไป คอมพิวเตอร์ธุรกิจ และการเลขานุการ และหลักสูตรในระดับปริญญาโท 3 สาขาวิชา คือ สาขาวิชานิเทศศาสตร์ธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และนิติศาสตร์

1 มิถุนายน 2531 ได้รับอนุญาตจากทบวงมหาวิทยาลัย ได้เปิดสอนในระดับปริญญาตรี หลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี ทั้งภาคปกติและภาคค่ำในสาขาวิชาการบัญชี การเงิน การบริหารงาน-บุคคล การตลาด และการจัดการทั่วไป (มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ : 2531)

2. การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา

การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาเป็นภารกิจที่สถาบันการศึกษาทุกระดับควรให้ความสำคัญและดำเนินการติดต่อกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำข้อมูลจากผู้สำเร็จการศึกษากลับมาพัฒนาการผลิตบัณฑิต หรือนักเรียน นิสิต นักศึกษา ในสถาบันนั้น ๆ ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับ "การติดตามผล" ได้มีผู้ศึกษาค้นคว้าเพื่อเป็นแนวทางไว้ ดังจะกล่าวตามลำดับดังนี้

2.1 ความหมายและความสำคัญของการติดตามผล

สตูป และ วอร์ลกิสต์ (Stoops and Wahlguist 1949 : 190) ได้ให้ความหมายของการติดตามผลว่า เป็นการตรวจสอบโปรแกรมการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษาภายหลังนักศึกษาสำเร็จการศึกษาและการติดตามผลยังเป็นเทคนิคประเมินความเหมาะสมและความเพียงพอของโปรแกรมการเรียนการสอน ทั้งที่ยังอยู่ในกระบวนการและภายหลังสิ้นสุดกระบวนการแล้ว

ดาวนิ่ง (Downing 1968 : 209) กล่าวว่า การบริการติดตามผลเป็นกิจกรรมหลักที่จำเป็นสำหรับนักเรียน นักศึกษาทุกระดับ เพื่อจะได้ทราบผลของความมุ่งหมายการศึกษาที่ตั้งไว้ ทั้งด้านการฝึกฝนอาชีพ หรืองานต่าง ๆ ที่สถานศึกษาจัดให้ รวมทั้งผลการศึกษาทุกระดับ ปรัชญาของการบริการติดตามผลนั้น ถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นมากสำหรับการศึกษาทุกระดับ เพื่อสำรวจผลต่าง ๆ ดังกล่าว

คาลวิน (Calvin 1970 : 17) ให้ความหมายของการติดตามผลว่า (1) เป็นกระบวนการหาข้อมูลและข่าวสารเกี่ยวกับผู้สำเร็จการศึกษาไปแล้ว ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการแนะแนว และให้บริการแก่ผู้สำเร็จการศึกษา (2) เป็นโครงงานที่จะรวบรวมสถานภาพของผู้สำเร็จการศึกษา จากหลักสูตรวิชาชีพ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานกับการฝึกงาน

วัชรี ทรัพย์มี (2521 : 106) กล่าวว่า การติดตามผลการศึกษาเป็นการติดตามผล หลังจากที่นักเรียนออกจากโรงเรียนไปแล้ว จะได้ข้อมูลให้ทางโรงเรียนทราบว่านักเรียนที่ออกไปประกอบอาชีพหรือทำงานอะไร และประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพหรือไม่ นอกจากนี้ สุโท เจริญสุข (2521 : 33) ยังกล่าวว่า การติดตามผลเป็นการตรวจวัด

วัดผลการปฏิบัติงานที่ได้กระทำไปแล้วว่าอยู่ในเกณฑ์ใด มีข้อดีข้อเสียอย่างไรบ้าง เพื่อที่จะได้ทำการแก้ไขปรับปรุงเสียใหม่ให้ดีขึ้น

กล่าวโดยสรุป ความหมายของการติดตามผลเป็นกระบวนการที่สถาบันการศึกษาทุกระดับดำเนินการต่อนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว เพื่อต้องการทราบข้อมูลต่าง ๆ แล้วนำมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาบุคลิกภาพของผู้เรียน อีกทั้งยังเป็นส่วนหนึ่งในการให้บริการแก่ผู้ที่จบไปแล้วอีกทางหนึ่งด้วย

2.2 จุดมุ่งหมายของการติดตามผล

คาร์เตอร์ วี กู๊ด (Carter V.Good 1970 : 25) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายในการติดตามผล ดังนี้ (1) เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพในการแนะแนว (2) เพื่อศึกษาสถานภาพปัจจุบันของนักศึกษา (3) เพื่อช่วยให้ผู้สำเร็จการศึกษาได้ฟื้นฟูแผนการเรียนในด้านวิชาชีพ (4) เพื่อปรับปรุงโปรแกรมการสอน (5) เพื่อให้ได้ความคิดและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหลักสูตร และ (6) เพื่อให้ได้ข่าวสารข้อมูล ซึ่งจะช่วยให้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับความต้องการของผู้สำเร็จการศึกษาและสังคม ส่วน สุชา จันทน์เอม และ สุรางค์ จันทน์เอม (2520 : 57) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการติดตามผลว่า (1) เพื่อศึกษาความต้องการในด้านต่าง ๆ ของนักเรียน (2) เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงโครงการแนะแนว และหลักสูตรของโรงเรียน (3) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับความต้องการของชุมชน ในการผลิตนักศึกษาเพื่อจะได้ตรงกับความต้องการของชุมชนต่อไป (4) เพื่อศึกษาดูว่า ผู้ที่สำเร็จออกไปแล้วประสบความสำเร็จในการทำงานหรือไม่ เพียงใด (5) เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน และชุมชนได้เป็นอย่างดี และ (6) เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิจัยในการแนะแนวต่อไป

โดยสรุปแล้ว การติดตามผลที่ดำเนินการโดยทั่วไป มุ่งที่จะค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่สำเร็จการศึกษาออกไปแล้วในทุก ๆ ด้าน เพื่อนำมาพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนและพัฒนานักเรียนนิสิตนักศึกษา ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ การติดตามผลยังก่อให้เกิดประโยชน์ ทั้งต่อบุคคลและสถาบัน ดังที่ บุญจิตต์ ณ สำเลียง (2512 : 10) กล่าวคือ

1) ด้านผู้สำเร็จการศึกษา การติดตามผลจะช่วยผู้สำเร็จการศึกษาไปแล้วให้ได้งานเร็วที่สุด เท่าที่จะเร็วได้ นอกจากนั้น ยังจะได้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ให้มีขึ้นในโรงเรียน อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนต่อไป

2) ด้านผู้ให้คำปรึกษา การติดตามผลจะเป็นการตรวจสอบผลสำเร็จของการแนะแนวและความสามารถของผู้ให้คำปรึกษา ผลที่ได้รับจะได้ใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขโครงการต่อไปในอนาคต

3) ด้านหน่วยบริการจัดหางาน การได้ทราบว่าผู้สำเร็จการศึกษาได้เข้าทำงานหรือไม่ หน่วยบริการจัดหางานจะได้ใช้ในการพิจารณาบรรจุผู้ที่ยังไม่ได้ทำงาน ให้ได้งานที่เหมาะสมกับความสามารถของผู้นั้นมากที่สุด

4) ด้านผู้บริหารหรือผู้จัดทำหลักสูตร ผลที่ได้รับจากการติดตามผลจะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงหลักสูตร การเรียนการสอน ให้ดียิ่งขึ้นแล้วยังจะได้ทราบเกี่ยวกับเรื่องอื่น ๆ เช่น การปรับตัว สภาพทางอารมณ์ ร่างกายและสังคม เป็นต้น

2.3 วิธีดำเนินการติดตามผล

วิจิตร ศรีสอ้าน (2523) กล่าวถึง การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาว่ากระทำได้ 2 รูปแบบ คือ

1) การประเมินเชิงปริมาณ คือ การสำรวจว่าบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรต่าง ๆ จากสถาบันนั้นมีความเพียงพอต่อความต้องการของสังคมหรือไม่ และเกี่ยวกับการจ้างงานในตลาดแรงงาน

2) การประเมินเชิงคุณภาพ คือ การประเมินเพื่อที่จะทราบว่า คุณภาพของบัณฑิตที่ออกไปทำงานเป็นอย่างไร และเป็นที่น่าพอใจหรือไม่ หรือเป็นไปตามวัตถุประสงค์การจัดหลักสูตรที่ตั้งไว้เพียงใด และการติดตามผลเชิงคุณภาพนี้สามารถกระทำได้โดย

2.1 การติดตามตัวบัณฑิตเองในประเด็นของการได้งานตรงกับวิชาที่เรียนหรือไม่ วิชาที่เรียนใช้ประโยชน์ได้เพียงใด นำไปประยุกต์ได้หรือไม่

2.2 การถามกับผู้ใช้บัณฑิต เป็นข้อมูลย้อนกลับที่สำคัญมาก เพราะเป็นผู้ใช้บัณฑิตเป็นผู้แทนของนายจ้าง

2500

2.3 การถามผู้ร่วมงานและผู้รับบริการ ซึ่งอาจมีข้อยกเว้นทำไม่ได้นอกจากกรณีที่มีผู้ร่วมงาน และผู้รับบริการจากบัณฑิตมีตัวตนอยู่อย่างเด่นชัด

ยุพา อุดมศักดิ์ (2515) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับวิธีการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาว่า อาจทำได้ 3 ลักษณะ กล่าวคือ

1) การติดตามผู้สำเร็จการศึกษาไปแต่ละรุ่นแล้วแต่จะกำหนด

2) ผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา คือ ผู้ใช้

3) หน่วยงานที่คิดว่าน่าจะใช้ผู้สำเร็จการศึกษา เป็นการศึกษากำสังคน

สำหรับวิธีดำเนินการติดตามผลนั้น อาจใช้เครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม หรือใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ หรืออาจศึกษาจากรายงานของสถานศึกษาในระดับสูง ๆ ขึ้นไป ในการใช้แบบสอบถามนั้น ฟรอริส (Froehlich 1959 : 309) ได้ให้เกณฑ์ที่ควรปฏิบัติไว้ 3 ประการ คือ

1. แบบสอบถามนั้นจะต้องไม่กินเวลาผู้ตอบเกินไป

2. เรื่องราวต่าง ๆ ที่จะรวบรวมมานั้น สถานศึกษาควรดำเนินการวิเคราะห์ด้วยตนเองได้ และใช้ได้ผลดีด้วย

3. ควรคำนึงถึงการปรับตัวหลังจากนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว เพราะสถานศึกษาจะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ยิ่งขึ้น

ส่วนเนื้อหาที่จะบรรจุลงในแบบสอบถาม จะมีความแตกต่างกันออกไป โดยจะขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ ระดับการศึกษา องค์ประกอบอื่น ๆ ซึ่งในเรื่องนี้ เบอร์ดี และคณะ (Berdie 1963 : 152-155) ได้ยกตัวอย่างแบบติดตามผลของมหาวิทยาลัยมินิโซต้า ประกอบด้วยเนื้อหา 5 ภาค คือ

1. ข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ ชื่อ ที่อยู่ ฐานะการสมรส จำนวนบุตรและอาชีพของคู่สมรส

2. สถานศึกษาที่ได้เข้าศึกษาเพิ่มเติม ได้แก่ ประเภทของสถานศึกษา ชื่อของสถานศึกษา จำนวนปีที่เข้าศึกษา และประเภทวิชาที่เข้าศึกษา

3. ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ ได้แก่ ประเภทของอาชีพ ระยะเวลาที่ทำหน้าที่และความรับผิดชอบ รายได้ต่อชั่วโมงหรือต่อเดือน ประสบการณ์ในอาชีพต่าง ๆ ความรู้สึกต่องาน

4. การเข้าศึกษาในสถาบันชั้นสูง ได้แก่ เหตุผลในการเข้าศึกษา ผู้ให้การสนับสนุนส่งเสริม

5. เกี่ยวกับข้อมูลอื่น ๆ เช่น การเข้าเป็นสมาชิก สมาคม หรือกิจกรรมอื่น ๆ

3. งานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ

จากการสำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่า ได้มีการทำวิจัยมากพอสมควรในการศึกษาระดับต่าง ๆ แต่ผู้วิจัยจะเลือกเสนอเฉพาะผลงานวิจัยที่กล่าวถึง การติดตามผลจากการสอบถามปัณฑิตทางหนึ่ง และหัวหน้างานหรือนายจ้างอีกทางหนึ่ง เพื่อพิจารณาประกอบดังนี้

3.1 งานวิจัยในประเทศ

ในปี พ.ศ.2514 วิไลวรรณ เจริญพงศ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การติดตามผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตคณะครุศาสตร์" เพื่อศึกษาความสำเร็จในการปฏิบัติงานของบัณฑิต และศึกษาในทัศนะของผู้บังคับบัญชา โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ศึกษาถึงคุณภาพของบัณฑิตครุศาสตร์เกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติงาน 6 ด้าน คือ ความรู้และความสามารถทางวิชาการ ความสามารถพิเศษ การสอนบุคลิกภาพ มนุษยสัมพันธ์ และทัศนคติต่ออาชีพครู ผลการวิจัยพบว่า บัณฑิตส่วนใหญ่สอนนักเรียนตรงตามสาขาวิชาและสายวิชาเอกโท ในอัตราชั่วโมงที่กรมเจ้าสังกัดกำหนด ความคิดเห็นของบัณฑิตและผู้บังคับบัญชาไม่มีความสัมพันธ์กันเป็นเส้นตรงอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนใหญ่ผู้บังคับบัญชาและบัณฑิตพอใจความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิตครุศาสตร์ในแต่ละข้อ แต่ละด้าน และโดยส่วนรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ในปี พ.ศ.2515 สันติภาพ กองกาญจนะ ได้ทำการวิจัย เรื่อง "การติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) ตั้งแต่ปีการศึกษา 2510-2512 ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา และ วิทยาลัยครูในภาคการศึกษา 9, 10 และ 11" เพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตที่มีต่อบัณฑิต การประเมินค่าตนเองในด้านความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิต และความเห็นของบัณฑิตที่มีต่อสถาบันในด้านต่าง ๆ โดยสุ่มตัวอย่างจากบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา 2510-2512 ที่ ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียน

มัธยมศึกษาและวิทยาลัยครูในภาคการศึกษา 9, 10 และ 11 จำนวน 315 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า บัณฑิตเอาใจใส่ต่อหน้าที่ดี โดยเฉพาะยิ่ง การเตรียมการสอนและการปรับตัวเข้ากับผู้ปกครับปัญชาได้ดี บัณฑิตเห็นว่าตนเองมีความรู้ความสามารถเหมาะสมในการปฏิบัติงานทั่วไปดี มีบุคลิกภาพดี ความคิดเห็นต่อสถาบันการศึกษา บัณฑิตเห็นว่ากิจกรรมหรือประสบการณ์ที่ให้แก่บัณฑิตมีประโยชน์มากต่อการนำไปใช้ปฏิบัติงานและควรมีการปรับปรุงในด้านการเรียนการสอนและบริการบางอย่างให้ทันสมัย

ในปี พ.ศ.2517 บุญชัย บุญวิวัฒน์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การติดตามผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตปริญญาโทที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร ตั้งแต่ปีการศึกษา 2500-2515 ทัศนคติของผู้ปกครับปัญชาและผู้ร่วมงาน" โดยใช้แบบสอบถามผู้ร่วมงานและความคิดเห็นของผู้ปกครับปัญชา ผลการวิจัยพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานในเกณฑ์ค่อนข้างดีมีความเชื่อมั่นในตนเอง รับผิดชอบหน้าที่การงาน ขยัน และตั้งใจอยู่ในเกณฑ์ดี ส่วนความสามารถในการเป็นผู้นำและการผลิตผลงานทางวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง

ในปี พ.ศ.2520 อำนาจ อุตระ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีวิชาเอกอุตสาหกรรมศิลป์ ที่ปฏิบัติงานอยู่ในวิทยาลัยครู" เพื่อต้องการทราบผลการปฏิบัติงานในด้านความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับวิชาช่างและการสอน ตลอดจนความคิดเห็นในการปรับปรุงคุณภาพด้านต่าง ๆ จากผู้ปกครับปัญชา และผู้สำเร็จการศึกษาวิชาเอกอุตสาหกรรมศิลป์ ผลการวิจัยพบว่า มีผู้ปกครับปัญชาเห็นว่าผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ดี และเสนอแนะให้ปรับปรุงด้านทักษะและปลูกฝังความรับผิดชอบ การจัดบริการโรงฝึกงานและความรู้ในการทำอุปกรณ์การสอนให้มากขึ้น ส่วนผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่าความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานของตนอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง แต่มีความภูมิใจในอาชีพอยู่ในเกณฑ์สูง และเสนอแนะให้เพิ่มการฝึกงานให้มีความรู้ความชำนาญเพิ่มขึ้น และเพิ่มเติมความรู้เกี่ยวกับงานประดิษฐ์และศิลปหัตถกรรม จากการเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดกับคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด โดยผู้ปกครับปัญชาเป็นคนประเมิน พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน

ในปี พ.ศ.2522 สุนิตย์ แววศักดิ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีจากวิทยาลัยครู" เมื่อศึกษาทัศนะของผู้บังคับบัญชาและผู้สำเร็จการศึกษาในด้านความรู้ทางวิชาการ ความสามารถพิเศษและมนุษยสัมพันธ์ บุคลิกภาพของความเป็นครู ทัศนคติต่อวิชาชีพครู ผลการวิจัยพบว่า ผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จปริญญาตรีจากวิทยาลัยครูในทัศนะของตนเองและผู้บังคับบัญชา โดยเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ดี ผู้บังคับบัญชาเสนอว่า ควรเพิ่มความรู้ด้านธุรการ สารบรรณ ความสนใจใฝ่หาความรู้ การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี การรับผิดชอบงานของตนและส่วนรวม และควรคำนึงถึงการแต่งกาย ทรงผม และการพูดจาด้วย

ในปี พ.ศ.2523 กานดา ลือสุทธิวิบูลย์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การติดตามผลการปฏิบัติงานของมหาบัณฑิตทางการวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในทัศนะของตนเองและผู้บังคับบัญชา" เพื่อติดตามผลการปฏิบัติงานของมหาบัณฑิตในด้านความรู้ ความสามารถทางวิชาการ ความรู้ความสามารถพิเศษ ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ บุคลิกภาพของนักวิจัย ทัศนะต่อวิชาชีพและมนุษยสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานทุกด้านของมหาวิทยาลัยทางการวิจัยในทัศนะของตนเอง ระหว่างมหาบัณฑิตที่มีผลการเรียนดีกับพวกที่มีผลการเรียนพอใช้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ผลการปฏิบัติงานของมหาบัณฑิตทางการวิจัยการศึกษาในทัศนะของผู้บังคับบัญชาอยู่ในเกณฑ์สูงกว่ามหาบัณฑิตอย่างมีนัยสำคัญ

ในปีเดียวกัน ลดาพร รวิรัฐ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การติดตามผลการปฏิบัติงานของมหาบัณฑิตครุศาสตร์" เพื่อเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการนำความรู้และประสบการณ์จากการศึกษาไปใช้ในทางปฏิบัติงาน และศึกษาปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของมหาบัณฑิตครุศาสตร์ และการเปรียบเทียบการประเมินผลตัวเองและการประเมินผลของผู้บังคับบัญชาของมหาบัณฑิตกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ประกอบด้วยมหาบัณฑิตครุศาสตร์ ที่สำเร็จการศึกษาจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระหว่างปีการศึกษา 2518-2520 จำนวน 674 คน และผู้บังคับบัญชาของมหาบัณฑิตจำนวน 100 คน โดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ ผลปรากฏว่า มหาบัณฑิตส่วนใหญ่ทำงานตามสาขาที่เรียนและก่อนเข้าศึกษาระดับปริญญาโท มหาบัณฑิตส่วนใหญ่มีงานทำอยู่แล้ว และเมื่อสำเร็จการศึกษาก็ยังคงทำงานอยู่ที่เดิม แต่มีตำแหน่งหน้าที่สูงขึ้น มหาบัณฑิตส่วนใหญ่พอใจในตำแหน่งหน้าที่ที่ปฏิบัติอยู่ และสามารถนำความรู้ ประสบการณ์จากการศึกษาไปใช้ได้มาก ปัญหาหรืออุปสรรคในการทำงานของมหาบัณฑิตส่วนใหญ่ เนื่องมาจากงานที่รับผิดชอบมากเกิน ไม่พอใจระบบ

บริหารงาน ขาดงบประมาณ มหาบัณฑิตส่วนใหญ่ประเมินผลตนเองด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับดีมาก คล้ายคลึงกันกับที่ผู้บังคับบัญชาประเมิน

ในปี พ.ศ.2524 ประสบสันต์ อักษรมัติ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การติดตามผลบัณฑิตครุศาสตร์ วิทยาลัยครูภาคกลาง" เพื่อสำรวจความสามารถในการปฏิบัติงานที่บัณฑิตมีและความต้องการในความคิดเห็นของบัณฑิตและผู้บังคับบัญชา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นบัณฑิตที่จบจากวิทยาลัยครูภาคกลาง ปี พ.ศ.2521-2522 จำนวน 219 คน และผู้บังคับบัญชาอีก 201 คน ผลการวิจัยพบว่า บัณฑิตกับผู้บังคับบัญชามีความคิดเห็นแตกต่างกันในด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน ความสามารถในการสอน บุคลิกภาพ ทัศนคติต่ออาชีพครู และมนุษยสัมพันธ์ บัณฑิตประเมินความสามารถของตนเองสูงกว่าผู้บังคับบัญชา ผู้บังคับบัญชามีความเห็นว่าบัณฑิตที่มีประสบการณ์เป็นครูก่อนเข้าวิทยาลัยครู มีความสามารถในการปฏิบัติงานสูงกว่าบัณฑิตที่ไม่มีประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญในทุก ๆ ด้าน ความสามารถในการปฏิบัติงานทุก ๆ ด้านของบัณฑิตกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์สูงกว่าบัณฑิตกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ในปี พ.ศ.2525 ละเอียด แจ่มจันทร์ ได้ทำการวิจัย เรื่อง "การศึกษาติดตามผลบัณฑิต หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (พยาบาลศึกษา) เพื่อที่จะประเมินการปฏิบัติงาน 5 ด้าน คือ ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ การนิเทศและการประเมินผลการปฏิบัติการพยาบาล ความรู้ความสามารถทางวิชาการและพฤติกรรมทางวิชาชีพ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างประชากร 2 กลุ่ม คือ กลุ่มบัณฑิต กศ.บ. พยาบาลศึกษาที่สำเร็จการศึกษาปี 2520-2523 และผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตเอง ผลการวิจัยพบว่า บัณฑิตและผู้บังคับบัญชาประเมินความสามารถในการปฏิบัติงานเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากทุกด้าน ยกเว้นด้านความรู้ความสามารถด้านวิชาการที่มีความสามารถในระดับปานกลาง

ในปีเดียวกัน ศรีลักษณ์ ล่ำเมือง ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การติดตามผลมหาบัณฑิตสาขาวิชามนุษยศาสตร์" เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของมหาบัณฑิตทางสาขาวิชามนุษยศาสตร์ต่อการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ในด้านความรู้ทางวิชาการและการนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการทำงาน โดยแยกตามเพศ ระยะเวลาทำงาน และคณะวิชาที่สำเร็จการศึกษา รวมทั้งเปรียบเทียบการประเมินผลการปฏิบัติงานของมหาบัณฑิตสาขาวิชามนุษยศาสตร์ ในทัศนะ

ของผู้บังคับบัญชาและมหาบัณฑิตเอง โดยใช้กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นมหาบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากคณะอักษรศาสตร์ และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระหว่างปี พ.ศ.2517-2523 จำนวน 167 คน ผู้บังคับบัญชา จำนวน 60 คน ผลการวิจัยพบว่ามหาบัณฑิตสาขาวิชามนุษยศาสตร์ ร้อยละ 70.7 ทำงานสอน มหาบัณฑิตส่วนใหญ่สามารถนำความรู้และประสบการณ์จากการศึกษาระดับปริญญาโทไปใช้ทำงานได้มาก และมีความเห็นว่าควรปรับปรุงหลักสูตรในสาขาวิชามนุษยศาสตร์ ให้มีการศึกษาด้านปฏิบัติควบคู่ไปกับทฤษฎี การเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานของมหาบัณฑิตในเนื้อหา 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ทางวิชาการ มนุษยสัมพันธ์ และบุคลิกภาพ พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในปี พ.ศ.2527 วิไลพร ธรรมเนียมอินทร์ และคณะ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การติดตามผลบัณฑิตวิทยาลัยการค้า" เพื่อศึกษาและทราบจำนวนบัณฑิตที่ทำงานในแต่ละรุ่น รวมทั้งการหางาน ลักษณะงาน การเปลี่ยนงาน และสาเหตุที่ว่างงาน รวมทั้งเพื่อทราบความคิดเห็นของนายจ้างเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการทำงานของบัณฑิต โดยสุ่มตัวอย่างจากฝ่ายบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา รุ่นปีการศึกษา 2520 ถึง 2525 จำนวน 1,527 ราย และฝ่ายนายจ้างจากหน่วยงานต่าง ๆ 163 ราย ผลการวิจัยพบว่าบัณฑิตได้ทำงานในหน่วยงานธุรกิจเอกชนมากกว่าหน่วยงานราชการและหน่วยงานอื่น ๆ ซึ่งส่วนใหญ่สอบเข้าทำงานด้วยตนเอง บัณฑิตคณะ-บัญชี มีโอกาสได้ทำงานมากกว่าบัณฑิตคณะอื่น ๆ การเปลี่ยนงานของบัณฑิตมีค่อนข้างสูง ส่วนฝ่ายนายจ้างเห็นว่าบัณฑิตจากวิทยาลัยการค้ามีความสามารถพอ ๆ กับการปฏิบัติงาน นอกจากนี้มีข้อเสนอแนะว่า ควรปรับปรุงหลักสูตรโดยเน้นการปฏิบัติจริง ฝึกการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์และเครื่องใช้สำนักงาน เน้นภาษาอังกฤษ และภาษาจีนให้มาก สอดแทรกวิชามนุษยสัมพันธ์ จิตวิทยา การบริการ การทำงานร่วมกันในองค์การ และควรให้มีการฝึกงานหรือดูงานให้มาก เพื่อให้คุ้นเคยกับการปฏิบัติงานจริง

ในปี พ.ศ.2528 เลิศพร ภาระสกุล ได้ทำการวิจัยเรื่อง "สภาวะการทำงานของบัณฑิตวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ในช่วงปี พ.ศ.2521-2527 เพื่อสำรวจสถานภาพการทำงาน ประเภทของงาน ตำแหน่งงาน ลักษณะของงาน วิธีการได้รับเข้าทำงาน การบรรจุเข้าทำงาน ระดับรายได้ ความพอใจในตำแหน่งของบัณฑิตวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ โดยสุ่มตัวอย่างจากบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา 6 รุ่น คือ รุ่นที่ 7 (พ.ศ.2522) ถึงรุ่นที่ 12 (พ.ศ.2527) จำนวน 810 ราย ผลการวิจัยพบว่า บัณฑิตส่วนใหญ่มีงานทำแล้ว โดยเฉพาะบัณฑิตสาขาการเงินและการตลาด

มีอัตราส่วนของผู้มีงานทำสูงกว่าบัณฑิตสาขาอื่น ๆ และอัตราส่วนผู้ว่างงานต่ำที่สุด บัณฑิตสาขาเศรษฐศาสตร์ มีอัตราส่วนของผู้มีงานทำต่ำกว่าคณะอื่นทั้งหมด และมีผู้ว่างงานในอัตราส่วนค่อนข้างสูง บัณฑิตที่จบในรุ่นแรกจะมีอัตราส่วนของผู้ที่มีงานทำสูงกว่าบัณฑิตที่เพิ่งจบบัณฑิตที่เคยเป็นนักศึกษาภาคค่ำ จะมีอัตราส่วนของผู้มีงานทำและสูงกว่าบัณฑิตที่เคยเป็นนักศึกษาภาคปกติ บัณฑิตที่มีผลการเรียนดีจะมีอัตราส่วนของผู้มีงานทำสูงกว่าบัณฑิตที่มีผลการเรียนค่อนข้างอ่อน ปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการกำหนดสภาวะการทำงานของบัณฑิต คือสถานภาพการเป็นนักศึกษาอยู่ก่อนแล้วในระหว่างการศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดของการกำหนดสภาวะการทำงานในปัจจุบัน บัณฑิตสาขาการตลาดมีผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการผู้จัดการ และผู้จัดการมากที่สุด บัญชีบัณฑิตมีตำแหน่งเป็นนักวิชาการทางการเงินและการบัญชีมากที่สุด บัณฑิตสาขาการเงิน มีตำแหน่งเป็นหัวหน้าฝ่าย หัวหน้าแผนกมากที่สุด เศรษฐศาสตร์ บัณฑิตส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ธุรการและเสมียนมากที่สุด ลักษณะงานของบัณฑิตส่วนใหญ่เกือบทุกคณะและสาขาวิชาจะเป็นงานทางด้านบัญชี ยกเว้นนิติศาสตร์ ซึ่งส่วนใหญ่จะทำงานด้านกฎหมายและสืบส่วนสอบส่วน บัณฑิตหญิงจะทำงานด้านบัญชี ธุรการ และสารบรรณมากกว่าบัณฑิตชาย ซึ่งส่วนใหญ่จะทำงานทางด้านการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยและสถิติมากกว่าบัณฑิตหญิง รายได้ของบัณฑิตส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 3,500-5,000 บาทต่อเดือน ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดรายได้ที่สำคัญที่สุด คือ อายุ บัณฑิตที่มีผลการเรียนดีมีแนวโน้มที่จะได้รับเงินเดือนสูงกว่าบัณฑิตที่เรียนปานกลางและค่อนข้างอ่อน ในด้านทัศนคติต่อหมวดวิชาต่าง ๆ พบว่าบัญชี บัณฑิตให้ความสำคัญแก่หมวดวิชาอาชีพบังคับสูงกว่าคณะอื่น วิชาที่บัณฑิตส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นประโยชน์ที่สุดในการประกอบอาชีพ คือวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย วิชาที่บัณฑิตส่วนใหญ่เสนอให้เพิ่มคือ วิชาเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และการใช้คอมพิวเตอร์ ส่วนวิชาที่บัณฑิตส่วนใหญ่เสนอให้ลดคือ วิชาพื้นฐานในหมวดมนุษยศาสตร์ ซึ่งได้แก่ ปรัชญา และตรรกศาสตร์

จากการศึกษางานวิจัยภายในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการติดตามผลบัณฑิต เป็นแนวทางที่จะนำไปใช้ในการปรับปรุง พัฒนาและเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้ทันสมัย และเหมาะสมกับเหตุการณ์อีกด้วย

3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ในปี ค.ศ.1967 โรเบิตรัต เลียวนารัด แอปเพน (Robert Leonard Appel) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "โครงการฝึกหัดครูมัธยมของมหาวิทยาลัย นอร์ทปารัค" เพื่อศึกษาทัศน-คติของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อครูมัธยมที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว และประเมินค่าตนเองของผู้สำเร็จการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โครงการจัดการศึกษาวิชาสามัญเหมาะสม ผู้สำเร็จการศึกษามีศรัทธาในการสอนแต่มีข้อบกพร่องบางในด้านวิธีสอน ซึ่งวิทยาลัยควรได้เพิ่มหลักสูตร วิธีสอนเฉพาะให้มากขึ้น และเตรียมการฝึกสอนให้ดีขึ้น ปรับปรุงนิสัยการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมของผู้สำเร็จการศึกษาแต่ละคนให้มากขึ้นกว่าเดิม

ในปี ค.ศ.1969 ธีโอดอรั รอดเนย์ คอสส์ (Theodore Rodncy kauss) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "โครงการปริญญาโทของมหาวิทยาลัยนอร์ทเวสเทิรัน โดยศึกษาจากผู้บังคับบัญชาและผู้สำเร็จการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บังคับบัญชาและผู้สำเร็จการศึกษามีความเห็นร่วมกันว่า มหาวิทยาลัยควรปรับปรุงรายวิชาเกี่ยวกับวิธีสอนทางด้านวิชาการศึกษา ควรเน้นด้านปฏิบัติให้มากขึ้น 2) ผู้บังคับบัญชาส่วนมากเห็นว่า ผู้สำเร็จการศึกษาตามโครงการนี้มีคุณภาพดี 3) ผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่าโครงการด้านวิชาสามัญมีประโยชน์มากกว่าด้านวิชาการศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษา ร้อยละ 80.00 ประกอบอาชีพครู โดยสรุปแล้วโครงการนี้ควรดำเนินการต่อไป แต่ต้องปรับปรุงความสามารถทางการสอนในระดับมัธยมศึกษาให้มากกว่าเดิม

ในปี ค.ศ.1971 วินเซนต์ เดอซังติส (Vincent De Sanctis) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การติดตามผลดุษฎีบัณฑิตทางการศึกษาจากแผนกบริหารการศึกษา และการแนะแนวของมหาวิทยาลัยรีทเดอร์ มลรัฐนิวเจอร์ซี่ ตั้งแต่ปี ค.ศ.1949-1969" โดยสอบถามความคิดเห็นจากดุษฎีบัณฑิต และผู้บังคับบัญชา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บังคับบัญชาต้องการให้มหาวิทยาลัยสาธิตและฝึกความเป็นผู้นำ รวมทั้งให้คำแนะนำเกี่ยวกับเทคนิคใหม่ ๆ ทางการศึกษา ส่วนดุษฎี-บัณฑิตเห็นว่า ควรสนับสนุนวิธีต่าง ๆ ซึ่งใช้ในการสอนระดับปริญญาเอก เช่น การสัมมนาการศึกษา ปัญหาเฉพาะรายการศึกษาด้วยตนเอง และการฝึกงานและเห็นว่าประสบการณ์ที่ได้รับระหว่างเรียนปริญญาเอกมีประโยชน์ด้านการฝึกทักษะและด้านการดำเนินชีวิต เช่น คุ้นกับเครื่องมือและวิธีวิจัย ความเข้าใจ ขอบเขตในการบริหารงานและมีโอกาสได้ฝึกทักษะในการบริหารงานทางการศึกษา

ในปี ค.ศ.1972 เดนนิส ดับบลิว รีโนวิช (Dennis W. Renovich) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การติดตามผู้สำเร็จหลักสูตรปริญญาเอกทางการศึกษา จากมหาวิทยาลัยมอนตานา ระหว่างปี ค.ศ.1958-1974" ผลการวิจัยพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่พอใจในโปรแกรมการเรียนระดับปริญญาเอก และเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว ส่วนใหญ่จะกลับไปทำงานยังที่ทำงานเดิม โดยดำรงตำแหน่งทางวิชาการสูงขึ้น ในด้านรายวิชาที่ศึกษานั้น ผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่าวิชาพื้นฐานทั่วไปมีประโยชน์มาก ในขณะที่การวิจัยมีประโยชน์น้อยต่อการทำงาน และเห็นว่าวิธีสอนที่ดีที่สุด คือ การสัมมนา การอภิปราย และการรายงาน ตามลำดับ

ในปี ค.ศ.1982 บาบาร่า (Barbara) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา ระดับการศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพ ที่สำเร็จการศึกษาระหว่างปี ค.ศ.1972-1981 มหาวิทยาลัยเท็กซัส 10 และเอ็ม" เพื่อติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาสายอาชีพเกี่ยวกับการทำงานและการนำความรู้ที่ศึกษาไปใช้ในการดำเนินชีวิต เพื่อการปรับปรุงและประเมินผลหลักสูตรของสถาบัน" ผลการวิจัยพบว่า จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาร้อยละ 61 กำลังศึกษาต่อ ร้อยละ 16 ทำงานเกี่ยวกับการเกษตร ร้อยละ 3 ทำงานในโรงงาน ร้อยละ 18 ทำงานในตำแหน่งต่าง ๆ และร้อยละ 2 ประกอบอาชีพส่วนตัว และผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่ทำงานตรงกับความรู้ที่ศึกษา ผู้บังคับบัญชามีความพอใจในผลงานของผู้สำเร็จการศึกษา เนื่องจากมีทักษะและมีมนุษยสัมพันธ์ดี สามารถนำความรู้ที่ได้ศึกษาไปประยุกต์ใช้กับประสบการณ์ของชีวิตจริงได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ผู้สำเร็จการศึกษาได้เสนอแนะให้สถาบันได้มีการสอนที่เน้นเอกัตภาพของส่วนบุคคล ฝึกทักษะการพูดและการเขียนเพื่อใช้ในการติดต่อมากขึ้น รวมทั้งให้บริการคำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับตลาดแรงงานของผู้สำเร็จการศึกษาด้วย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่า ได้มีผู้ศึกษาวิจัยอย่างกว้างขวางในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐโดยเฉพาะงานวิจัยในประเทศไทย ส่วนสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนนั้นมีผู้ศึกษาค่อนข้างน้อย ซึ่งในสภาพที่เป็นจริงจะเห็นว่าสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้พัฒนาตนเองขึ้นมาก และมีจำนวนสถาบันและจำนวนนักศึกษา ตลอดจนจำนวนบัณฑิตหรือผู้สำเร็จการศึกษาค่อนข้างมาก จึงสมควรที่จะได้รับความสนใจในการศึกษาวิจัยให้กว้างขวางยิ่งขึ้นในอนาคต ซึ่งจากการวิจัยจะสามารถนำมาพัฒนาปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และเพิ่มประสิทธิภาพการเรียน การสอน การจัดหลักสูตรให้เหมาะสมและทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาเกี่ยวกับการติดตามผลของบัณฑิตมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ที่สำเร็จการศึกษาในรุ่นที่ 13, 14 และ 15 และหัวหน้าหน่วยงานหรือผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างของบัณฑิตดังกล่าว ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม 2 แบบ คือ แบบสอบถามบัณฑิต และแบบสอบถามหัวหน้างาน ซึ่งมีกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังนี้

<u>กลุ่มประชากร</u>

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บัณฑิตมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ที่สำเร็จการศึกษาในรุ่นที่ 13 (พ.ศ.2527) จำนวน 777 คน รุ่นที่ 14 (พ.ศ.2528) จำนวน 878 คน และรุ่นที่ 15 (พ.ศ.2529) จำนวน 1,269 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 2,924 คน และหัวหน้าหน่วยงานทุกคนของบัณฑิตที่มีงานทำมาไม่น้อยกว่า 6 เดือน

<u>กลุ่มตัวอย่าง</u>

1. กลุ่มตัวอย่างของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา รุ่นที่ 13, 14 และ 15 โดยการสุ่มตัวอย่างจากทุกคณะทุกสาขาวิชา โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ซึ่งผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากทุกคณะทุกสาขาวิชา คิดเป็นร้อยละ 50 ของจำนวนบัณฑิตในแต่ละคณะและสาขาวิชา จำนวนทั้งสิ้น 1,468 คน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของปัณฑิต จำแนกตามสาขาวิชาและรุ่นปีการศึกษาที่จบ

คณะ/สาขา	รุ่นที่ 13		รุ่นที่ 14		รุ่นที่ 15		รวมกลุ่มตัวอย่าง
	ประชากร	ตัวอย่าง	ประชากร	ตัวอย่าง	ประชากร	ตัวอย่าง	
คณะบริหารธุรกิจ							
-สาขาการเงิน	252	126	249	125	408	204	455
-สาขาบริหารงานบุคคล	117	59	183	92	229	115	266
-สาขาการตลาด	85	43	99	50	169	85	278
คณะบัญชี							
-สาขาวิชาการบัญชี	143	72	180	90	232	116	278
คณะนิติศาสตร์							
-สาขาวิชานิติศาสตร์	139	70	124	62	188	94	226
คณะเศรษฐศาสตร์							
-สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์	41	21	43	22	43	22	65
รวม	777	391	878	441	1,269	636	1,468

2. กลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหน่วยงานของปัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา รุ่นที่ 13, 14 และ 15 ทำการสุ่มจากหัวหน้างานของปัณฑิตที่มีงานทำแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือน ในทุกคณะและสาขาวิชา และในกรณีที่ปัณฑิตทำงานในหน่วยงานเดียวกันหลายคน คณะผู้วิจัยได้สอบถามหัวหน้างานเพียงฉบับเดียว สำหรับการวิจัยครั้งนี้มีหัวหน้างานที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 220 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย (1) แบบสอบถามปัณฑิต (2) แบบสอบถามหัวหน้างาน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. แบบสอบถามปัณฑิตแบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นการถามข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการทำงานของปัณฑิต ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีงานทำแล้วและยังไม่ได้ทำงาน ตอนที่ 2 เป็นการถามข้อมูลและความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงาน เฉพาะผู้ที่ทำงานแล้ว

2. แบบสอบถามหัวหน้างาน แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นการถามข้อมูลส่วนตัวและความคิดเห็นทั่วไป ตอนที่ 2 เป็นการถามข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นการทำงานของปัณฑิต

การสร้างแบบสอบถามปัณฑิต และหัวหน้างาน คณะผู้วิจัยดำเนินการโดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งศึกษาจากแบบสอบถามจากงานวิจัยต่าง ๆ แล้วนำมาปรับปรุงและเพิ่มเติมบางส่วนให้ได้ข้อคำถามที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยส่งแบบสอบถามสำหรับปัณฑิตและหัวหน้างานทางไปรษณีย์ ถ้าไม่ได้รับกลับคืนมาตามจำนวน ผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งเพิ่มเติมและติดตามแบบสอบถามดังกล่าว เพื่อให้ได้กลับคืนมามากที่สุด โดยมีกลุ่มตัวอย่างและแบบสอบถามที่ได้กลับคืนมา จำนวน 843 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 57.42 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนตัวอย่างและแบบสอบถามปฏิกิตที่ได้รับคืน จำแนกตามสาขาวิชาและรุ่นปีการศึกษาที่จบ

สาขาวิชา	รุ่นที่ 13			รุ่นที่ 14			รุ่นที่ 15			รวม		
	ส่งไป	รับคืน	ร้อยละ	ส่งไป	รับคืน	ร้อยละ	ส่งไป	รับคืน	ร้อยละ	ส่งไป	รับคืน	ร้อยละ
การเงิน	126	68	53.96	125	75	60.00	204	97	47.55	455	240	52.75
บริหารงานบุคคล	59	37	62.71	92	45	48.91	115	47	40.87	266	129	48.50
การตลาด	43	25	73.53	50	14	28.00	85	76	89.41	278	115	41.37
การบัญชี	72	55	76.39	90	71	78.89	116	100	86.20	278	226	81.29
เศรษฐศาสตร์	21	3	14.29	22	2	9.09	22	19	86.36	65	24	36.92
นิติศาสตร์	70	36	51.43	62	7	11.29	94	66	70.21	226	109	48.23
รวม	391	224	57.29	441	214	48.53	636	405	63.68	1,468	843	57.42

2. แบบสอบถามหัวหน้างาน

สำหรับแบบสอบถามหัวหน้างาน คณะผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์เช่นเดียวกับของบัณฑิต โดยส่งให้หัวหน้างานที่มีบัณฑิตทำงานในหน่วยงานนั้นแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือน และในกรณีที่มีบัณฑิตทำงานหลายคนในหน่วยงานนั้น คณะผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามเพียงฉบับเดียว ซึ่งจากแบบสอบถามที่ส่งไปจำนวน 220 ฉบับ ได้รับคืน 126 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 57.27

<u>การวิเคราะห์ข้อมูล</u>

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Statistics Package for Social Science (SPSS) ในการวิเคราะห์ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของบัณฑิตมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ วิเคราะห์โดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ส่วนการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปร ใช้ X^2-test (Chi-Square test) จากสูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum_{i=1}^{n} X_i}{n}$$

$$S.D. = \sqrt{\frac{1}{n-1} \left(\sum_{i=1}^{n} X_i^2 - n\bar{X}^2 \right)}$$

$\bar{X}$ คือ ค่าเฉลี่ย

S.D. คือ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X_i คือ ค่าสังเกตที่ i

n คือ จำนวนค่าสังเกต

$$X^2 = \sum_{i=1}^{R}\sum_{j=1}^{C}\frac{(O_{ij}-t_{ij})^2}{E_{ij}}$$

$$E_{ij} = \frac{R_i \times C_j}{n}$$

X^2 = คือ ค่าไคสแควร์

O_{ij} = คือ ค่าสังเกตที่แถวที่ i สดมภ์ที่ j

E_{ij} = คือ ค่าคาดหวังแถวที่ i สดมภ์ที่ j

R_i = คือ ผลรวมของค่าสังเกตแถวที่ i

C_j = คือ ผลรวมของค่าสังเกตสดมภ์ที่ j

n = คือ จำนวนค่าสังเกตทั้งหมด

การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปร โดย X^2-test จะมีการแสดงความเชื่อมั่น ดังนี้

* มีความเชื่อมั่นทางสถิติ 95%

** มีความเชื่อมั่นทางสถิติ 99%

*** มีความเชื่อมั่นทางสถิติ 99.99%

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของหัวหน้างาน วิเคราะห์โดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เช่นเดียวกัน

การวิเคราะห์การประเมินความสามารถของบัณฑิตจะใช้คะแนนในการวิเคราะห์โดยมีเกณฑ์ดังนี้

คะแนน 0.0 - 1.00	อยู่ในเกณฑ์ต่ำ
คะแนน 1.01 - 2.50	อยู่ในเกณฑ์พอใช้
คะแนน 2.51 - 4.00	อยู่ในเกณฑ์ดี
คะแนน 4.01 - 5.00	อยู่ในเกณฑ์ดีมาก

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การเสนอผลการวิจัย เรื่องการติดตามผลบัณฑิตมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

1. ผลการวิจัยที่ได้จากแบบสอบถามบัณฑิต
2. ผลการวิจัยที่ได้จากแบบสอบถามหัวหน้างาน

1. ผลการวิจัยที่ได้จากแบบสอบถามบัณฑิต

คณะผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถาม 1,468 ฉบับ หลังจากได้คัดเลือกแบบสอบถามแล้วเหลือแบบสอบถามที่นำมาวิเคราะห์ 843 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 57.42

ผลการวิจัยจากแบบสอบถามส่วนที่ 1 มีดังนี้

1.1 สถานภาพของบัณฑิต

1) เพศ ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย 249 คน คิดเป็นร้อยละ 29.5 เพศหญิง 594 คน คิดเป็นร้อยละ 70.5

2) อายุ เนื่องจากคณะผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังบัณฑิตของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ที่สำเร็จการศึกษาออกไปแล้ว 3 รุ่น กล่าวคือ รุ่นที่ 13 (พ.ศ. 2527) รุ่นที่ 14 (พ.ศ.2528) และรุ่นที่ 15 (พ.ศ.2529) ทั้งที่สำเร็จการศึกษาภาคปกติ และภาคค่ำ อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ/ปี	จำนวน	ร้อยละ
< 25	182	21.6
25 - 30	552	66.1
31 - 35	55	6.5
> 35	38	4.5
ไม่ตอบ	11	1.3
รวม	843	100.0

จากตารางที่ 3 ปัณฑิตส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 25-30 ปี (ร้อยละ 66.1) รองลงมาคืออายุน้อยกว่า 25 ปี จำนวน 182 คน (ร้อยละ 21.6) และปัณฑิตที่มีอายุตั้งแต่ 35 ปีขึ้นไป มีจำนวนน้อยที่สุด 38 คน (ร้อยละ 4.5)

3) สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาของปัณฑิต ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แยกจำนวนดังรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนบัณฑิต จำแนกตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา

สาขาวิชา	จำนวน	ร้อยละ
1. การเงิน	240	28.5
2. การบริหารงานบุคคล	129	15.3
3. การตลาด	115	13.6
4. การบัญชี	226	26.8
5. เศรษฐศาสตร์	24	2.8
6. นิติศาสตร์	109	12.9
รวม	843	100.00

จากตารางที่ 4 กลุ่มตัวอย่าง เป็นบัณฑิตจากสาขาวิชาการเงินมากที่สุด จำนวน 240 คน (ร้อยละ 28.5) รองลงมาคือ บัณฑิตสาขาวิชาการบัญชี จำนวน 226 คน (ร้อยละ 26.8) และเป็นบัณฑิตสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์น้อยที่สุด จำนวน 24 คน (ร้อยละ 2.8)

4) รุ่นและปีที่สำเร็จการศึกษาของบัณฑิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แยกจำนวนดังรายละเอียดในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนบัณฑิต จำแนกตามรุ่นและปีที่สำเร็จการศึกษา

รุ่นและปีที่สำเร็จการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
13/พ.ศ.2527	224	26.6
14/พ.ศ.2528	214	25.4
15/พ.ศ.2529	405	48.0
รวม	843	100.0

จากตารางที่ 5 บัณฑิตรุ่นที่ 15(พ.ศ.2529) จำนวนมากที่สุด คือ 405 คน (ร้อยละ 48) รองลงมาคือ รุ่นที่ 13(พ.ศ.2527) จำนวน 224 คน (ร้อยละ 26.6) และรุ่นที่ 14 (พ.ศ.2528) จำนวน 214 คน (ร้อยละ 25.4) ตามลำดับ

5) คะแนนเฉลี่ยของบัณฑิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แยกจำนวนดังรายละเอียดในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 จำนวนบัณฑิต จำแนกตามคะแนนเฉลี่ย

คะแนนเฉลี่ย	จำนวน	ร้อยละ
2.00 - 2.49	508	60.3
2.50 - 2.99	219	26.0
3.00 - 3.49	102	12.1
3.50 - 4.00	11	1.3
ไม่ตอบ	3	.4
รวม	843	100.0

จากตารางที่ 6 บัณฑิตที่มีคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.00-2.49 มีจำนวนมากที่สุด คือ 508 คน (ร้อยละ 60.3) รองลงมาคือ 2.50-2.99 มีจำนวน 219 คน (ร้อยละ 26.0) ส่วน 3.50-4.00 มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 11 คน (ร้อยละ 1.3)

6) สถานภาพด้านการทำงานของบัณฑิต ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จากการวิจัย พบว่า บัณฑิตที่มีงานทำ มีจำนวน 656 คน (ร้อยละ 77.8) ซึ่งมีมากกว่าบัณฑิตที่ยังไม่มีงานทำ กล่าวคือ บัณฑิตที่ยังไม่มีงานทำมีจำนวน 187 คน (ร้อยละ 22.2)

1.2 บัณฑิตที่มีงานทำ

จากจำนวนบัณฑิตที่มีงานทำ ซึ่งมีจำนวน 656 คน (ร้อยละ 77.8) จากจำนวนทั้งสิ้น 843 คน คณะผู้วิจัยได้ศึกษารายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับบัณฑิตดังกล่าว ได้แก่ การใช้เวลาในการหางานทำ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน การมีงานทำระหว่างการศึกษา การฝึกงาน ประเภทและลักษณะของงานและอื่น ๆ รายละเอียดในตารางที่ 7 ถึง 19 ต่อไปนี้

1) ระยะเวลาในการหางานทำของบัณฑิต ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ระยะเวลาในการหางานทำของบัณฑิต หลังจากสำเร็จการศึกษา

ระยะเวลา /เดือน	จำนวน	ร้อยละ
ได้งานทันที (1 เดือน)	141	21.5
2	58	8.8
3	27	4.1
4	48	7.3
5	40	6.1
6	38	5.8
7	29	4.4
8	16	2.4
9	19	2.9
10	18	2.7
11	10	1.5
12	30	4.6
มากกว่า 12 เดือน	71	10.8
ไม่ตอบ	111	17.0
รวม	656	100.00

จากตารางที่ 7 บัณฑิตที่ใช้เวลาในการหางานทำไม่เกิน 1 เดือน หรือได้งานทันที หลังจากที่สำเร็จการศึกษา มีจำนวนมากที่สุด คือ 141 คน (ร้อยละ 21.5) รองลงมาคือ ใช้เวลาหางานมากกว่า 12 เดือน จำนวน 71 คน (ร้อยละ 10.8) ส่วนบัณฑิตที่ใช้เวลาหางาน 11 เดือน มีจำนวน 10 คน (ร้อยละ 1.5) ซึ่งน้อยที่สุด

2) รายได้ต่อเดือนของปัณฑิต ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของปัณฑิต

รายได้/บาท	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เกิน 2,000	17	2.6
2,001-3,000	120	18.3
3,001-4,000	282	43.0
4,001-5,000	108	16.5
5,001-6,000	42	6.4
6,001-7,000	14	2.1
7,001-8,000	13	2.0
มากกว่า 8,000	47	7.2
ไม่ตอบ	13	2.0
รวม	656	100.0

จากตารางที่ 8 จำนวนปัณฑิตที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระหว่าง 3,001-4,000 บาท มีมากที่สุดคือ 282 คน (ร้อยละ 43) รองลงมาคือ 2,001-3,000 บาท ซึ่งมีจำนวน 120 คน (ร้อยละ 18.3) ส่วนรายได้ระหว่าง 7,001-8,000 บาท มีน้อยที่สุด คือ 13 คน (ร้อยละ 2)

3) การมีงานทำของปัณฑิตในระหว่างที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยธุรกิจปัณฑิตย์ จากปัณฑิตที่มีงานทำ จำนวน 656 คน พบว่าปัณฑิตส่วนมากยังไม่มีงานทำในระหว่างที่กำลังศึกษา คือ จำนวน 408 คน (ร้อยละ 68.2) ส่วนที่มีงานทำแล้วในระหว่างการศึกษา มีจำนวน 236 คน (ร้อยละ 36) ไม่ตอบจำนวน 12 คน (ร้อยละ 1.8)

4) การฝึกงานของปัณฑิตที่มีงานทำแล้ว จากจำนวน 656 คน พบว่าในระหว่างกำลังศึกษาอยู่ ปัณฑิตส่วนมากไม่เคยฝึกงานมาก่อน ซึ่งมีจำนวน 493 คน (ร้อยละ 75.2) ส่วนปัณฑิตที่เคยฝึกงานมีน้อยกว่า คือ จำนวน 140 คน (ร้อยละ 21.3) ไม่ตอบ

จำนวน 23 คน (ร้อยละ 3.5) และในจำนวนดังกล่าวนี้ มีความคิดเห็นว่า การฝึกงานมีประโยชน์ต่องานที่บัณฑิตทำในขณะนี้ คือ คิดว่ามีประโยชน์ จำนวน 189 คน (ร้อยละ 28.8) และคิดว่าไม่มีประโยชน์ 49 คน (ร้อยละ 7.5) ส่วนที่เหลือ จำนวน 358 คน (ร้อยละ 54.6) ไม่ทราบว่ามีประโยชน์หรือไม่ เพราะว่ายังไม่เคยฝึกงาน ในส่วนนี้มีบัณฑิตที่ไม่ตอบ จำนวน 60 คน (ร้อยละ 9.1)

5) ประเภทของงานที่บัณฑิตทำ ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 จำนวนบัณฑิตที่มีงานทำ จำแนกตามประเภทของงาน

ประเภทของงาน	จำนวน	ร้อยละ
1. รับราชการ	140	21.3
2. รัฐวิสาหกิจ	86	13.1
3. ธุรกิจเอกชน	353	53.8
4. ธุรกิจส่วนตัว	69	10.5
5. ไม่ตอบ	8	1.2
รวม	656	100.0

จากตารางที่ 9 จากจำนวนบัณฑิต 656 คน ที่มีงานทำแล้ว ปรากฏว่างานที่บัณฑิตทำมากที่สุด คือ ธุรกิจเอกชน มีจำนวน 353 คน (ร้อยละ 53.8) รองลงมาคือ รับราชการ จำนวน 140 คน (ร้อยละ 21.3) และงานที่ทำน้อยที่สุด คือ ธุรกิจส่วนตัว ซึ่งมีจำนวน 69 คน (ร้อยละ 10.5)

331.114230722
ว752ก
ค2

วิทยาศาร ๒

72191

6) บัณฑิตจำนวน 656 คน ที่มีงานทำแล้ว มีความคิดเห็นเกี่ยวกับงานที่ทำอยู่ในขณะนี้ตรงกับที่เรียนมาหรือไม่ จากการวิจัยพบว่า บัณฑิตส่วนมาก คือจำนวน 363 คน (ร้อยละ 55.3) เห็นว่าตรงกับที่เรียนมา และที่เห็นว่าไม่ตรงกับที่เรียนมา มีจำนวน 282 คน (ร้อยละ 43) ซึ่งมีน้อยกว่า ส่วนที่เหลือจำนวน 11 คน (ร้อยละ 1.7) ไม่ตอบ

7) ลักษณะงานที่บัณฑิตทำในปัจจุบัน ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 จำนวนบัณฑิต จำแนกตามลักษณะงานที่ทำในปัจจุบัน

ลักษณะงาน	จำนวน	ร้อยละ
1. การบัญชี	169	25.8
2. การเงิน, สินเชื่อ	61	9.3
3. ธุรการ, สารบรรณ	40	6.1
4. วิเคราะห์ข้อมูล, วิจัยและประเมินผล, สถิติ	16	2.4
5. คอมพิวเตอร์	15	2.3
6. วิชาการ, สอนหนังสือ	11	1.7
7. กฎหมาย	31	4.7
8. บริหารงานบุคคล	18	2.7
9. การขาย, การตลาด	38	5.8
10. การให้บริการ	46	7.0
11. กิจการส่วนตัว, ผู้บริหารกิจการ	34	5.2
12. อื่น ๆ	47	7.2
13. ไม่ตอบ	130	19.8
รวม	656	100.0

จากตารางที่ 10 พบว่าบัณฑิตทำงานทางด้านบัญชีมากที่สุด คือ จำนวน 169 คน (ร้อยละ 25.8) รองลงมาคือ งานด้านการเงินและสินเชื่อ ซึ่งมีบัณฑิตทำงาน จำนวน 61 คน (ร้อยละ 9.3) ส่วนงานที่บัณฑิตทำน้อยที่สุด คืองานด้านวิชาการและการสอนหนังสือ ซึ่งมีบัณฑิตทำงานด้านนี้เพียง 11 คน (ร้อยละ 1.7)

หอสมุดและศูนย์สนเทศ
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

8) ปัญหาในการหางานทำของบัณฑิต จากการวิจัยพบว่า จากบัณฑิตที่มีงานทำจำนวน 656 คน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา กล่าวคือ บัณฑิตที่คิดว่ามีปัญหา จำนวน 304 คน (ร้อยละ 46.3) และบัณฑิตที่คิดว่าไม่มีปัญหา จำนวน 312 คน (ร้อยละ 47.6) บัณฑิตที่ไม่ตอบมีจำนวน 40 คน (ร้อยละ 6.1)

สำหรับบัณฑิตที่มีความคิดเห็นว่า การหางานทำครั้งนี้มีปัญหา (ร้อยละ 46.3) มีสาเหตุดังรายละเอียดในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ลำดับความสำคัญของปัญหาในการหางานทำของบัณฑิต

ปัญหา	อันดับ 1		อันดับ 2		อันดับ 3	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่ทราบแหล่งงาน	34	11.2	14	4.6	20	6.6
2. หางานทำถูกใจไม่ได้	38	12.5	25	8.2	24	7.9
3. เงินเดือนน้อยกว่าที่ต้องการ	25	8.2	36	11.8	28	9.2
4. ขาดประสบการณ์และความรู้พิเศษ	98	32.2	50	16.4	14	4.6
5. ขาดคนสนับสนุน	16	5.3	10	3.3	16	5.3
6. ขาดเงินประกัน	2	.7	1	.3	-	-
7. เพศไม่ตรงกับความต้องการ	-	-	7	2.3	5	1.6
8. อายุไม่ตรงกับความต้องการ	3	1.0	-	-	2	.7
9. ต้องสอบคัดเลือก	26	8.6	27	8.9	22	7.2
10. วุฒิไม่ตรงกับความต้องการ	29	9.5	32	10.5	16	5.3
11. อื่น ๆ	4	1.3	4	1.3	9	3.0
12. ไม่ตอบ	29	9.5	98	32.3	148	48.7
รวม	304	100.0	304	100.0	304	.00.0

จากตารางที่ 11 พบว่าปัญหาในการหางานทำของบัณฑิต ที่บัณฑิตส่วนมากเห็นว่าเป็นปัญหา อันดับแรก ได้แก่ "การขาดประสบการณ์และความรู้พิเศษ" จำนวน 98 คน (ร้อยละ 32.2) อันดับที่ 2 เป็นปัญหาเดียวกับอันดับแรก มีจำนวน 50 คน (ร้อยละ 16.4) ส่วนอันดับที่ 3 ได้แก่ "เงินเดือนน้อยกว่าที่ต้องการ" มีจำนวน 28 คน (ร้อยละ 9.2)

9) ปัจจัยที่ทำให้บัณฑิตมีงานทำ รายละเอียดในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 จำนวนบัณฑิตที่มีงานทำ จำแนกตามปัจจัยที่ได้งานทำ

ปัจจัยที่ได้งาน	จำนวน	ร้อยละ
1. สอบได้ด้วยตนเอง	283	43.1
2. พ่อ แม่ ญาติพี่น้องหรือเพื่อนให้ความช่วยเหลือ	238	36.3
3. เป็นธุรกิจส่วนตัว	56	8.5
4. เคยฝึกงานที่นี่	4	.6
5. อื่น ๆ	36	5.5
6. ไม่ตอบ	39	5.9
รวม	656	100.0

จากตารางที่ 12 พบว่า บัณฑิตส่วนมากจำนวน 283 คน (ร้อยละ 43.1) ได้งานโดยการสอบได้ด้วยตนเอง รองลงมาจำนวน 236 คน (ร้อยละ 36.3) ได้งานเพราะ พ่อ แม่ ญาติพี่น้อง หรือเพื่อนให้ความช่วยเหลือ และบัณฑิตจำนวนน้อยที่สุด คือ 4 คน (ร้อยละ 5.5) ได้งานเพราะเคยฝึกงานที่นี่

10) การทราบแหล่งงานของบัณฑิต รายละเอียดในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 จำนวนบัณฑิตที่มีงานทำ จำแนกตามสถานที่ที่ทราบแหล่งงาน

สถานที่ที่ทราบแหล่งงาน	จำนวน	ร้อยละ
1. สำนักงานจัดหางานของรัฐบาล	29	4.4
2. สำนักงานจัดหางานของเอกชน	7	1.1
3. ประกาศของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์	7	1.1
4. ข่าวจากวิทยุ	6	.9
5. ข่าวจาก น.ส.พ.รายวัน	135	20.6
6. ญาติพี่น้องหรือเพื่อน	355	54.1
7. อื่น ๆ	64	9.8
8. ไม่ตอบ	53	8.1
รวม	656	100.0

จากตารางที่ 13 พบว่าบัณฑิตทราบแหล่งงานจากญาติพี่น้องหรือเพื่อนมากที่สุด จำนวน 355 คน (ร้อยละ 54.1) รองลงมาคือ จากข่าว น.ส.พ.รายวัน จำนวน 135 คน (ร้อยละ 20.6) และข่าวจากวิทยุน้อยที่สุด จำนวน 6 คน (ร้อยละ .9)

เป็นที่น่าสังเกตว่า บัณฑิตที่ทราบแหล่งงานจากประกาศของมหาวิทยาลัยธุรกิจ-บัณฑิตย์ มีเกือบจะน้อยที่สุด คือ จำนวน 7 คน (ร้อยละ 1.1) เท่านั้น

11) ลำดับความสำคัญของบทบาทในการช่วยหางานทำให้แก่บัณฑิตของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ตามความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีงานทำแล้วจำนวน 656 คน รายละเอียดในตารางที่ 14

ตารางที่ 14 ลำดับความสำคัญของบทบาทในการช่วยหางานทำให้แก่บัณฑิตของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

บทบาท	สำดับที่ 1		สำดับที่ 2		สำดับที่ 3	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ควรหาแหล่งงานและติดประกาศให้ทราบ	201	30.6	131	20.0	101	15.4
2. ควรจัดตั้งหน่วยงานเพื่อช่วยในการหางานทำของบัณฑิต	188	28.7	165	25.2	67	10.2
3. ควรมีการแนะนำในการหางานให้แก่บัณฑิต	82	12.5	154	23.5	158	24.1
4. ควรออกใบรับรองหรือ Transcript ให้ได้รับความสะดวกและรวดเร็วที่สุด	107	16.3	55	8.4	97	14.8
5. อื่น ๆ	-	-	5	.8	15	2.3
6. ไม่ตอบ	78	11.9	146	22.3	218	33.3
รวม	656	100	656	100	656	100

จากตารางที่ 14 พบว่ามหาวิทยาลัยควรมีบทบาทในการช่วยหางานทำให้แก่บัณฑิตตามลำดับดังนี้ อันดับที่ 1 บัณฑิตจำนวนมากที่สุด 201 คน (ร้อยละ 30.6) เห็นว่า "มหาวิทยาลัยควรหาแหล่งงานและติดประกาศให้ทราบ" อันดับที่ 2 บัณฑิตจำนวนมากที่สุด 165 คน (ร้อยละ 25.2) เห็นว่า "ควรจัดตั้งหน่วยงานเพื่อช่วยในการหางานทำของบัณฑิต" และ อันดับที่ 3 บัณฑิตจำนวนมากที่สุด 158 คน (ร้อยละ 24.1) เห็นว่า "ควรมีการแนะนำในการหางานให้แก่บัณฑิต"

12) สภาพการเปลี่ยนงานของบัณฑิต

จากการวิจัยพบว่า บัณฑิตที่มีงานทำ จำนวน 656 คน เป็นผู้ที่เคยทำงานมาจากที่อื่นแล้ว จำนวน 272 คน (ร้อยละ 41.5) และเป็นผู้ที่ไม่เคยทำงานที่อื่นมากอ่นจำนวนมากกว่า คือ 354 คน (ร้อยละ 54.0) ไม่ตอบ จำนวน 30 คน (ร้อยละ 4.6)

สำหรับจำนวนครั้งในการเปลี่ยนงาน พบว่าบัณฑิตที่เคยเปลี่ยนงานจากจำนวน 272 คนนั้น จำนวนมากที่สุด คือ 123 คน (ร้อยละ 45.2) เปลี่ยนงานเพียงครั้งเดียว รองลงมาเปลี่ยนงาน 2 ครั้ง คือจำนวน 89 คน (ร้อยละ 32.7) นอกนั้นเปลี่ยนงานมากกว่า 2 ครั้งขึ้นไป (จำนวน 39 คน หรือร้อยละ 12.8)

ส่วนสาเหตุการเปลี่ยนงาน ดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 จำนวนบัณฑิตที่เปลี่ยนงานใหม่ จำแนกตามสาเหตุที่เปลี่ยนงาน

สาเหตุที่เปลี่ยนงาน	อันดับที่ 1		อันดับที่ 2		อันดับที่ 3	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. หมดสัญญาจ้าง	18	6.6	6	2.2	1	.4
2. ได้งานที่อื่นดีกว่า	104	38.2	31	11.4	15	5.5
3. ไม่ชอบงานที่ทำ	9	3.3	13	4.8	9	3.3
4. ไม่ชอบระบบงาน	14	5.1	20	7.4	24	8.8
5. เงินเดือนน้อยไป	34	12.5	23	8.5	25	9.2
6. ไม่พอใจนายจ้าง	4	1.5	12	4.4	11	4.0
7. ไม่พอใจผู้ร่วมงาน	3	1.1	2	.7	1	.4
8. สภาพแวดล้อมไม่ดี	1	.4	6	2.2	10	3.7
9. สวัสดิการไม่ดีพอ	7	2.6	12	4.4	12	4.4
10. งานไม่มั่นคง	17	6.3	39	14.3	29	10.7
11. สถานที่ทำงานอยู่ไกล	7	2.6	10	3.7	11	4.0
12. เหตุผลส่วนตัว	10	3.7	9	3.3	17	6.3
13. อื่น ๆ	10	3.7	10	3.7	11	4.0
14. ไม่ตอบ	34	12.5	79	29.1	96	35.3
รวม	272	100	272	100	272	100

จากตารางที่ 15 พบว่าเหตุผลในการเปลี่ยนงานของบัณฑิต อันดับ 1 ได้แก่ "บัณฑิตได้งานที่อื่นดีกว่า" (จำนวน 104 คน หรือร้อยละ 35.2) ส่วนเหตุผลอันดับ 2 และ 3 เป็นข้อเดียวกัน คือ "งานไม่มั่นคง" (จำนวน 39 คน หรือร้อยละ 14.3 และจำนวน 29 คน หรือร้อยละ 10.7 ตามลำดับ)

13) ความต้องการเปลี่ยนงานใหม่

จากปัณฑิตที่มีงานทำ จำนวน 656 คน มีความต้องการเปลี่ยนงาน จำนวน 294 คน (ร้อยละ 44.8) และไม่ต้องการเปลี่ยนงาน จำนวน 314 คน (ร้อยละ 47.9) ซึ่งมีมากกว่า ส่วนปัณฑิตที่ไม่ตอบมีจำนวน 48 คน (ร้อยละ 7.3)

สำหรับสาเหตุที่ปัณฑิตต้องการเปลี่ยนงานใหม่ จากจำนวน 294 คน ดังตารางที่ 16

ตารางที่ 16 จำนวนปัณฑิต จำแนกตามสาเหตุที่ต้องการเปลี่ยนงาน

สาเหตุที่ต้องการเปลี่ยนงาน	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่ชอบงานที่ทำอยู่ในปัจจุบัน	19	6.5
2. ไม่ชอบระบบการบริหารงาน	41	13.9
3. เงินเดือนน้อยไป	46	15.6
4. งานไม่มั่นคง	28	9.5
5. สวัสดิการไม่ดีพอ	5	1.7
6. ไม่พอใจนายจ้าง	3	1.0
7. ไม่พอใจผู้ร่วมงาน	1	.3
8. อื่น ๆ	68	23.1
9. ไม่ตอบ	83	28.3
รวม	294	100.0

จากตารางที่ 16 พบว่า ในจำนวนปัณฑิตที่มีความต้องการเปลี่ยนงานใหม่ 294 คน ปัณฑิตจำนวนมากที่สุด 46 คน (ร้อยละ 15.6) ต้องการเปลี่ยนงานเพราะ "เงินเดือน-น้อยไป" รองลงมาจำนวน 41 คน (ร้อยละ 13.9) ต้องการเปลี่ยนงานเพราะ "ไม่ชอบระบบการบริหารงาน" และจำนวนน้อยที่สุด 1 คน (ร้อยละ .3) ต้องการเปลี่ยนงานเพราะ "ไม่พอใจผู้ร่วมงาน"

14) ความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีงานทำแล้ว ต่อการนำความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ไปใช้ประโยชน์ในการทำงาน รายละเอียดดังตารางที่ 17

ตารางที่ 17 ลำดับความสำคัญของวิชาต่าง ๆ ที่บัณฑิตนำไปใช้ประโยชน์ในการทำงาน

วิชา	ลำดับที่ 1		ลำดับที่ 2		ลำดับที่ 3	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ด้านการเงิน	50	7.6	53	8.1	24	3.7
2. ด้านการบริหารงานบุคคล	36	5.5	31	4.7	16	2.4
3. ด้านการตลาด	48	7.3	43	6.6	14	2.1
4. ด้านการบัญชี	201	30.6	53	8.1	24	3.7
5. เศรษฐศาสตร์	8	1.2	10	1.5	19	2.9
6. นิติศาสตร์	59	9.0	30	4.6	23	3.5
7. คอมพิวเตอร์	15	2.3	17	2.6	29	4.4
8. ภาษาอังกฤษ	65	9.9	42	6.4	61	9.3
9. สถิติหรือคณิตศาสตร์	10	2.3	46	7.0	25	3.8
10. จิตวิทยา	19	2.9	15	2.3	32	4.9
11. การจัดการสำนักงาน	9	2.4	10	1.5	11	1.7
12. อื่น ๆ	28	4.3	27	4.2	30	4.6
13. ไม่ตอบ	108	16.5	279	42.6	348	52.0
รวม	656	100	656	100	656	100

จากตารางที่ 17 พบว่า บัณฑิตสามารถนำความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ไปใช้ประโยชน์ต่อการทำงานตามลำดับความสำคัญ กล่าวคือ ลำดับที่ 1 ได้แก่ วิชาด้านการบัญชี (จำนวน 201 คน หรือร้อยละ 30.6) ลำดับที่ 2 ได้แก่ วิชาด้านการตลาด (จำนวน 53 คน หรือร้อยละ 8.1) และลำดับที่ 3 ได้แก่ วิชาภาษาอังกฤษ (จำนวน 61 คน หรือร้อยละ 9.3)

เป็นที่น่าสังเกตว่า วิชาภาษาอังกฤษ บัณฑิตให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในลำดับที่ 1 ซึ่งบัณฑิตให้ความสำคัญรองลงมาจากวิชาด้านการบัญชี กล่าวคือ จำนวนมากถึง 65 คน (ร้อยละ 9.9)

15) การปรับปรุงหลักสูตร

บัณฑิตที่มีงานทำแล้ว จากจำนวน 656 คน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงหลักสูตรดังนี้ บัณฑิตที่มีความคิดเห็นว่า "ควรปรับปรุงหลักสูตร" มีมากกว่า คือ จำนวน 359 คน (ร้อยละ 54.7) และที่มีความคิดเห็นว่า "ไม่ควรปรับปรุงหลักสูตร" จำนวน 187 คน (ร้อยละ 28.5) ส่วนที่เหลือ จำนวน 110 คน (ร้อยละ 16.7) ไม่ตอบ

จากความคิดเห็นของบัณฑิต จำนวน 359 คน (ร้อยละ 54.7) ว่า "ควรปรับปรุงหลักสูตร" นั้น บัณฑิตเห็นว่าควรจะเพิ่มหรือลดวิชาต่าง ๆ รายละเอียดดังตารางที่ 18 และ 19

ตารางที่ 18 วิชาที่ควรเพิ่มเนื้อหาวิชาตามความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีงานทำแล้ว

วิชา	สำดับที่ 1		สำดับที่ 2		สำดับที่ 3	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ด้านการเงิน	18	5.0	19	5.3	12	3.3
2. ด้านบริหารงานบุคคล	6	1.7	11	3.1	7	1.9
3. ด้านการตลาด	18	5.0	6	1.7	9	2.5
4. ด้านการบัญชี	45	12.5	37	10.3	17	4.7
5. เศรษฐศาสตร์	3	.8	2	.6	6	1.7
6. นิติศาสตร์	29	8.1	4	1.1	4	1.1
7. คอมพิวเตอร์	35	9.7	30	8.4	23	6.4
8. ภาษาอังกฤษ	92	25.6	40	11.1	25	7.0
9. สถิติหรือคณิตศาสตร์	1	.3	1	.3	5	1.4
10. จิตวิทยา	1	.3	6	1.7	6	1.7
11. การจัดการสำนักงาน	6	1.7	2	.6	2	.6
12. อื่น ๆ	12	3.3	18	5.0	13	3.6
13. ไม่ตอบ	93	25.9	183	50.9	230	64.1
รวม	359	100.0	359	100.0	359	100.0

จากตารางที่ 18 พบว่า วิชาที่ควรมีการเพิ่มเนื้อหามากขึ้นตามความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีงานทำจากจำนวน 359 คน ปรากฏว่า วิชาภาษาอังกฤษ บัณฑิตให้ความสำคัญมากที่สุดทั้ง 3 สำดับ กล่าวคือ สำดับที่ 1 (จำนวน 92 คน หรือร้อยละ 25.6) สำดับที่ 2 (จำนวน 40 คน หรือร้อยละ 11.1) และสำดับที่ 3 (จำนวน 25 คน หรือร้อยละ 7.0)

ตารางที่ 19 วิชาที่ควรลดเนื้อหาวิชาตามความคิดเห็นของปัณฑิตที่มีงานทำแล้ว

วิชา	สำดับที่ 1		สำดับที่ 2		สำดับที่ 3	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. สถิติหรือคณิตศาสตร์	16	4.5	4	1.1	7	1.9
2. ปรัชญา	4	1.1	8	2.2	15	4.2
3. ตรรกศาสตร์	9	2.5	12	3.3	2	.6
4. ข่าวธุรกิจ	7	1.9	4	1.1	-	-
5. การปกครอง (รัฐศาสตร์)	9	2.5	4	1.1	3	.8
6. ภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ	6	1.7	12	3.3	3	.8
7. วิทยาศาสตร์	13	3.6	8	2.2	9	2.5
8. สังคมวิทยา	16	4.5	12	3.3	3	.8
9. อื่น ๆ	41	11.42	28	7.8	39	10.86
10. ไม่ตอบ	238	66.3	267	74.4	278	77.4
รวม	359	100.0	359	100.0	359	100.0

จากตารางที่ 19 พบว่า วิชาที่ควรลดเนื้อหาวิชาตามความคิดเห็นของปัณฑิตที่มีงานทำ จากจำนวน 359 คน ปรากฏว่า สำดับที่ 1 มี 2 วิชา คือ วิชาสถิติหรือคณิตศาสตร์ และวิชาสังคมวิทยา (จำนวน 16 คน หรือร้อยละ 4.5) สำดับที่ 2 มี 3 วิชา คือ วิชาตรรกศาสตร์ ภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ และสังคมวิทยา (จำนวน 12 คน หรือร้อยละ 3.3) และสำดับที่ 3 ได้แก่วิชาปรัชญา (จำนวน 15 คน หรือร้อยละ 4.2) เป็นที่น่าสังเกตว่า จำนวนปัณฑิตที่ไม่ตอบทั้ง 3 สำดับ มีจำนวนมาก กล่าวคือ 238 คน (ร้อยละ 66.3) 267 คน (ร้อยละ 4.4) และ 278 คน (ร้อยละ 77.4) ตามสำดับ

16) การศึกษาต่อของบัณฑิต

การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นของบัณฑิตที่มีงานทำแล้ว จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า บัณฑิตที่ศึกษาต่อมีจำนวน 41 คน (ร้อยละ 6.3) และที่ไม่ได้ศึกษาต่อ จำนวน 545 คน (ร้อยละ 83.1) จากจำนวนบัณฑิตที่มีงานทำทั้งสิ้น 656 คน ที่เหลือ จำนวน 70 คน (ร้อยละ 10.6) ไม่ตอบ

สำหรับบัณฑิตที่ศึกษาต่อ จากจำนวน 41 คน (ร้อยละ 6.3) นั้น สาขาที่เรียนมากที่สุดคือ สาขาการบริหารงานบุคคล (จำนวน 7 คน หรือร้อยละ 17.1) นอกนั้นเป็นสาขาการเงิน 3 คน (ร้อยละ 7.3) สาขาบัญชี 2 คน (ร้อยละ 4.9) สาขาการตลาดและนิติศาสตร์ สาขาละ 1 คน (ร้อยละ 2.4) และไม่ตอบ จำนวน 27 คน (ร้อยละ 65.9) สถาบันที่บัณฑิตศึกษาต่อจากจำนวน 41 คน ได้แก่ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ จำนวนมากที่สุด คือ 5 คน (ร้อยละ 12.2) สถาบันอุดมศึกษาในสหรัฐอเมริกา 3 คน (ร้อยละ 7.3) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2 คน (ร้อยละ 4.9) และมหาวิทยาลัยธรรม-ศาสตร์ 1 คน (ร้อยละ 2.4) ที่เหลือ จำนวน 32 คน (ร้อยละ 73.2) ไม่ตอบ

ในด้านหลักสูตรและเนื้อหาที่ศึกษาในขั้นปริญญาตรีนั้น บัณฑิตที่ศึกษาต่อ จำนวน 41 คน มีความคิดเห็นว่า หลักสูตรและเนื้อหาที่ศึกษาไม่ค่อยเพียงพอสำหรับการศึกษาในขั้นสูง จำนวนมากที่สุด คือ 13 คน (ร้อยละ 31.7) เห็นว่าเพียงพอ จำนวน 11 คน (ร้อยละ 26.8) และเห็นว่าไม่เพียงพอเลย 1 คน (ร้อยละ 2.4) ส่วนบัณฑิตที่ไม่ตอบมี 16 คน (ร้อยละ 39.0)

1.3 บัณฑิตที่ไม่มีงานทำ

จากจำนวนบัณฑิตที่ยังไม่มีงานทำ จำนวน 187 คน คณะผู้วิจัยได้ศึกษารายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับการฝึกงานในขณะที่กำลังศึกษา ระยะเวลาในการว่างงาน สาเหตุที่ยังไม่มีงานทำ และอื่น ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) การฝึกงาน จากการวิจัยพบว่า บัณฑิตจำนวน 187 คน ที่ไม่มีงานทำในขณะที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ส่วนมาก (จำนวน 152 คน หรือร้อยละ 81.3) ไม่เคยฝึกงาน ส่วนที่เหลือเพียง 35 คน (ร้อยละ 18.7) เคยผ่านการฝึกงานมาก่อน

2) ระยะเวลาการว่างงานของบัณฑิต จากการวิจัยพบว่า บัณฑิตจำนวน 187 คน ที่ไม่มีงานทำ ว่างงานมาแล้วมากกว่า 12 เดือน หรือ 1 ปี มีมากที่สุดคือ จำนวน 75 คน (ร้อยละ 40.1) นอกนั้นว่างงานน้อยกว่า 12 เดือน

3) ประสบการณ์การทำงานของบัณฑิตที่ไม่มีงานทำ จากการวิจัยพบว่า บัณฑิตที่ไม่มีงานทำในจำนวน 187 คน คิดเป็นบัณฑิตที่ไม่เคยทำงานที่ใดมาก่อนเลยมากที่สุด คือ จำนวน 120 คน (ร้อยละ 64.2) ส่วนที่เคยทำงานหรือมีประสบการณ์ในการทำงานจากที่อื่นมาก่อน มีเพียง 64 คน (ร้อยละ 34.2) เท่านั้น ที่เหลือ 3 คน (ร้อยละ 1.6) ไม่ตอบ

4) บัณฑิตที่เคยมีประสบการณ์จากที่อื่นมาก่อน ซึ่งมีจำนวน 64 คน (ร้อยละ 34.2) นั้น ให้เหตุผลในการออกจากงานที่เคยทำมาแล้ว ดังรายละเอียดในตารางที่ 20

ตารางที่ 20 สาเหตุที่บัณฑิตที่ยังไม่มีงานทำออกจากงาน

สาเหตุที่ออกจากงาน	สำดับที่ 1		สำดับที่ 2		สำดับที่ 3	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. หมดสัญญาจ้าง	12	18.8	-	-	2	3.1
2. ไม่ชอบงานที่ทำ	5	7.8	3	4.7	2	3.1
3. ไม่ชอบระบบงาน	11	17.2	7	10.9	1	1.6
4. เงินเดือนน้อยไป	9	14.1	6	9.4	4	6.3
5. ไม่พอใจนายจ้าง	2	3.1	2	3.1	-	-
6. ไม่พอใจผู้ร่วมงาน	3	4.7	-	-	-	-
7. สถาพแวดล้อมไม่ดี	1	1.6	4	6.3	1	1.6
8. สวัสดิการไม่ดีพอ	-	-	3	4.7	3	4.7
9. งานไม่มั่นคง	3	4.7	10	15.6	3	4.7
10. สถานที่ทำงานไกลไป	4	6.3	1	1.6	1	1.6
11. ต้องการศึกษาต่อ	6	9.4	-	-	4	6.3
12. เหตุผลส่วนตัว	1	1.6	-	-	5	7.8
13. อื่น ๆ	2	3.1	-	-	3	4.7
14. ไม่ตอบ	5	7.8	28	43.8	35	54.7
รวม	64	100.0	64	100.0	64	100.0

จากตารางที่ 20 พบว่า สาเหตุสำคัญที่บัณฑิตที่เคยทำงานมาก่อนออกจากงาน อันดับที่ 1 คือ "หมดสัญญาจ้าง" จำนวน 12 คน (ร้อยละ 18.8) อันดับที่ 2 คือ "งานที่ทำไม่มั่นคง" จำนวน 10 คน (ร้อยละ 15.6) และอันดับที่ 3 คือ "มีเหตุผลส่วนตัว" จำนวน 5 คน (ร้อยละ 7.8)

5) บัณฑิตที่ยังไม่เคยทำงานที่ใดมาก่อนเลย ในจำนวน 187 คน ให้เหตุผลที่ยังไม่ได้งาน ดังตารางที่ 21

ตารางที่ 21 สาเหตุที่ทำให้บัณฑิตไม่ได้งานทำ

สาเหตุ	จำนวน	ร้อยละ
1. กำลังศึกษาต่อ	13	7.0
2. เตรียมตัวไปศึกษาต่อต่างประเทศ	6	3.2
3. หางานที่ต้องการไม่ได้	70	37.4
4. กำลังรอการบรรจุ	27	14.4
5. ไม่ทราบแหล่งงาน	9	4.8
6. ยังไม่อยากทำงาน	6	3.2
7. อื่น ๆ	35	18.7
8. ไม่ตอบ	21	11.2
รวม	187	100.0

จากตารางที่ 21 พบว่า สาเหตุที่ทำให้บัณฑิตที่ยังไม่เคยทำงานจากที่ใดมาก่อน จำนวน 187 คน นี้ ไม่ได้งานทำมากที่สุด ได้แก่ "บัณฑิตหางานที่ต้องการไม่ได้" (จำนวน 70 คน หรือร้อยละ 37.4) ส่วนสาเหตุที่บัณฑิตเห็นด้วยน้อยที่สุดมี 2 ประการด้วยกัน คือ "ยังไม่อยากทำงาน" และ "เตรียมตัวไปศึกษาต่อต่างประเทศ" ซึ่งมีจำนวน 6 คน (ร้อยละ 3.2) เท่ากัน

6) บัณฑิตที่ยังไม่มีงานทำ จำนวน 187 คน กับสภาพการศึกษาต่อ

จากการวิจัยพบว่า บัณฑิตจำนวน 150 คน (ร้อยละ 80.2) ไม่ได้ศึกษาต่อ ส่วนบัณฑิตที่ศึกษาต่อในจำนวนนี้มีเพียง 27 คน (ร้อยละ 14.4) เท่านั้น ที่เหลืออีก 10 คน (ร้อยละ 5.3) ไม่ตอบ

7) บัณฑิตที่ศึกษาต่อในจำนวน 27 คน (ร้อยละ 14.4) จากจำนวน 187 คน เรียนต่อระดับที่สูงขึ้นในสาขาบริหารงานบุคคลและสาขาเศรษฐศาสตร์ จำนวน 4 คน (ร้อยละ 14.8) ส่วนที่เหลือ 23 คน (ร้อยละ 85.2) ไม่ตอบ

8) บัณฑิตที่กำลังศึกษาต่อ จำนวน 27 คน มีความคิดเห็นต่อหลักสูตรและเนื้อหาวิชาในระดับปริญญาตรี คือ จำนวน 16 คน (ร้อยละ 59.3) เห็นว่า "ไม่ค่อยเพียงพอ" ซึ่งนับว่ามีจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือ "เพียงพอแล้ว" มีจำนวน 7 คน (ร้อยละ 25.9) ส่วนที่น้อยที่สุด คือ "ไม่เพียงพอเลย" มีจำนวน 4 คน (ร้อยละ 14.8)

สำหรับสถาบันที่ศึกษา บัณฑิตทั้ง 27 คน ไม่ตอบว่าเป็นสถาบันใด

9) บัณฑิตที่ยังไม่มีงานทำทั้ง 187 คน มีความคิดเห็นว่า ถ้าได้งานทำในระหว่างกำลังศึกษาต่อจะทำอย่างไรบ้าง จากการวิจัยพบว่า จำนวน 93 คน (ร้อยละ 49.7) ซึ่งมากที่สุด เห็นว่าไม่ลาออกจะศึกษาต่อจนสำเร็จ จำนวน 39 คน (ร้อยละ 20.9) เห็นว่าจะลาออกเพื่อทำงาน และจำนวน 53 คน (ร้อยละ 29.4) ไม่ตอบ

10) บัณฑิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ในการช่วยหางานให้แก่บัณฑิตอย่างไรบ้าง รายละเอียดดังตารางที่ 22

ตารางที่ 22 ความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อบทบาทการหางานให้แก่บัณฑิตของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

บทบาท	จำนวน	ร้อยละ
1. ควรหาแหล่งงานและติดประกาศให้ทราบ	24	12.8
2. ควรจัดตั้งหน่วยงานเพื่อช่วยในการหางานทำของบัณฑิต	66	35.3
3. ควรมีการแนะนำในการหางานให้แก่บัณฑิต	19	10.2
4. การออกใบรับรองหรือ Transcript ให้ได้รับความสะดวก รวดเร็วที่สุด	12	6.2
5. อื่น ๆ	8	4.3
6. ไม่ตอบ	58	40.0
รวม	187	100.0

จากตารางที่ 22 พบว่า จากบัณฑิตจำนวน 187 คน มีความเห็นด้วยมากที่สุด 66 คน (ร้อยละ 35.3) ว่า "มหาวิทยาลัยควรจัดตั้งหน่วยงานเพื่อช่วยในการหางานให้แก่บัณฑิต" รองลงมาคือ จำนวน 24 คน (ร้อยละ 12.8) เห็นว่า "ควรหาแหล่งงานและติดประกาศให้ทราบ"

2. ผลการวิจัยที่ได้จากแบบสอบถามหัวหน้างาน

คณะผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถาม จำนวน 220 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 126 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 57.27

ผลการวิจัยจากแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 มีดังนี้

2.1 สถานภาพของหัวหน้างาน

1) เพศ ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย 78 คน คิดเป็นร้อยละ 61.9 และเพศหญิง 48 คน คิดเป็นร้อยละ 38.1

2) อายุ รายละเอียดดังตารางที่ 23

ตารางที่ 23 จำนวนหัวหน้างานที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ/ปี	จำนวน	ร้อยละ
< 25	2	1.6
25 - 30	20	15.9
31 - 35	28	22.2
36 - 40	26	20.6
> 40	50	39.7
รวม	126	100.0

จากตารางที่ 23 พบว่า หัวหน้างานส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 40 ปี ขึ้นไป จำนวน 50 คน (ร้อยละ 39.7) รองลงมาอยู่ระหว่าง 31 - 35 ปี จำนวน 28 คน (ร้อยละ 22.2) และน้อยกว่า 25 ปี มีน้อยที่สุด คือ 2 คน (ร้อยละ 1.6)

3) ระยะเวลาที่หัวหน้างานรู้จักกับปัญหิต จากการวิจัยพบว่า หัวหน้างานส่วนใหญ่ คือ จำนวน 64 คน (ร้อยละ 50.8) รู้จักปัญหิตมากกว่า 2 ปี มาแล้ว รองลงมา คือ รู้จักระหว่าง 1 - 2 ปี จำนวน 52 คน (ร้อยละ 41.3) และน้อยที่สุด คือ จำนวน 10 คน (ร้อยละ 7.9) รู้จักปัญหิตน้อยกว่า 1 ปี

4) การให้เงินเดือน หัวหน้างานของปัณฑิตมีเกณฑ์การพิจารณาให้ค่าตอบแทนหรือเงินเดือนแก่ปัณฑิต ดังรายละเอียดในตารางที่ 24

ตารางที่ 24 เกณฑ์การพิจารณาเงินเดือนที่หัวหน้างานให้แก่ปัณฑิต

เกณฑ์พิจารณา	จำนวน	ร้อยละ
1. สูงกว่าปัณฑิตจากมหาวิทยาลัยของรัฐ	6	4.8
2. เท่ากันกับปัณฑิตมหาวิทยาลัยของรัฐ	78	61.9
3. น้อยกว่าปัณฑิตจากมหาวิทยาลัยของรัฐ	36	28.6
4. ได้เงินเดือนโดยพิจารณาความสามารถของบุคคล	6	4.8
รวม	126	100.0

จากตารางที่ 24 พบว่า หัวหน้างานส่วนใหญ่พิจารณาให้เงินเดือนแก่ปัณฑิต "เท่ากันกับปัณฑิตมหาวิทยาลัยของรัฐ" จำนวน 78 คน (ร้อยละ 61.9) รองลงมา จำนวน 36 คน (ร้อยละ 28.6) ให้เงินเดือน "น้อยกว่าปัณฑิตจากมหาวิทยาลัยของรัฐ" และน้อยที่สุด คือ จำนวน 6 คน (ร้อยละ 4.8) "ให้สูงกว่าปัณฑิตจากมหาวิทยาลัยของรัฐ" และ "พิจารณาตามความสามารถของบุคคล"

5) เกณฑ์การพิจารณาเข้าทำงาน หัวหน้างานของบัณฑิตมีเกณฑ์การพิจารณาบุคคลเข้าทำงาน ดังตารางที่ 25

ตารางที่ 25 เกณฑ์การพิจารณาบุคคลเข้าทำงานของหัวหน้างาน

เกณฑ์การพิจารณา	จำนวน	ร้อยละ
1. สาขาวิชาที่ตรงกับตำแหน่งที่ต้องการ	64	50
2. สาขาวิชาที่ใกล้เคียงกับตำแหน่งที่ต้องการ	24	19.0
3. ไม่คำนึงถึงคุณวุฒิแต่พิจารณาตามความสามารถ	38	30.2
รวม	126	100.0

จากตารางที่ 25 พบว่า หัวหน้างานส่วนใหญ่ พิจารณาบุคคลเข้าทำงาน โดยเน้นบัณฑิตที่จบในสาขาวิชาที่ตรงกับตำแหน่งที่ต้องการ มีจำนวน 64 คน (ร้อยละ 50) รองลงมาจำนวน 38 คน (ร้อยละ 30.2) "ไม่คำนึงถึงคุณวุฒิแต่พิจารณาตามความสามารถ" และน้อยที่สุด จำนวน 24 คน (ร้อยละ 19.0) เห็นว่าพิจารณาจากสาขาวิชาที่ใกล้เคียงกับตำแหน่งที่ต้องการ

6) ความต้องการบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ของหัวหน้างาน ในกรณีที่มีตำแหน่งงานว่างหรือมีการขยายงานของหน่วยงาน จากการวิจัยพบว่า หัวหน้างานส่วนใหญ่ คือ จำนวน 110 คน (ร้อยละ 87.3) ระบุว่า "ไม่เจาะจงสถาบันการศึกษา" และที่ระบุว่า "ต้องการบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์" มีจำนวน 16 คน (ร้อยละ 12.7) ส่วนข้อที่ "ไม่ต้องการ" ไม่มีหัวหน้างานตอบเลย

ในกรณีที่หัวหน้างานสนใจที่จะรับบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์เข้าทำงาน การพิจารณารับบัณฑิตที่จบจากสาขาต่าง ๆ รายละเอียด ดังตารางที่ 26

ตารางที่ 26 ลำดับสาขาวิชาที่หัวหน้างานต้องการรับเข้าทำงาน

สาขาวิชา	ลำดับที่ 1		ลำดับที่ 2		ลำดับที่ 3	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. การเงิน	12	9.5	30	23.8	20	15.9
2. การบริหารงานบุคคล	10	7.9	4	3.2	10	7.9
3. การตลาด	20	15.9	20	15.9	14	11.1
4. การบัญชี	56	44.4	28	22.2	10	7.9
5. เศรษฐศาสตร์	8	6.3	12	9.5	18	14.3
6. นิติศาสตร์	6	4.8	6	4.8	20	18.9
7. ไม่ตอบ	14	11.1	26	20.6	34	27.0
รวม	126	100.0	126	100.0	126	100.0

จากตารางที่ 26 พบว่า หัวหน้างานต้องการบัณฑิตที่จบจากสาขาการบัญชีเป็นอันดับที่ 1 จำนวน 56 คน (ร้อยละ 44.4) สาขาวิชาการเงินเป็นอันดับที่ 2 จำนวน 30 คน (ร้อยละ 23.8) และอันดับที่ 3 มี 2 สาขาวิชาเท่ากัน คือ สาขาวิชาการเงิน กับนิติศาสตร์ จำนวน 20 คน (ร้อยละ 15.9)

ตารางที่ 27 การประเมินการทำงานของบัณฑิต โดยบัณฑิตและหัวหน้างาน

รายการประเมิน	บัณฑิตประเมิน			หัวหน้างานประเมิน			มาก ← → น้อย				
	$\bar{X}$	S.D.	n	$\bar{X}$	S.D.	n	4	3	2	1	0
1. ความรู้ด้านวิชาการโดยทั่วไป	2.48	.68	554	2.79	.52	122					
2. ความรู้เฉพาะสาขาวิชา	2.68	.76	549	2.95	.56	122					
3. ความขยันและตั้งใจทำงาน	3.31	.66	555	3.50	.59	124					
4. ความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน	3.50	.57	556	3.53	.59	124					
5. การมีความคิดริเริ่ม	2.91	.77	551	2.76	.74	124					
6. ความสามารถในการเรียนรู้งาน	3.16	.60	553	3.19	.57	124					
7. ความกระตือรือร้นในการใฝ่หาความรู้เพิ่มเติม	3.02	.83	546	3.06	.70	124					
8. ความเชื่อมั่นในตนเอง	3.17	.74	555	3.02	.78	124					
9. ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา	3.01	.84	545	3.24	.59	124					
10. ความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน	3.25	.75	555	3.26	.62	124					
11. ความคล่องตัวในการทำงานและประสิทธิภาพ	3.09	.63	545	3.13	.56	124					
12. ความสามารถในการแก้ปัญหา	2.87	.65	544	2.77	.68	124					
13. การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	3.12	.68	544	3.16	.60	124					
14. ความซื่อสัตย์สุจริต	3.65	.57	547	3.60	.58	124					
15. ความสามารถในการเป็นผู้นำ	3.00	.69	545	2.69	.82	124					
รวม	3.08	.41		3.11	.63						

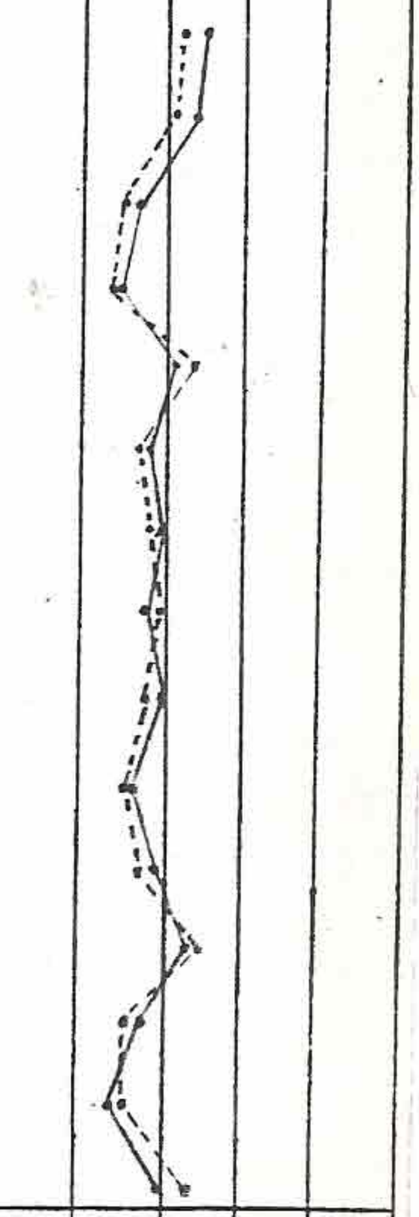

หมายเหตุ 1. _____ คือเส้นทึบ หมายถึงการประเมินตนเองของบัณฑิต

2. ------- คือเส้นประ หมายถึงการประเมินการทำงานของบัณฑิตโดยหัวหน้างาน

จากตารางที่ 27 พบว่า การประเมินการทำงานที่ปัณฑิตประเมินตนเองนั้น สูงสุดอยู่ในระดับดี ได้แก่ "ความซื่อสัตย์สุจริต" ($\bar{X}$ = 3.65) รองลงมาคือ "ความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน" ($\bar{X}$ = 3.50) และที่ปัณฑิตประเมินต่ำสุด อยู่ในระดับพอใช้ ได้แก่ "ความรู้ด้านวิชาการโดยทั่วไป" ($\bar{X}$ = 2.48) การประเมินโดยเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.08) อยู่ในระดับดี สำหรับการประเมินในเกณฑ์ดีมาก และต่ำไม่ปรากฏผลการประเมินในครั้งนี้

ในการประเมินการทำงานของบัณฑิต โดยหัวหน้างาน พบว่า การประเมินสูงสุดอยู่ในระดับดี ได้แก่ "ความซื่อสัตย์สุจริต" ($\bar{X}$ = 3.60) รองลงมาคือ "ความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน" ($\bar{X}$ = 3.53) และที่ประเมินต่ำสุด แต่ยังอยู่ในระดับดี ได้แก่ "ความสามารถในการเป็นผู้นำ" ($\bar{X}$ = 2.69) "การมีความคิดริเริ่ม" ($\bar{X}$ = 2.76) และ "ความสามารถในการแก้ปัญหา" ($\bar{X}$ = 2.77) การประเมินโดยเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.11) อยู่ในระดับดี สำหรับการประเมินในเกณฑ์ดีมากและต่ำ ไม่ปรากฏผลการประเมินในครั้งนี้

เมื่อพิจารณาถึงการประเมินตนเองของบัณฑิตกับหัวหน้างานประเมินบัณฑิตเกี่ยวกับการทำงาน พบว่า ข้อที่ได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุดเป็นข้อเดียวกัน คือ ความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ดี ($\bar{X}$ = 3.65 และ 3.60 ตามลำดับ) ส่วนข้อที่ได้คะแนนเฉลี่ยต่ำสุด ตามความคิดเห็นที่บัณฑิตประเมินตนเอง ได้แก่ "ความรู้ด้านวิชาการโดยทั่วไป" ($\bar{X}$ = 2.48) และที่หัวหน้างานประเมินบัณฑิต ได้แก่ "ความสามารถในการเป็นผู้นำ" ($\bar{X}$ = 2.62)

1.4 ปัจจัยที่ส่งผลถึงสถานภาพการทำงานของบัณฑิต

คณะผู้วิจัยกำหนดศึกษาปัจจัยที่ส่งผลถึงสถานภาพการทำงานของบัณฑิต ดังนี้

1) เพศ

2) อายุ

3) สาขาวิชา

4) คะแนนเฉลี่ยเมื่อสำเร็จการศึกษา

ตารางที่ 28 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับสถานภาพการทำงานของบัณฑิต

เพศ	มีงานทำ		ไม่มีงานทำ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	210	84.3	39	15.7	249	29.5
หญิง	446	75.1	148	24.9	594	70.5
รวม	656	77.8	187	22.2	843	100.0

$X^2 = 8.174^{**}$

จากตารางที่ 28 พบว่าสถานภาพการทำงานของบัณฑิตมีความสัมพันธ์กับเพศ กล่าวคือ บัณฑิตชายสามารถหางานทำหรือมีงานทำ คิดเป็นร้อยละ 84.3 ซึ่งสูงกว่าบัณฑิตหญิงที่สามารถหางานทำหรือมีงานทำ คิดเป็นร้อยละ 75.1 ด้วยความเชื่อมั่นทางสถิติ 99%

ตารางที่ 29 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับสถานภาพการมีงานทำของบัณฑิต

อายุ	มีงานทำ		ไม่มีงานทำ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
< 25	121	66.5	61	33.5	182	21.9
25 - 30	435	78.1	122	21.9	557	66.9
31 - 35	53	96.4	2	3.6	55	6.6
> 35	38	100.0	-	-	38	4.6
รวม	647	77.8	185	22.2	832	100.0

$X^2 = 35.299^{***}$

จากตารางที่ 29 พบว่าสถานภาพการทำงานของบัณฑิตมีความสัมพันธ์กับอายุ กล่าวคือ ยิ่งบัณฑิตมีอายุมาก โอกาสที่จะมีงานทำก็สูงตามเป็นลำดับด้วยความเชื่อมั่นทางสถิติ 99.99%

ตารางที่ 30 ความสัมพันธ์ระหว่างสาขาวิชากับสถานภาพการทำงานของบัณฑิต

สาขาวิชา	มีงานทำ		ไม่มีงานทำ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. การเงิน	197	82.1	43	17.9	240	28.5
2. การบริหารงานบุคคล	92	71.3	37	28.7	129	15.3
3. การตลาด	83	72.2	32	27.8	115	13.6
4. การบัญชี	185	81.9	41	18.1	226	26.8
5. เศรษฐศาสตร์	15	62.5	9	37.5	24	2.8
6. นิติศาสตร์	84	77.1	25	22.9	109	12.9
รวม	656	77.8	187	22.22	843	100.0

$X^2 = 13.244*$

จากตารางที่ 30 พบว่า สถานภาพการทำงานของบัณฑิตมีความสัมพันธ์กับสาขาวิชาที่บัณฑิตสำเร็จการศึกษา กล่าวคือ บัณฑิตสาขาวิชาการเงินและการบัญชี สามารถหางานทำได้สูงกว่าบัณฑิตสาขาอื่น ๆ ด้วยความเชื่อมั่นทางสถิติ 99%

ตารางที่ 31 ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนเฉลี่ยกับสถานภาพการทำงานของบัณฑิต

คะแนนเฉลี่ย	มีงานทำ		ไม่มีงานทำ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
2.00 - 2.49	375	73.8	133	26.2	508	60.5
2.50 - 2.99	174	79.5	45	20.5	219	26.1
3.00 - 3.49	95	93.1	7	6.9	102	12.1
3.50 - 4.00	11	100.0	-	-	11	1.3
รวม	655	78.0	185	22.0	840	100.0

$X^2 = 22.149***$

จากตารางที่ 31 พบว่า สถานภาพการทำงานของบัณฑิตมีความสัมพันธ์กับคะแนนเฉลี่ย กล่าวคือ ยิ่งมีคะแนนเฉลี่ยสูง โอกาสที่บัณฑิตจะมีงานทำก็สูงตามเป็นลำดับ ด้วยความเชื่อมั่นทางสถิติ 99.99%

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การติดตามผลบัณฑิตมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการ คือ

1. ศึกษาสถานภาพการทำงานของบัณฑิตมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ รุ่นที่ 13, 14 และ 15

2. ศึกษาความคิดเห็นของหัวหน้างาน เกี่ยวกับประสิทธิภาพในการทำงานของบัณฑิต รุ่นที่ 13, 14 และ 15 ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

3. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลถึงสถานภาพการทำงานของบัณฑิต

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยจากแบบสอบถามบัณฑิต

1.1 สถานภาพของบัณฑิต

1.1.1 เพศ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 843 คน เป็นบัณฑิตชาย 249 คน (ร้อยละ 29.5) และบัณฑิตหญิง 594 คน (ร้อยละ 70.5)

1.1.2 อายุ บัณฑิตที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 25-30 ปี จำนวน 552 คน (ร้อยละ 66.1) และกลุ่มบัณฑิตจำนวนน้อยที่สุด มีอายุตั้งแต่ 35 ปีขึ้นไป มีจำนวน 38 คน (ร้อยละ 4.5)

1.1.3 สาขาวิชา บัณฑิตจำนวนมากที่สุดจบสาขาวิชาการเงิน คือจำนวน 240 คน (ร้อยละ 28.5) รองลงมา คือ สาขาวิชาการบัญชี จำนวน 226 คน (ร้อยละ 26.8) และบัณฑิตสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มีน้อยที่สุด คือ จำนวน 24 คน (ร้อยละ 2.8)

1.1.4 รุ่นและปีการศึกษา ในจำนวนบัณฑิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 รุ่น พบว่า รุ่นที่ 15 (พ.ศ.2529) จำนวนมากที่สุด คือ 405 คน (ร้อยละ 48) รองลงมาคือ รุ่นที่ 13 (พ.ศ.2527) จำนวน 224 คน (ร้อยละ 26.6) จำนวนน้อยที่สุด คือ รุ่นที่ 14 (พ.ศ.2528) 214 คน (ร้อยละ 25.4)

1.1.5 คะแนนเฉลี่ย บัณฑิตมีคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.00-2.49 จำนวนมากที่สุด คือ 508 คน (ร้อยละ 60.3) รองลงมาจำนวน 219 คน (ร้อยละ 26.0) มีคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.50-2.99 และบัณฑิตจำนวนน้อยที่สุดคือ 11 คน (ร้อยละ 1.3) มีคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.50-4.00

1.1.6 การมีงานทำ พบว่า จากจำนวนบัณฑิต 843 คน เป็นบัณฑิตที่มีงานทำจำนวน 656 คน (ร้อยละ 77.8) และบัณฑิตที่ยังไม่มีงานทำมีจำนวน 187 คน (ร้อยละ 22.2)

1.2 บัณฑิตที่มีงานทำ

จากการวิจัยพบว่า ในจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 843 คน นั้น คิดเป็นบัณฑิตที่มีงานทำ จำนวน 656 คน (ร้อยละ 77.8) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.2.1 ระยะเวลาในการหางานทำ บัณฑิตส่วนใหญ่ใช้เวลาหางานทำได้ไม่เกิน 1 เดือน คือ จำนวน 141 คน (ร้อยละ 21.5) รองลงมาจำนวน 71 คน (ร้อยละ 10.8) หางานได้โดยใช้เวลามากกว่า 12 เดือน และบัณฑิตจำนวน 10 คน (ร้อยละ 1.5) ใช้เวลาหางาน 11 เดือน

1.2.2 รายได้ บัณฑิตส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 3,001-4,000 บาท มีจำนวนมากที่สุดคือ 282 คน (ร้อยละ 43) รองลงมามีรายได้ระหว่าง 2,001-3,000 บาท จำนวน 120 คน (ร้อยละ 18.3) ส่วนบัณฑิตจำนวนน้อยที่สุด คือ 13 คน (ร้อยละ 2) มีรายได้ระหว่าง 7,001-8,000 บาท

1.2.3 การมีงานทำระหว่างการศึกษา บัณฑิตส่วนใหญ่ คือ จำนวน 408 คน (ร้อยละ 62.2) ไม่มีงานทำในระหว่างที่กำลังศึกษาในมหาวิทยาลัย ส่วนอีกจำนวน 236 คน (ร้อยละ 36) เป็นผู้มีงานทำ ที่เหลือจำนวน 12 คน (ร้อยละ 1.8) ไม่ตอบ

1.2.4 การฝึกงาน พบว่าบัณฑิตจำนวนมากที่สุด คือ 493 คน (ร้อยละ 75.2) ไม่เคยฝึกงานในระหว่างการศึกษามาก่อน มีเพียง 140 คน (ร้อยละ 21.3) เท่านั้นที่เคยฝึกงานมาก่อน นอกนั้นจำนวน 23 คน (ร้อยละ 3.5) ไม่ตอบ สำหรับความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อการฝึกงาน พบว่าส่วนใหญ่คือจำนวน 358 คน (ร้อยละ 54.6) ไม่ทราบว่ามีประโยชน์หรือไม่ เพราะยังไม่เคยฝึกงาน บัณฑิตที่คิดว่ามีประโยชน์มีจำนวน 189 คน (ร้อยละ 28.8) และที่คิดว่าไม่มีประโยชน์ จำนวน 49 คน (ร้อยละ 7.5) อีกจำนวน 60 คน (ร้อยละ 9.1) ไม่ตอบ

1.2.5 ประเภทของงาน พบว่าบัณฑิตจำนวนมากที่สุด คือ 353 คน (ร้อยละ 53.8) ทำงานธุรกิจเอกชน รองลงมา จำนวน 140 คน (ร้อยละ 21.3) รับราชการ และจำนวนน้อยที่สุด 69 คน (ร้อยละ 10.5) ทำธุรกิจส่วนตัว

ในด้านความตรงต่อสาขาวิชาที่เรียนมาหรือไม่นั้น พบว่าบัณฑิตส่วนมาก จำนวน 363 คน (ร้อยละ 55.3) เห็นว่า ตรงกับที่เรียนมา และจำนวน 282 คน (ร้อยละ 43) เห็นว่าไม่ตรง ส่วนที่เหลือจำนวน 11 คน (ร้อยละ 1.7) ไม่ตอบ

1.2.6 ลักษณะงาน พบว่า บัณฑิตจำนวนมากที่สุด คือ 169 คน (ร้อยละ 25.8) ทำงานด้านบัญชี รองลงมาจำนวน 61 คน (ร้อยละ 9.3) ทำงานด้านการเงินและสินเชื่อ และมีจำนวนน้อยที่สุด คือ จำนวน 11 คน (ร้อยละ 1.7) ทำงานด้านวิชาการและสอนหนังสือ

1.2.7 ปัญหาในการหางานทำ พบว่าบัณฑิตมีปัญหาในการหางานทำจำนวน 304 คน (ร้อยละ 46.3) ส่วนบัณฑิตที่ไม่มีปัญหา มีจำนวน 312 คน (ร้อยละ 47.6) และไม่ตอบ จำนวน 40 คน (ร้อยละ 6.1)

บัณฑิตจำนวน 304 คน (ร้อยละ 46.3) ดังกล่าว ซึ่งมีปัญหาในการหางานทำนั้น จากการวิจัยพบว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้เป็นปัญหาอันดับแรกและอันดับที่ 2 คือ ข้อเดียวกัน ได้แก่ บัณฑิต "ขาดประสบการณ์และความรู้พิเศษ" (จำนวน 98 คน หรือ ร้อยละ 32.2 และจำนวน 50 คน หรือร้อยละ 16.4 ตามลำดับ) ส่วนปัญหาที่บัณฑิตให้ความสำคัญเป็นอันดับที่ 3 ได้แก่ "เงินเดือนน้อยกว่าที่ต้องการ" มีจำนวน 28 คน (ร้อยละ 9.2)

1.2.8 ปัจจัยที่ทำให้บัณฑิตมีงานทำ พบว่า บัณฑิตที่มีงานทำจากจำนวน 656 คน บัณฑิตส่วนมากคือจำนวน 283 คน (ร้อยละ 43.1) ได้ทำงานโดย "การสอบได้ด้วยตนเอง" รองลงมา จำนวน 236 คน (ร้อยละ 36.3) ได้งานเพราะ "พ่อ แม่ ญาติ พี่น้องหรือเพื่อนให้ความช่วยเหลือ" ส่วนบัณฑิตจำนวนน้อยที่สุด คือ 4 คน (ร้อยละ 5.5) ได้งานเพราะเคยฝึกงานในที่ทำงานมาก่อน

1.2.9 การทราบแหล่งงาน บัณฑิตที่มีงานทำแล้วจากจำนวน 656 คน ทราบแหล่งงานจาก ญาติ พี่น้อง หรือเพื่อน จำนวนมากที่สุด คือ 355 คน (ร้อยละ 54.1) รองลงมาจำนวน 135 คน (ร้อยละ 20.6) ทราบจากข่าวหนังสือพิมพ์รายวัน และจำนวนน้อยที่สุด คือ 6 คน (ร้อยละ 9) ทราบข่าวจากวิทยุ สำหรับบัณฑิตที่ทราบแหล่งงานจากประกาศของมหาวิทยาลัย มีเพียง 7 คน (ร้อยละ 1.1)

1.2.10 การช่วยบัณฑิตหางานทำ ในการจัดลำดับความสำคัญเกี่ยวกับบทบาทของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ต่อการช่วยบัณฑิตหางานทำ จากการวิจัยพบว่า สำดับแรกที่บัณฑิตเห็นว่ามหาวิทยาลัยควรดำเนินการ ได้แก่ "มหาวิทยาลัยควรหาแหล่งงานและติดประกาศให้ทราบ" มีจำนวนมากที่สุด คือ 201 คน (ร้อยละ 30.6) สำดับที่ 2 ได้แก่ "ควรจัดตั้งหน่วยงานเพื่อช่วยในการหางานทำของบัณฑิต" มีจำนวนมากที่สุด คือ 165 คน (ร้อยละ 25.2) และอันดับที่ 3 ได้แก่ "ควรมีการแนะนำในการหางานให้บัณฑิต" มีจำนวนมากที่สุด คือ 158 คน (ร้อยละ 24.1)

1.2.11 สภาพการเปลี่ยนงาน จากการวิจัยพบว่า บัณฑิตที่มีงานทำจำนวน 656 คน เป็นผู้ที่เคยทำงานมาจากที่อื่นแล้วจำนวน 272 คน (ร้อยละ 41.5) ส่วนผู้ที่ไม่เคยทำงานที่ใดมาก่อนเลยมีมากกว่า คือ 354 คน (ร้อยละ 54) และจำนวน 30 คน (ร้อยละ 4.6) ไม่ตอบ

สำหรับจำนวนครั้งในการเปลี่ยนงาน พบว่าบัณฑิตที่เคยเปลี่ยนงานจากจำนวน 272 คน (ร้อยละ 41.5) นั้น คิดเป็นบัณฑิตที่เคยเปลี่ยนงานครั้งเดียว จำนวน 123 คน (ร้อยละ 45.2) ซึ่งมีจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือเปลี่ยนงาน 2 ครั้ง มีจำนวน 89 คน (ร้อยละ 32.7) นอกนั้นเปลี่ยนงานมากกว่า 2 ครั้งขึ้นไป คือ จำนวน 39 คน (ร้อยละ 12.8)

1.2.12 สาเหตุที่เปลี่ยนงาน จากการวิจัยพบว่า สาเหตุในการเปลี่ยนงานของบัณฑิต อันดับที่ 1 ได้แก่ "บัณฑิตได้งานที่อื่นดีกว่า" จำนวน 104 คน (ร้อยละ 38.2) ส่วนอันดับ 2 และ 3 เป็นข้อเดียวกัน คือ "งานไม่มั่นคง" มีจำนวน 39 คน (ร้อยละ 14.3) และจำนวน 29 คน (ร้อยละ 10.7) ตามลำดับ

1.2.13 ความต้องการเปลี่ยนงานใหม่ จากจำนวนบัณฑิตที่มีงานทำ 656 คน พบว่า บัณฑิตจำนวน 294 คน (ร้อยละ 44.8) ต้องการเปลี่ยนงานและจำนวน 394 คน (ร้อยละ 47.9) ไม่ต้องการเปลี่ยนงาน ที่เหลือจำนวน 48 คน (ร้อยละ 7.3) ไม่ตอบ

สาเหตุสำคัญที่ทำให้บัณฑิตจำนวน 294 คน (ร้อยละ 44.8) ต้องการเปลี่ยนงานนั้น จากการวิจัยพบว่า บัณฑิตจำนวนมากที่สุด คือ 46 คน (ร้อยละ 15.6) ต้องการเปลี่ยนงานเพราะว่า "เงินเดือนน้อยไป" รองลงมาจำนวน 41 คน (ร้อยละ 13.9) ต้องการเปลี่ยนงานเพราะ "ไม่ชอบระบบการบริหารงาน" และจำนวนน้อยที่สุด คือ 1 คน (ร้อยละ 3) ต้องการเปลี่ยนงานเพราะ "ไม่พอใจผู้ร่วมงาน"

1.2.14 การนำความรู้ไปใช้ จากการวิจัยพบว่า บัณฑิตสามารถนำความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ไปใช้ประโยชน์ต่อการทำงานตามลำดับความสำคัญ กล่าวคือ ลำดับที่ 1 มากที่สุด ได้แก่ วิชาด้านการบัญชี จำนวน 201 คน (ร้อยละ 30.6) ลำดับที่ 2 มากที่สุด ได้แก่ วิชาด้านการตลาด มีจำนวน 53 คน (ร้อยละ 8.1) และลำดับที่ 3 มากที่สุด ได้แก่ วิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 61 คน (ร้อยละ 9.3)

สำหรับวิชาภาษาอังกฤษ บัณฑิตให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในกลุ่มลำดับที่ 1 บัณฑิตได้ให้ความสำคัญรองลงมาจากวิชาด้านการบัญชี จำนวน 65 คน (ร้อยละ 9.9)

1.2.15 การปรับปรุงหลักสูตร จากการวิจัยพบว่า ในจำนวนบัณฑิต 656 คน ซึ่งมีงานทำแล้ว มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงหลักสูตร กล่าวคือ บัณฑิตจำนวนมากกว่า คือ จำนวน 359 คน (ร้อยละ 54.7) เห็นว่าควรปรับปรุง จำนวน 187 คน (ร้อยละ 28.5) เห็นว่าไม่ควรปรับปรุง และที่เหลือจำนวน 110 คน (ร้อยละ 16.7) ไม่ตอบ

เฉพาะบัณฑิตที่เห็นว่าควรปรับปรุงหลักสูตร 359 คน (ร้อยละ 54.7) มีความคิดเห็นต่อการเพิ่มและลดเนื้อหาวิชาที่เรียนในระดับปริญญาตรีดังนี้

ก. วิชาที่ควรเพิ่มเนื้อหามากขึ้น ได้แก่ วิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งบัณฑิตให้ความสำคัญมากที่สุดเป็นอันดับแรกทั้ง 3 ลำดับ ดังนี้ ลำดับที่ 1 จำนวน 92 คน (ร้อยละ 25.6) ลำดับที่ 2 จำนวน 40 คน (ร้อยละ 11.1) และลำดับที่ 3 จำนวน 25 คน (ร้อยละ 7.0)

ข. วิชาที่ควรลดเนื้อหาวิชาให้น้อยลง อันดับแรก ได้แก่ วิชาสถิติหรือคณิตศาสตร์ และวิชาสังคมวิทยา ซึ่งมีจำนวน 16 คน (ร้อยละ 4.5) อันดับที่ 2 ได้แก่ วิชาตรรกศาสตร์ ภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ และวิชาสังคมวิทยา มีจำนวน 12 คน (ร้อยละ 3.3) เท่ากัน และอันดับที่ 3 ได้แก่ วิชาปรัชญา มีจำนวน 15 คน (ร้อยละ 4.2)

1.2.16 การศึกษาต่อของบัณฑิต การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นของบัณฑิตที่มีงานทำแล้ว จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า จากจำนวนบัณฑิต 656 คน บัณฑิตที่ศึกษาต่อมีจำนวน 41 คน (ร้อยละ 6.3) ที่ไม่ได้ศึกษาต่อมีจำนวน 545 คน (ร้อยละ 83.1) ที่เหลือจำนวน 70 คน (ร้อยละ 10.6) ไม่ตอบ

บัณฑิตที่ศึกษาต่อจำนวน 41 คน (ร้อยละ 6.3) ส่วนใหญ่บัณฑิตจะเรียนสาขาการบริหารงานบุคคล คือจำนวน 7 คน (ร้อยละ 17.1) นอกนั้นเรียนสาขาวิชาการเงิน 3 คน (ร้อยละ 7.3) สาขาวิชาการบัญชี 2 คน (ร้อยละ 4.9) สาขาการตลาดและนิติศาสตร์อย่างละ 1 คน (ร้อยละ 2.4) และไม่ตอบ จำนวน 27 คน (ร้อยละ 65.9)

สำหรับสถาบันที่บัณฑิตศึกษาต่อ จากจำนวน 41 คน ได้แก่ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ มีจำนวนมากที่สุดคือ จำนวน 5 คน (ร้อยละ 12.2) มหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา จำนวน 3 คน (ร้อยละ 7.3) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 2 คน (ร้อยละ 4.9) และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 1 คน (ร้อยละ 2.4) ที่เหลือจำนวน 32 คน (ร้อยละ 73.2) ไม่ตอบ

ในด้านหลักสูตร และเนื้อหาวิชาที่ศึกษาในชั้นปริญญาตรีนั้น บัณฑิตที่ศึกษาต่อจำนวนมากที่สุด 13 คน (ร้อยละ 31.7) มีความคิดเห็นว่าหลักสูตรและเนื้อหา

ที่ศึกษาไม่ค่อยเพียงพอสำหรับการศึกษาในชั้นสูง รองลงมา เห็นว่าเพียงพอคือ จำนวน 11 คน (ร้อยละ 26.8) และเห็นว่าไม่เพียงพอเลย จำนวน 1 คน (ร้อยละ 2.4) ส่วนบัณฑิตที่ไม่ตอบ มีจำนวน 16 คน (ร้อยละ 39.0)

1.3 บัณฑิตที่ไม่มีงานทำ

จากการวิจัยพบว่า ในจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 843 คน นั้น คิดเป็นบัณฑิตที่ยังไม่มีงานทำ จำนวน 187 คน (ร้อยละ 22.2) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.3.1 การฝึกงาน พบว่าบัณฑิตจำนวน 187 คน ที่ไม่มีงานทำนั้น ในขณะที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ส่วนมากคือจำนวน 152 คน (ร้อยละ 81.3) ไม่เคยฝึกงาน และที่เคยผ่านการฝึกงานมาก่อนมีเพียง 35 คน (ร้อยละ 18.7) เท่านั้น

1.3.2 ระยะเวลาการว่างงาน พบว่า จากจำนวนบัณฑิตที่ไม่มีงานทำ 187 คน เป็นบัณฑิตที่ว่างงานมาแล้วมากกว่า 1 ปี จำนวนมากที่สุดคือ 75 คน (ร้อยละ 40.1) นอกนั้นว่างงานน้อยกว่า 1 ปี

1.3.3 ประสบการณ์การทำงาน พบว่าบัณฑิตที่ไม่มีงานทำในจำนวน 187 คน คิดเป็นบัณฑิตที่ไม่เคยทำงานที่ใดมาก่อน จำนวนมากที่สุด คือ 120 คน (ร้อยละ 64.2) ส่วนที่เคยทำงานหรือมีประสบการณ์ในการทำงานมาก่อนมีเพียง 64 คน (ร้อยละ 34.2) เท่านั้น ที่เหลือ 3 คน (ร้อยละ 1.6) ไม่ตอบ

1.3.4 สาเหตุที่ออกจากงาน สาเหตุสำคัญที่ทำให้บัณฑิตที่ยังไม่มีงานทำในปัจจุบัน แต่เคยทำงานที่อื่นมาก่อนต้องออกจากงาน จากการวิจัยพบว่า บัณฑิตจำนวนมากที่สุดของอันดับที่ 1 ได้แก่ "หมดสัญญาจ้าง " จำนวน 12 คน (ร้อยละ 18.8) อันดับที่ 2 ได้แก่ "งานที่ทำไม่มั่นคง" จำนวน 10 คน (ร้อยละ 15.6) และอันดับที่ 3 ได้แก่ "เหตุผลส่วนตัว" จำนวน 5 คน (ร้อยละ 7.8)

1.3.5 สาเหตุที่ไม่ได้งานทำ สาเหตุสำคัญที่ทำให้บัณฑิตไม่ได้งาน จากการวิจัยพบว่า บัณฑิตจำนวนมากที่สุด 70 คน (ร้อยละ 14.4) เห็นว่า "หางานที่ต้องการไม่ได้" ส่วนที่เห็นด้วยน้อยที่สุด ได้แก่ "ยังไม่อยากทำงาน" และ "เตรียมตัวไปศึกษาต่อต่างประเทศ" ซึ่งมีจำนวน 6 คน (ร้อยละ 3.2) เท่ากัน

1.3.6 การศึกษาต่อ พบว่า บัณฑิตที่ยังไม่มีงานทำกับสภาพการศึกษาต่อ บัณฑิตส่วนใหญ่ คือจำนวน 150 คน (ร้อยละ 80.2) ไม่ได้ศึกษาต่อ มีบัณฑิตที่ศึกษาต่อเพียง 27 คน (ร้อยละ 14.4) เท่านั้น ไม่ตอบ จำนวน 10 คน (ร้อยละ 5.3)

ในจำนวนที่ศึกษาต่อ 27 คน ดังกล่าว คิดเป็นเรียนในสาขาบริหารงานบุคคล และสาขาเศรษฐศาสตร์ 4 คน (ร้อยละ 14.8) ส่วนที่เหลือ 23 คน (ร้อยละ 85.2) ไม่ตอบ

สำหรับความคิดเห็นของบัณฑิตที่ศึกษาต่อ ที่มีต่อการนำความรู้ตามหลักสูตรและเนื้อหาวิชาในระดับปริญญาตรีไปใช้ในการเรียน พบว่าบัณฑิตจำนวนมากที่สุด 16 คน (ร้อยละ 59.3) เห็นว่า ไม่ค่อยเพียงพอ รองลงมาเห็นว่าเพียงพอมีจำนวน 7 คน (ร้อยละ 25.9) ส่วนที่เห็นว่าไม่เพียงพอเลยมีจำนวน 4 คน (ร้อยละ 14.8)

สำหรับความคิดเห็นของบัณฑิตที่ยังไม่มีงานทำทั้งหมด คือ 187 คน ต่อการตัดสินใจในกรณีที่ได้งานทำในระหว่างการศึกษาต่อ จากการวิจัยพบว่าจำนวนมากที่สุด 93 คน (ร้อยละ 49.7) เห็นว่าจะไม่ลาออกจากงาน โดยจะศึกษาต่อจนสำเร็จ บัณฑิตจำนวน 39 คน (ร้อยละ 20.9) เห็นว่า จะลาออกจากการศึกษาเพื่อทำงาน และอีกจำนวน 53 คน (ร้อยละ 29.4) ไม่ตอบ

1.3.7 บทบาทของมหาวิทยาลัยต่อการช่วยบัณฑิตหางาน จากการวิจัยพบว่า บัณฑิตจำนวนมากที่สุด คือ 66 คน (ร้อยละ 35.3) จากจำนวน 187 คน ที่ยังไม่มีงานทำ เห็นว่ามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ควรจัดตั้งหน่วยงานเพื่อช่วยในการจัดหางานให้แก่บัณฑิต รองลงมาจำนวน 24 คน (ร้อยละ 12.8) เห็นว่า ควรหาแหล่งงานและติดประกาศให้ทราบ

2. ผลการวิจัยจากแบบสอบถามหัวหน้างาน

2.1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของหัวหน้างาน

2.1.1 เพศ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมีจำนวน 126 คน เป็นหัวหน้างานชาย จำนวน 78 คน (ร้อยละ 61.9) และหัวหน้างานหญิง จำนวน 48 คน (ร้อยละ 38.1)

2.1.2 อายุ หัวหน้างานส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป จำนวน 50 คน (ร้อยละ 39.7) รองลงมาอยู่ระหว่าง 31-35 ปี จำนวน 28 คน (ร้อยละ 22.2) และน้อยกว่า 25 ปี มีน้อยที่สุด คือ 2 คน (ร้อยละ 1.6)

2.1.3 ระยะเวลาที่หัวหน้างานรู้จักกับปัณฑิต พบว่า หัวหน้างานส่วนใหญ่ คือ จำนวน 64 คน (ร้อยละ 50.8) รู้จักปัณฑิตมากกว่า 2 ปีมาแล้ว รองลงมาคือรู้จักระหว่าง 1-2 ปี จำนวน 52 คน (ร้อยละ 41.3) และน้อยที่สุด คือ จำนวน 10 คน (ร้อยละ 7.9) รู้จักปัณฑิตน้อยกว่า 1 ปี

2.1.4 การให้เงินเดือน พบว่า หัวหน้างานส่วนใหญ่ พิจารณาให้เงินเดือนแก่ปัณฑิตเท่ากันกับปัณฑิตมหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวน 78 คน (ร้อยละ 61.9) รองลงมา จำนวน 36 คน (ร้อยละ 28.6) ให้เงินเดือนน้อยกว่าปัณฑิตจากมหาวิทยาลัยของรัฐ และน้อยที่สุด คือ จำนวน 6 คน (ร้อยละ 4.8) ให้สูงกว่าจากมหาวิทยาลัยของรัฐ และพิจารณาความเหมาะสมของบุคคล

2.1.5 เกณฑ์การพิจารณาเข้าทำงาน พบว่า หัวหน้างานส่วนใหญ่พิจารณาบุคคลเข้าทำงานโดยเน้นปัณฑิตที่เรียนจบในสาขาวิชาที่ตรงกับตำแหน่งที่ต้องการ มีจำนวน 64 คน (ร้อยละ 50) รองลงมา 38 คน (ร้อยละ 30.2) ไม่คำนึงถึงคุณวุฒิ แต่พิจารณาตามความสามารถและน้อยที่สุด จำนวน 24 คน (ร้อยละ 19.0) เห็นว่าพิจารณาจากสาขาวิชาที่ใกล้เคียงกับตำแหน่งที่ต้องการ

2.1.6 ความต้องการปัณฑิต ในด้านความต้องการปัณฑิตเข้าทำงานในกรณีที่มีตำแหน่งว่าง หรือมีการขยายงานของหน่วยงาน จากการวิจัย พบว่า หัวหน้างานส่วนใหญ่ คือ จำนวน 110 คน (ร้อยละ 87.3) ระบุว่าไม่เจาะจงสถาบันการศึกษา และที่ระบุว่าต้องการปัณฑิตจากมหาวิทยาลัยธุรกิจปัณฑิตย์ มีจำนวน 16 คน (ร้อยละ 12.7)

2.1.7 สาขาวิชาที่ต้องการ พบว่า ในกรณีที่ต้องการปัณฑิตจากมหาวิทยาลัยธุรกิจปัณฑิตย์ สาขาวิชาที่ต้องการเป็นอันดับ 1 ได้แก่ สาขาวิชาการบัญชี จำนวน 56 คน (ร้อยละ 44.4) อันดับที่ 2 ได้แก่ สาขาวิชาการเงิน จำนวน 30 คน (ร้อยละ 23.8) และอันดับ 3 ได้แก่ สาขาวิชาการเงินและนิติศาสตร์ จำนวน 20 คน (ร้อยละ 15.9)

3. การประเมินการทำงานของปัณฑิต โดยปัณฑิตและหัวหน้างาน

จากการวิจัย พบว่า จากข้อกระทงจำนวน 15 ข้อ ที่ปัณฑิตและหัวหน้างานประเมิน ปรากฏว่าผลการประเมินที่ปัณฑิตและหัวหน้างานประเมินไม่แตกต่างกัน กล่าวคืออยู่ในระดับดีเป็นส่วนใหญ่ (ปัณฑิต $\bar{X}$ = 3.08 และหัวหน้างาน $\bar{X}$ = 3.11) เมื่อพิจารณารายข้อกระทง พบว่าข้อที่ประเมินไว้สูงที่สุด อยู่ในระดับดี ได้แก่ "ความซื่อสัตย์สุจริต" ซึ่งปัณฑิตและหัวหน้างานประเมินสูงที่สุดกว่าทุกข้อกระทง และอยู่ในเกณฑ์ดี (ปัณฑิต $\bar{X}$ = 3.65, หัวหน้างาน $\bar{X}$ = 3.60)

สำหรับข้อกระทงที่ประเมินไว้ค่อนข้างต่ำ แต่ยังอยู่ในระดับพอใช้ และดีมีดังนี้

ปัณฑิตเห็นว่ามี "ความรู้ด้านวิชาการโดยทั่วไป" อยู่ในเกณฑ์พอใช้ ($\bar{X}$ = 2.48)

หัวหน้างาน เห็นว่ามี "ความสามารถในการเป็นผู้นำ" อยู่ในเกณฑ์ดี ($\bar{X}$ = 2.69)

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อสถานภาพการทำงานของปัณฑิต

คณะผู้วิจัยได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสถานภาพการทำงานของปัณฑิต ว่ามีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กันหรือไม่ โดยศึกษาในประเด็นหลัก ๆ กล่าวคือ (1) เพศ (2) อายุ (3) สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา และ (4) คะแนนเฉลี่ยที่ปัณฑิตได้เมื่อสำเร็จการศึกษา

จากการวิจัยพบว่า สถานภาพการทำงานของปัณฑิตมีความสัมพันธ์กับปัจจัยต่างๆ ตามลำดับดังนี้

ลำดับแรก สัมพันธ์กับอายุและคะแนนเฉลี่ยที่ความเชื่อมั่น 99.99%

ลำดับที่สอง สัมพันธ์กับเพศ ที่ความเชื่อมั่น 99%

ลำดับที่สาม สัมพันธ์กับสาขาวิชาที่ความเชื่อมั่น 95%

อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

1. สถานภาพทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ รุ่นที่ 13 (พ.ศ.2527) รุ่นที่ 14 (พ.ศ.2528) และรุ่นที่ 15 (พ.ศ.2529) และหัวหน้างานของบัณฑิต ในส่วนของบัณฑิตนั้นประกอบด้วย บัณฑิตที่มีงานทำแล้ว และบัณฑิตที่ยังไม่มีงานทำ และในส่วนของหัวหน้างานนั้น หมายถึง หัวหน้างานของบัณฑิตที่มีงานทำแล้ว

ในจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นบัณฑิต พบว่าบัณฑิตที่มีงานทำแล้ว มีจำนวนมากกว่าบัณฑิตที่ว่างงาน และเพศหญิงมากกว่าเพศชาย แต่หัวหน้างานจะเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง สำหรับอายุของบัณฑิตนั้น เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นทั้งบัณฑิตที่เคยเรียนในภาคปกติและภาคค่ำ อายุของบัณฑิตจึงกระจายหลายระดับ แต่ส่วนใหญ่จะมีอายุค่อนข้างน้อย คือ ระหว่าง 25-30 ปี ในด้านหัวหน้างานส่วนมากจะมีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป

ในด้านบัณฑิตยังพบว่า ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษา รุ่นที่ 15 (พ.ศ.2529) จากสาขาวิชาการเงิน คณะบริหารธุรกิจ จำนวนมากที่สุด และคะแนนเฉลี่ยของบัณฑิตส่วนมาก คือ 2.00-2.49 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับปานกลาง นอกจานี้ยังพบว่ามีบัณฑิตจำนวนไม่น้อยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีพอใช้ คือ 2.50-2.99

เมื่อพิจารณาผลการศึกษาของบัณฑิตจากคะแนนเฉลี่ย ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับปานกลาง คือ 2.00-2.49 อาจจะสะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่น และความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของบัณฑิตที่มีค่อนข้างน้อย และอาจส่งผลไปถึงความลุ่มลึกในศาสตร์ สาขาของตนเอง และความรอบรู้ในศาสตร์สาขาอื่น ๆ ที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานและการศึกษาต่อของบัณฑิตเอง ในส่วนของมหาวิทยาลัยนั้น อาจจะต้องมีการทบทวนแนวทางในการเรียนการสอนที่จะยกระดับความสามารถของผู้เรียนในสาขาวิชาต่าง ๆ ให้มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้บัณฑิตเป็นผู้มีคุณลักษณะอันพึงปรารถนาของสังคม และมีความสำเร็จในชีวิตต่อไป

2. บัณฑิตที่มีงานทำ

2.1 บัณฑิตที่มีงานทำส่วนใหญ่ใช้เวลาหางานไม่เกิน 1 เดือน ก็จะได้งาน นับว่าบัณฑิตใช้เวลาไม่มากในการหางาน และในจำนวนดังกล่าวนี้ พบว่าทราบแหล่งงานจากญาติพี่น้อง และเพื่อนเป็นส่วนใหญ่ ตรงกันข้ามกับที่บัณฑิตทราบแหล่งงานจากประกาศของมหาวิทยาลัย ซึ่งมีน้อยมาก ในกรณีนี้มหาวิทยาลัยอาจส่งเสริมให้มีบริการจัดหางาน โดยแผนกแนะแนวของมหาวิทยาลัยมากยิ่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพื่อช่วยเหลือบัณฑิตในการหางานทำ เช่น จัดให้มีห้องสมุดอาชีพ เป็นต้น

นอกจากนี้ยังพบว่า บัณฑิตที่ได้งานทำส่วนใหญ่ "สอบได้ด้วยตนเอง" แสดงให้เห็นว่าบัณฑิตมีศักยภาพเพียงพอในทางวิชาการ และบุคลิกภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิไลพร ธรรมเนียมอินทร์ และคณะ (2527) สำหรับรายได้ของบัณฑิตนั้น ส่วนมากมีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 3,001-4,000 บาท ซึ่งอยู่ในระดับรายได้ปานกลาง เหตุที่บัณฑิตยังมีรายได้ต่อเดือนไม่สูงนัก อาจเป็นเพราะว่าบัณฑิตเพิ่มเริ่มทำงานใหม่ไม่เกิน 3 ปี และการเริ่มงานใหม่ ตำแหน่ง และรายได้ต่อเดือนจึงไม่สูงมากนัก สำหรับรายได้ของบัณฑิตต่อเดือนใกล้เคียงกับผลการวิจัยของ เสิศพร ภาระสกุล (2528) ที่พบว่าบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ส่วนใหญ่รายได้อยู่ระหว่าง 3,500-5,000 บาทต่อเดือน

2.2 ด้านลักษณะและประเภทของงาน จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าบัณฑิตได้งานในภาคธุรกิจเอกชน มากกว่าภาคราชการและงานธุรกิจส่วนตัว ส่วนลักษณะงานนั้นปรากฏว่าส่วนใหญ่เป็นงานทางด้านบัญชี สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เสิศพร ภาระสกุล (2528) รองลงมาเป็นงานด้านการเงินและสินเชื่อต่าง ๆ จากการพิจารณาถึงลักษณะงานและประเภทของงานที่บัณฑิตทำดังกล่าว จะเห็นว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงและสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของมหาวิทยาลัยในการผลิตบัณฑิต เพื่อพัฒนาประเทศในภาคธุรกิจเอกชนเป็นส่วนใหญ่ นับว่าสนองความต้องการของสังคมไทยในช่วงแผนพัฒนา ระยะที่ 5-6 และรองรับการขยายตัวของธุรกิจเอกชนได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะสาขาวิชาที่มหาวิทยาลัยเปิดสอน ส่วนมากจะเป็นสาขาทางด้านบริหารธุรกิจและการบัญชี หรือสาขาอื่น ๆ ที่ใกล้เคียง จึงอาจกล่าวได้ว่าแนวโน้มของมหาวิทยาลัยในการผลิตบัณฑิตจะยังคงให้ความสำคัญต่อการผลิตบัณฑิตสู่ภาคเอกชนเป็น

เป็นส่วนใหญ่ สมดังปณิธานของมหาวิทยาลัยที่ว่า "นักธุรกิจคือผู้สร้างชาติ" แต่อย่างไรก็ตาม หากมหาวิทยาลัยได้พิจารณาการส่งเสริมให้บัณฑิตรู้จักคิดสร้างงานด้วยตนเองควบคู่ไปด้วย โดยจัดให้มีโครงการต่าง ๆ เสริม ตั้งแต่บัณฑิตยังเรียนอยู่ในมหาวิทยาลัย ก็จะสามารถแก้ปัญหาการว่างงานที่จะทวีความรุนแรงยิ่งได้ในอนาคต อีกทั้งยังเป็นการสนองนโยบายของทบวงมหาวิทยาลัยอีกด้วย

2.3 ด้านปัญหาในการหางานทำของบัณฑิต จากผลการวิจัยพบว่า ปัญหาสำคัญในการหางานทำของบัณฑิต คือ "บัณฑิตขาดประสบการณ์และความรู้พิเศษ" ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการสมัครงานเป็นอย่างยิ่ง และเมื่อพิจารณาสภาพความเป็นจริงในการสมัครงานของบัณฑิต โดยเฉพาะในภาคธุรกิจเอกชน จะพบว่า หน่วยงานดังกล่าว นอกจากจะรับบัณฑิตที่มีคุณวุฒิตรงต่อสาขาวิชาที่ต้องการแล้ว ยังต้องการบัณฑิตที่มีประสบการณ์ และความรอบรู้เป็นสำคัญ แม้ว่าในความเป็นจริง บัณฑิตเพิ่งจบการศึกษา แต่ความต้องการของหน่วยงานก็ยังคงคุณสมบัติของผู้ที่จะเข้าทำงานให้เป็นเช่นนั้น ยกเว้นหน่วยงานราชการ ปัญหาดังกล่าวมหาวิทยาลัยอาจนำมาเป็นประเด็นสำคัญ เพื่อหาแนวทางในการเสริมสร้างประสบการณ์และความรู้ทั่วไปให้แก่นักศึกษาในมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่องและจริงจังกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โดยเน้นถึงประสบการณ์เชิงวิชาการในศาสตร์สาขาต่าง ๆ มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษาที่ดี เพื่อช่วยเป็นพี่เลี้ยงคอยแนะนำให้นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาตนเอง โดยเข้าร่วมโครงการต่าง ๆ ที่มหาวิทยาลัยจัดให้ และรู้จักแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ด้วยตนเองอยู่เสมอ

2.4 บทบาทของมหาวิทยาลัยต่อการช่วยให้บัณฑิตมีงานทำ ในสภาพปัจจุบัน ปัญหาการว่างงานเป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทย จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า "บัณฑิตต้องการให้มหาวิทยาลัยหาแหล่งงานและติดประกาศให้บัณฑิตทราบ" สำหรับงานด้านนี้แผนกแนะแนวของมหาวิทยาลัยดำเนินการอยู่แล้ว แต่อาจจะยังไม่กว้างขวางนัก ถ้าหากเน้นการทำงานในด้านนี้ให้มากขึ้น ก็จะสามารถสนองความต้องการ และช่วยบัณฑิตได้มากขึ้น แต่มีข้อสังเกตเกี่ยวกับการรับทราบแหล่งงานของบัณฑิต ในกรณีที่บัณฑิตจบไปแล้ว การติดต่อสื่อสารระหว่างบัณฑิตกับมหาวิทยาลัยมีน้อยลง ปัญหานี้อาจจะแก้ไขด้วยการคิดหาวิธีให้บัณฑิตและมหาวิทยาลัยมีการติดต่อสัมพันธ์กัน เพื่อช่วยหาแหล่งงานให้แก่บัณฑิตอีกทางหนึ่งด้วย

2.5 สาเหตุและความต้องการเปลี่ยนงานของบัณฑิต จากการวิจัยพบว่า บัณฑิตที่มีงานทำแล้ว จำนวนไม่น้อยที่เคยเปลี่ยนงานมาแล้วไม่ต่ำกว่า 1 ครั้ง สาเหตุสำคัญที่ทำให้บัณฑิตเปลี่ยนงาน พบว่า "บัณฑิตได้งานใหม่ที่ดีกว่า" ซึ่งหากพิจารณาโดยหลักการแล้ว เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะงานที่เป็นธุรกิจเอกชน ที่จะต้องมีการแข่งขันและแสวงหาสิ่งที่ดีกว่าอยู่เสมอ ในกรณีการเปลี่ยนงานของบัณฑิต อาจส่งผลดีต่อตัวบัณฑิตเอง กล่าวคือ การได้รับประสบการณ์จากที่ทำงานเดิม การมีรายได้และตำแหน่งที่ดีกว่า อันจะนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิตของบัณฑิตก็เป็นได้ และอีกประการหนึ่งคือ การขยายตัวในงานภาคธุรกิจเอกชน มีมากขึ้น จึงทำให้บัณฑิตมีโอกาสเลือกงานมากยิ่งขึ้น และหน่วยงานก็มีโอกาสเลือกบุคลากรเข้าทำงาน เฉพาะที่มีคุณลักษณะที่พึงปรารถนายิ่งขึ้นเช่นกัน

2.6 การนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน นอกจากบัณฑิตจะต้องเป็นผู้มีความรู้อย่างลึกซึ้งในศาสตร์สาขาของตนแล้ว ยังต้องเป็นผู้ที่รู้จักประยุกต์ความรู้ให้เข้าได้กับสภาพการทำงานอีกด้วย สำหรับการวิจัยครั้งนี้พบว่า บัณฑิตส่วนใหญ่ได้ใช้ความรู้ทางด้านการบัญชีมาใช้กับงานมากที่สุด รองลงมาเป็นวิชาด้านการตลาด และวิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในภาคธุรกิจเอกชน ซึ่งเป็นงานส่วนใหญ่ที่บัณฑิตทำอยู่ขณะนี้ ยังมีจุดเน้นเกี่ยวกับการทำงานทางด้านการบัญชี และการตลาด ส่วนวิชาภาษาอังกฤษก็นับว่ามีความสำคัญไม่น้อยต่อการทำงานของบัณฑิตที่จะต้องเกี่ยวข้องอยู่เสมอในการทำงาน เกี่ยวกับด้านนี้ มหาวิทยาลัยอาจจะมีนโยบายเน้นให้มีการเรียนการสอนที่จะทำให้บัณฑิตมีความรู้เชี่ยวชาญ และลุ่มลึกในศาสตร์ของตน และมีความรู้ความสามารถทางภาษาอังกฤษดี ควบคู่กันไปด้วย สมดังปณิธานของมหาวิทยาลัยที่กำหนดให้บัณฑิตมีคุณลักษณะ "แก้วเก้าดวง" หรือ "นพรัตน์" อันเป็นสัญญลักษณ์ของมหาวิทยาลัย

2.7 การปรับปรุงหลักสูตร ในการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษานั้น หลักสูตรนับว่าเป็นหัวใจสำคัญที่มีผลต่อผู้เรียน หลักสูตรอาจประกอบด้วยรายวิชาต่าง ๆ นอกเหนือจากวิชาเอก ซึ่งเป็นวิชาชีพหลัก ก็คือ วิชาพื้นฐานและวิชาเลือกอื่น ๆ วัตถุประสงค์ของหลักสูตรก็จะมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ เชี่ยวชาญลึกซึ้งในศาสตร์ของตน และมีความรอบรู้ในวิทยาการต่าง ๆ ทั้งด้านภาษาต่างประเทศ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ เป็นต้น สำหรับความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อการปรับปรุงหลักสูตร จากการวิจัยพบว่า บัณฑิตต้องการเพิ่มเนื้อหาและอยากให้มีการเรียนการสอนมากขึ้น

ได้แก่ วิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของ วิไลพร ธรรมเนียมอินทร์ และคณะ (2527) ที่วิจัยพบว่า บัณฑิตต้องการเน้นให้มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษมากขึ้น จากผลการวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ในสภาพปัจจุบัน แม้มหาวิทยาลัยจะเน้นการสอนภาษา-อังกฤษ เพื่อให้นักศึกษาสามารถนำไปใช้ในการทำงานมากอยู่แล้ว แต่ความต้องการของบัณฑิตก็ยังมีมากกว่า หรืออาจเป็นเพราะว่าบัณฑิตมีพื้นฐานภาษาอังกฤษก่อนเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยน้อยไป ทำให้ไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนภาษาอังกฤษเท่าที่ควร

ในส่วนนี้มหาวิทยาลัยอาจหาแนวทางที่จะสนองความต้องการของบัณฑิตด้วยการจัดหลักสูตรพิเศษ เพื่อเสริมทักษะภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะ อาจเป็นหลักสูตรระยะสั้น โดยให้ศูนย์ภาษาของมหาวิทยาลัยเป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อนักศึกษาและเป็นการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการในมหาวิทยาลัยอีกด้วย

สำหรับวิชาที่บัณฑิตเห็นว่า ควรจะลดเนื้อหาวิชา ปรากฏว่าเป็นวิชาพื้นฐานเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ วิชาสถิติ หรือ คณิตศาสตร์ สังคมวิทยา ตรรกศาสตร์ ภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ และรัฐศาสตร์ (การปกครอง) เป็นต้น ซึ่งตรงกันข้ามกับผลการวิจัยของ เดนนิส ดับบลิว รีโนวิช (Dennis W. Renovich : 1972) ที่พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษา เห็นว่าวิชาพื้นฐานทั่วไปมีประโยชน์มากในการนำไปใช้ในการทำงาน ข้อสังเกตในข้อนี้อาจแยกได้สองประเด็นกล่าวคือ ในส่วนของนักศึกษาอาจมองไม่เห็นความสำคัญของวิชาพื้นฐาน ขาดจุดมุ่งหมายและทิศทางที่ชัดเจนในการศึกษา ส่วนในด้านอาจารย์ผู้สอน อาจจะสอนโดยเน้นเนื้อหาวิชาหรือสอนอย่างเข้มข้นมากเกินไป โดยสอนเช่นเดียวกับที่เรียนเป็นวิชาเอก ดังนั้นอาจจะต้องมีการทบทวนวิธีการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียน โดยยึดถือปรัชญาการศึกษาวิชาพื้นฐานเป็นหลักสำคัญ ในส่วนนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เสริศพร ภาระสกุล (2528) ที่พบว่าบัณฑิตส่วนใหญ่เสนอให้ลดวิชาพื้นฐานในหมวดมนุษยศาสตร์ ซึ่งได้แก่ ตรรกศาสตร์ และปรัชญา เป็นต้น

2.8 การศึกษาต่อของบัณฑิต จากผลการวิจัยครั้งนี้มีข้อสังเกตว่า บัณฑิตที่ทำงานแล้วมีจำนวนน้อยมากที่ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ทั้งในและต่างประเทศ อาจเป็นเพราะว่าลักษณะงานที่บัณฑิตทำส่วนมากจะเป็นธุรกิจภาคเอกชน ซึ่งเน้นการปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี และ

ไม่มีความจำเป็นที่จะให้บุคลากรศึกษาต่อ นอกจากบางตำแหน่งของหน่วยงานเท่านั้น และในจำนวนบัณฑิตที่ศึกษาต่อนั้น พบว่าบัณฑิตส่วนมากมีความคิดเห็นว่า หลักสูตรและเนื้อหาวิชาที่ศึกษาในระดับปริญญาตรี ยังไม่เพียงพอในการศึกษาต่อ ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากสาขาวิชาที่ศึกษาต่อของบัณฑิตไม่ตรงกับสาขาวิชาที่เรียนมา และการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของบัณฑิตอาจจะน้อยไป ในส่วนนี้มหาวิทยาลัยอาจจะนำมาทบทวนและพัฒนาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องและสัมพันธ์กันระหว่างปริญญาตรีกับปริญญาโท ทั้งภายในและนอกมหาวิทยาลัย และหาแนวทางในการแนะนำนักศึกษาในการเตรียมตัวศึกษาต่ออย่างถูกวิธีต่อไปในอนาคต

3. บัณฑิตที่ไม่มีงานทำ

ปัจจุบันการว่างงานของบัณฑิต นับว่าเป็นปัญหาสำคัญของประเทศ และมีแนวโน้มจะทวีความรุนแรงขึ้นอีกในอนาคต โดยเฉพาะบัณฑิตทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สำหรับมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ เป็นสถาบันที่ผลิตบัณฑิตทางด้านสังคมศาสตร์เป็นส่วนใหญ่ ปีหนึ่ง ๆ มีบัณฑิตสำเร็จการศึกษาออกไปจำนวนมาก บางส่วนจึงหลีกเลี่ยงปัญหาการว่างงานไม่ได้ แต่ก็ยังนับว่ามีจำนวนไม่มากนัก เมื่อเทียบกับจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาที่มีงานทำ ดังนั้นหากมหาวิทยาลัยได้ศึกษาสาเหตุแห่งปัญหาการว่างงานของบัณฑิตอย่างลึกซึ้งแล้ว อาจจะหาแนวทางในการลดปัญหาดังกล่าวลงได้บ้าง

จากการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ของบัณฑิตที่ยังไม่มีงานทำ ปรากฏว่า บัณฑิตส่วนใหญ่ว่างงานมาแล้วเป็นเวลามากกว่า 1 ปี และสาเหตุของการว่างงานมีหลายประเด็นดังนี้

1) หางานที่ต้องการทำยังไม่ได้ กล่าวคือ บัณฑิตอาจจะเลือกงานที่ตรงกับที่ตนเองต้องการ หรือมีความสามารถ แต่ในสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน การทำงานโดยทั่ว ๆ ไปล้วนแต่ประยุกต์วิชาการหรือทฤษฎีให้เข้ากับการทำงานทั้งสิ้น หากจะรองานที่ต้องการก็อาจจะต้องว่างงานไปอีกนาน

2) บัณฑิตส่วนใหญ่ที่ยังไม่มีงานทำ ขาดประสบการณ์ในการฝึกงานมาก่อน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การฝึกงานของบัณฑิตในระหว่างการศึกษา จะช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ในการทำงานให้กับบัณฑิต และเป็นเครื่องช่วยให้บัณฑิตได้งานทำด้วย มหาวิทยาลัยอาจจะเน้น

ให้มีการฝึกงานของนักศึกษาอย่างกว้างขวาง และมีการติดตามผลและนิเทศการฝึกงานอย่างเป็นระบบ

3) ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น แม้ว่าบัณฑิตที่ยังไม่มีงานทำ ส่วนมากจะไม่ได้ศึกษาต่อ แต่ก็ยังมีบัณฑิตจำนวนหนึ่งศึกษาต่อ และในจำนวนดังกล่าวส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า เนื้อหาวิชาและหลักสูตรที่เรียนในระดับปริญญาตรีไม่เพียงพอต่อการศึกษา จากประเด็นนี้อาจสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดต่อการเรียนในระดับบัณฑิตศึกษา ที่ผู้เรียนจะต้องมีประสบการณ์ในทางวิชาการและการทำงานมาก่อน เมื่อจะนำไปแลกเปลี่ยนและอภิปรายในชั้นเรียน มากกว่าที่จะรับความรู้จากผู้สอนเท่านั้น การที่บัณฑิตเรียนต่อโดยไม่มีประสบการณ์ในการทำงานมาก่อน อาจจะมีปัญหาและไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของบัณฑิตศึกษาเท่าที่ควรจะเป็น

ข้อสังเกตที่มีต่อบัณฑิตที่ไม่มีงานทำ แต่เคยทำงานมาก่อน คือ สาเหตุการออกจากงานครั้งแรก ได้แก่ "การหมดสัญญาจ้าง" ซึ่งอาจจะพิจารณาได้หลายประเด็น เช่น ความจำเป็นของหน่วยงานที่จะลดการจ้างงาน หรือบัณฑิตมีความรู้ความสามารถไม่ตรงกับภาระงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย หรือบัณฑิตอาจขาดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหน่วยงาน ในส่วนนี้มหาวิทยาลัยอาจจะมีการศึกษาและติดตามผลอย่างลึกซึ้ง เพื่อหาสาเหตุที่แท้จริงมาปรับปรุงหลักสูตร และหาแนวทางพัฒนานักศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ในอนาคต

สำหรับบทบาทของมหาวิทยาลัยที่มีต่อการหางานทำของบัณฑิต พบว่าบัณฑิตที่ยังไม่มีงานทำจำนวนมาก ต้องการให้มหาวิทยาลัยตั้งหน่วยงาน เพื่อช่วยในการหางานและควรหาแหล่งงาน รวมทั้งติดประกาศให้ทราบ ซึ่งเป็นความคิดเห็นที่สอดคล้องกับบัณฑิตที่มีงานทำดังกล่าวมาแล้วข้างต้น

4. หัวหน้างาน

กล่าวโดยสรุปถึงความคิดเห็นของหัวหน้างาน หรือผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต ทั้งบัณฑิตที่ทำงานในภาคธุรกิจเอกชน และรัฐบาล ที่มีต่อบัณฑิตของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ในด้านต่างๆ คือ การพิจารณาให้เงินเดือน การรับเข้าทำงาน และความต้องการบัณฑิต พบว่าไม่แตกต่างจากบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ทั้งของเอกชนและรัฐบาล

สำหรับผลการประเมินการทำงานของบัณฑิต โดยหัวหน้างานและโดยบัณฑิตเอง ที่จะกล่าวต่อไปนี้ นับว่าเป็นผลสะท้อนที่สำคัญต่อการผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัยอย่างยิ่ง ทำให้ได้รับรู้ประสิทธิภาพของบัณฑิต และสิ่งที่ควรจะนำมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขในการผลิตบัณฑิต ไม่ว่าจะเป็นการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลิกภาพ และการเสริมสร้างประสบการณ์ด้านต่างๆ ให้บัณฑิตเป็นผู้สมบูรณ์ทุก ๆ ด้าน ตามปณิธานของมหาวิทยาลัย และตามความต้องการของสังคม

ในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ทั้งหัวหน้างานและบัณฑิตได้ประเมินว่า บัณฑิตเป็นผู้มี "ความซื่อสัตย์สุจริต" โดยมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) สูงที่สุดเช่นเดียวกัน แสดงให้เห็นว่ามหาวิทยาลัยประสบความสำเร็จในการผลิตบัณฑิตให้มีคุณธรรม สมดังปณิธานของมหาวิทยาลัย ความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งเป็นคุณธรรมสำคัญที่มหาวิทยาลัยควรตระหนักและรักษาไว้ตลอดไป

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่หัวหน้างานและบัณฑิตประเมินการทำงานไม่แตกต่างกัน ส่วนมากอยู่ในระดับดี ข้อที่หัวหน้างานประเมินสูงกว่าบัณฑิตประเมินตนเอง ได้แก่ ความรู้ด้านวิชาการ ความรู้เฉพาะสาขาวิชา ความขยันและตั้งใจทำงาน ความรับผิดชอบ การเรียนรู้งาน ความกระตือรือร้น ความสัมพันธ์กับหัวหน้างาน และเพื่อนร่วมงาน ความคล่องตัวและประสิทธิภาพในการทำงาน และการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

สำหรับข้อที่หัวหน้างานประเมินบัณฑิตต่ำกว่าที่บัณฑิตประเมินตนเอง ได้แก่ ความคิดริเริ่ม ความเชื่อมั่นในตนเอง ความสามารถในการแก้ปัญหาและความเป็นผู้นำ โดยเฉพาะในด้านความเป็นผู้นำนั้นสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญชัย บุญวิวัฒน์ (2517) และ วินเซนต์ เดอซันติส (Vincent De Sanctis : 1971) ที่พบว่า ความสามารถของบัณฑิตในการเป็นผู้นำนั้นอยู่ในระดับที่ค่อนข้างน้อยกว่าคุณสมบัติข้ออื่น ๆ ที่ประเมินและเห็นว่ามหาวิทยาลัยควรจะหาแนวทางในการพัฒนาให้บัณฑิตเป็นผู้มีคุณลักษณะ "ผู้นำ" ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ตามความคิดเห็นของหัวหน้างานบัณฑิตยังมีคุณลักษณะ "ผู้นำ" ค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับด้านอื่น ๆ มหาวิทยาลัยจึงอาจจะต้องมีนโยบายส่งเสริมให้มีการสอนที่มุ่งเน้นให้บัณฑิตมีคุณลักษณะดังกล่าวคู่ไปกับความสามารถทางวิชาการ

ในประเด็นนี้ อาจมีแนวทางในการพัฒนานักศึกษา ด้วยการส่งเสริมงานด้านบุคลากรนักศึกษา โดยเฉพาะกิจกรรมนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ที่จะช่วยพัฒนานักศึกษาให้มีคุณลักษณะดังกล่าว ทั้งนี้เพราะว่ากระบวนการดำเนินกิจกรรมนักศึกษานั้น จะฝึกให้นักศึกษามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักการแก้ปัญหา มีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีความเป็นผู้นำ แนวคิดในการพัฒนานักศึกษาด้วยงานกิจกรรมนักศึกษานั้น เป็นที่ยอมรับในสังคมอุดมศึกษาอย่างกว้างขวางอยู่ในขณะนี้

สำหรับข้อที่บัณฑิตประเมินตนเองต่ำสุด แต่ก็อยู่ในระดับพอใช้ คือ "ความรู้ด้านวิชาการทั่วไป" ซึ่งหมายถึง ความรอบรู้ในทางวิชาการอื่น ๆ นอกเหนือจากศาสตร์ในสาขาของตน ที่เลือกเป็นวิชาเอก ย่อมแสดงให้เห็นถึงบัณฑิตยอมรับว่า วิชาการที่เรียนมาไม่เพียงพอในการทำงานในสังคมไทยปัจจุบัน ดังนั้นในการเรียนการสอน อาจจะต้องให้คำแนะนำและชี้ให้เห็นถึงความสำคัญต่อความรอบรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ทั่ว ๆ ไป การเรียนการสอนในวิชาพื้นฐานและวิชาเลือกเสรี หลายวิชาที่นับว่าช่วยส่งเสริมให้บัณฑิตเป็นผู้รอบรู้ในวิทยาการต่าง ๆ ถ้าหากทำถูกวิธี กล่าวคือ สอนให้รู้จักแสวงหาความรู้มากกว่ายึดติดหรือเน้นที่เนื้อหามากเกินไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ควรจะเน้นการสอนให้ผู้เรียนมีภูมิปัญญา สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้หรือสอนให้คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้เป็นประการสำคัญ สำหรับผลการประเมินด้านนี้ใกล้เคียงกับผลการวิจัยของ ละเอียด แจ่มจันทน์ (2525) ที่พบว่า การประเมินตนเองของบัณฑิตและหัวหน้างานประเมินบัณฑิตนั้น ในทุก ๆ ด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้นความรู้ความสามารถด้านวิชาการที่อยู่ในระดับปานกลาง

โดยสรุป การประเมินตนเองของบัณฑิต และโดยหัวหน้างาน เฉลี่ยแล้วทุกข้ออยู่ในระดับดี จึงอาจกล่าวได้ว่าหัวหน้างานมีความพึงพอใจต่อบัณฑิตโดยเฉลี่ยค่อนข้างมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุนิตย์ แววศักดิ์ (2522) วิไลวรรณ เจริญพงศ์ (2514) และ บาบาร่า (Barbara : 1982) ที่พบว่า การประเมินการทำงานของบัณฑิต โดยหัวหน้างานนั้น ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี และผลการประเมินไม่แตกต่างจากบัณฑิตประเมินตนเอง

5. ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสถานภาพการทำงานของบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ที่สำเร็จการศึกษาออกไปรับใช้สังคม ซึ่งได้ทำอย่างต่อเนื่องมาตลอดเกือบทุก ๆ รุ่น อีกทั้งการประเมินการทำงานของบัณฑิต โดยหัวหน้างานของบัณฑิตเอง และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลถึงการทำงานของบัณฑิต ผลการวิจัยถือว่าเป็นข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งจะช่วยให้มหาวิทยาลัยได้พิจารณาทบทวนบทบาทการผลิตบัณฑิต อันเป็นภารกิจสำคัญประการหนึ่ง ของสถาบันอุดมศึกษา ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงใคร่เสนอแนวคิดเพื่อเป็นข้อเสนอดังต่อไปนี้

5.1 ด้านการเรียนการสอน ควรส่งเสริมและเน้นการเรียนการสอนเพื่อสร้างคุณลักษณะพิเศษและมีเอกลักษณ์ตามสาขาวิชาของตนเอง รวมทั้งมีความรอบรู้ในศาสตร์สำคัญๆ ที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการทำงาน กล่าวคือ

ก. ในวิชาเอก หรือ วิชาอาชีพหลัก มุ่งสอนให้ผู้เรียนมีความลุ่มลึกและเชี่ยวชาญในศาสตร์สาขาของตนเอง หรือให้เป็นเลิศในเชิงวิชาการ

ข. ในวิชาพื้นฐาน มุ่งสอนให้ผู้เรียนมีความรอบรู้และรู้กว้างในศาสตร์ต่าง ๆ ที่เป็นวิชาพื้นฐาน สามารถนำไปใช้ในสังคมได้ และผู้สอนจะต้องเข้าใจว่าวิธีการสอนในวิชาพื้นฐานไม่เน้นที่เนื้อหามากเกินไป หรือไม่สอนเนื้อหามากเท่ากับผู้เรียน เป็นวิชาอาชีพหรือวิชาเอก แต่จะสอนให้เน้นความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ค. เฉพาะวิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งมีความสำคัญต่อการทำงานของบัณฑิตในปัจจุบันนั้น ควรจะหาแนวทางในการจัดหลักสูตรพิเศษเพิ่มเติมสำหรับนักศึกษาหรือบัณฑิตที่จบไปแล้วเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านภาษาอังกฤษ ให้สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาจมอบหมายให้ศูนย์ภาษาของมหาวิทยาลัยเป็นผู้ดำเนินการ นอกจากนี้ควรหาวิธีจูงใจให้นักศึกษาเห็นความสำคัญในการเรียนภาษาอังกฤษมากยิ่งขึ้น

ง. แนวทางการสอน ควรจะเน้นการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้ ควบคู่กับไปกับการสอนทฤษฎี

5.2 ควรให้ฝ่ายกิจการนักศึกษามีบทบาทในการพัฒนานักศึกษา ด้วยการส่งเสริมและจูงใจนักศึกษาได้ร่วมทำกิจกรรมในมหาวิทยาลัยอย่างกว้างขวาง ควบคู่กับการเรียน โดยเน้นให้กิจกรรมสนองต่อเป้าประสงค์ที่แท้จริงของการดำเนินกิจกรรมนักศึกษา กล่าวคือ มุ่งพัฒนานักศึกษาให้มีคุณลักษณะในด้านความเป็นผู้นำ รู้จักเสียสละ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีมนุษยสัมพันธ์ และมีความรับผิดชอบ เป็นต้น

5.3 ควรส่งเสริมให้หน่วยงานอื่น ๆ นอกเหนือจากฝ่ายกิจการนักศึกษา ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนานักศึกษา ได้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามข้อ 5.2 กล่าวคือ เพิ่มบทบาทให้กับคณะวิชา ภาควิชา แผนกแนะแนว และอื่น ๆ มากยิ่งขึ้น ในการดำเนินงาน อาจจัดเป็นโครงการระยะสั้น ๆ เพื่อพัฒนานักศึกษาโดยให้สอดคล้องกับความสามารถของหน่วยงานเป็นหลัก

5.4 ควรส่งเสริมให้หน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดหางานให้แก่บัณฑิตดำเนินงานในการให้บริการด้านนี้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อาจจัดเป็นห้องสมุดอาชีพ และมีการติดต่อสื่อสารระหว่างมหาวิทยาลัยกับบัณฑิต เกี่ยวกับแหล่งงานอยู่เสมอ รวมทั้งเก็บรวบรวมข้อมูลสถานภาพการทำงานของบัณฑิตอย่างเป็นระบบ

5.5 ควรส่งเสริมให้มีการฝึกงานในระหว่างการศึกษาของนักศึกษา ทั้งในหลักสูตรและนอกหลักสูตรอย่างกว้างขวาง และมีประสิทธิภาพ โดยมีการติดตามผลและนิเทศการฝึกงานอย่างต่อเนื่องและจริงจัง นอกจากนี้อาจติดต่อประสานงานกับบัณฑิตหรือนักศึกษาภาคค่ำที่มีงานทำแล้ว ให้มีส่วนช่วยเหลือนักศึกษารุ่นน้องได้มีโอกาสเข้าไปฝึกงานในหน่วยงานของตน ซึ่งรุ่นพี่จะได้เป็นพี่เลี้ยงและช่วยประสานงานได้อีกทางหนึ่งด้วย

5.6 ควรจัดให้มีการแนะแนวการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นทั้งในและต่างประเทศให้แก่นักศึกษาและบัณฑิต โดยจัดให้มีเอกสารแนะแนว การจัดอภิปราย และแสดงนิทรรศการอย่างต่อเนื่อง และจัดเก็บข้อมูลบัณฑิตที่ศึกษาต่อเพื่อประโยชน์ในการติดตามผลอีกด้วย

5.7 ข้อเสนอสำหรับการวิจัย

ก) มหาวิทยาลัยควรมีนโยบายส่งเสริมการวิจัยเพื่อติดตามผลบัณฑิตทุก ๆ ปี โดยนำผลการวิจัยมาพิจารณาปรับปรุงการเรียนการสอนและพัฒนานักศึกษา

ข) ควรมีการวิจัย โดยแยกศึกษาเป็นรายคณะวิชาต่าง ๆ อย่างลึกซึ้ง เพื่อนำผลมากำหนดเป็นแนวทางพัฒนาการผลิตบัณฑิตสาขาวิชาต่าง ๆ ในอนาคต

ค) ในการวิจัยเพื่อติดตามผลบัณฑิตทุกครั้ง ควรมีการสอบถามหัวหน้างานหรือผู้บังคับบัญชาเพื่อประเมินการทำงานของบัณฑิต

ง) ในการวิจัยครั้งต่อ ๆ ไป เกี่ยวกับการติดตามผลบัณฑิตของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ในส่วนของบัณฑิตควรจะแยกศึกษา บัณฑิตที่มีงานทำในระหว่างการเรียนหรือเคยเป็นนักศึกษาภาคค่ำออกจากบัณฑิตที่เคยเป็นนักศึกษาภาคปกติซึ่งยังไม่มีงานทำ

DPU

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

บุญจิตต์ ณ สำเลียง. "การสำรวจการทำงานของบัณฑิตทางการศึกษา ปี พ.ศ.2510." วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2511.

บุญยัย บุญวิรัตน์. "การติดตามผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตปริญญาโท ที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยวิชาการศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2500-2515 : ทัศนคติของผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน." ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2517

ประสพสันต์ อักษรมัติ. "การติดตามผลบัณฑิตครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยครูภาคกลาง." วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ "20 ปี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์" กรุงเทพมหานคร : 2531.

ยุพา อุดมศักดิ์. "ข้อคิดในการติดตามผลบัณฑิตเพื่อปรับปรุงหลักสูตร." วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ. 7 พฤศจิกายน 2515.

ลดาพร ระวิรัฐ. "การติดตามผลมหาบัณฑิตทางครุศาสตร์." วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524

ละเอียด แจ่มจันทร์. "การติดตามผลบัณฑิตหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต." วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.

เสริมพร ภาระสกุล "สภาวะการทำงานของบัณฑิตวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ในช่วงปี พ.ศ. 2521-2527." รายงานผลการวิจัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2528.

วัชรี ทรัพย์มี. การแนะแนวอาชีพ. แผนกวิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา และคณะ "นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา" รายงานผลการวิจัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

วิจิตร ศรีสอ้าน. คำบรรยายเรื่องการศึกษาติดตามรายงานการสัมมนามหาวิทยาลัยมหิดล. ครั้งที่ 8 (1-3 ตุลาคม), 2523.

วิไสพร ธรรมเนียมอินทร์ และคณะ "การติดตามผลบัณฑิตวิทยาลัยการค้า" รายงานผลการวิจัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 2527.

วิไลวรรณ เจริญพงษ์. "การติดตามผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตครุศาสตร์." วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514.

ศรีลักษณ์ สง่าเมือง. "การติดตามผลมหาบัณฑิตสาขาวิชามนุษยศาสตร์." วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

สันติภาพ กองกาญจนะ. "การติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) ตั้งแต่ปีการศึกษา 2510-2512 ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาและวิทยาลัยครู ในภาคการศึกษา 9, 10 และ 11." ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, 2515.

สุชา จันทน์เอม และ สุรางค์ จันทน์เอม. จิตวิทยาการแนะแนว. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรบัณฑิต, 2520.

สุนิตย์ แววศักดิ์ "การติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จปริญญาตรีจากวิทยาลัยครู." วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522

สุทธนู ศรีไสย และคณะ "การติดตามผลบัณฑิตครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่สำเร็จการศึกษา เมื่อปีการศึกษา 2526" รายงานการวิจัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

สุโท เจริญสุข. เทคนิคเบื้องต้นในการแนะแนวให้คำปรึกษาและจิตบำบัด. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2521.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ "การศึกษากับการมีงานทำ" รายงานการวิจัย กองวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2528.

อำนาจ อุตระ. "การติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี วิชาเอกอุตสาหกรรมศิลป์ ที่ปฏิบัติงานในวิทยาลัยครู." ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520.

ภาษาอังกฤษ

Appel, Robert Leonard. "An Evaluation of the Secondary Teacher Education Program at North Park College Based up on a Fellow-up Study and the Academic Record of the Secondary Techer Graduates." Dissertation abstracts International 28(October 1967) : 132-A

Barbara Anne Blisard, Allen. "A Follow up Study of the Graduates of the Adult and Extension Education and the Vocational Education Programs at Texas A & M University." Dissertation Abstracts. (December 1982) : 1791-A.

Berdie, Ralph F. and Associates. Testing in Guidance and Counseling. New York : McGraw-Hill Book Company, Inc., 1963.

Calvin, Lee B.T. Improving College Teaching. Washington D.D. : American Council on Education, 1970.

Carter, Good V. Dictionary of Education. New Yourk : McGraw-Hill Book Company, Inc., 1970.

Downing, Lester N. Guidance and Counseling Service on Introduction. New York : McGraw-Hill Book, 1968.

Froehlich, Clifford P. Guidance Services in Schools. New York : McGraw-Hill Book Company, Inc., 1959.

Kauss, Theodore Radney. "An Evaluation of Master of Arts in Teaching Program of Teacher Education at Northwestern University." Dissertation Abstracts International. 29(November 1968-January 1969) : 2136-A.

Renovich, Dennis W. "A Study of Graduates and the Graduate Programs in Educational Marquestte University Base on the Follow- p Study of Its Graduates for Years 1960-1970." Dissertation Abstracts International. 32(July 1972) : 174-A.

Sanctis, Vincent De. "A Follow up Study of Educational Doctoral Graduate from the Department of Educational Administration and Supervision at Rutgers University the State University of New Jersey 1949-1969." Dissertation Abstracts. 31(Janaury 1971) : 3203-A.

Stoops, Emcry and Wahlquist, Gunnar L. A Basic Text for Guidance Workers. Englewood Cliffs, N.J., 1947.

ภาคผนวก

DRAFT

ภาคผนวก ก.

เรียน ปัณฑิตวิทยาลัยธุรกิจปัณฑิตย์ทุกท่าน

มหาวิทยาลัยธุรกิจปัณฑิตย์ ใคร่ขอความร่วมมือจากท่านตอบแบบสอบถาม เพื่อมหาวิทยาลัยจะได้ทราบข้อมูลสำหรับงานวิจัย เรื่อง "การติดตามผลปัณฑิตมหาวิทยาลัยธุรกิจปัณฑิตย์" ซึ่งผลงานวิจัยนี้มหาวิทยาลัยจะได้นำมาพิจารณาพัฒนามหาวิทยาลัย ในด้านการเรียนการสอนและด้านอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยขอเรียนว่า คำตอบของปัณฑิตทุกท่านมีคุณค่าอย่างยิ่งต่อมหาวิทยาลัย และจะถือว่าเป็นความลับ

ดังนั้น เมื่อท่านตอบแบบสอบถามนี้แล้ว โปรดส่งกลับคืนมหาวิทยาลัย โดยส่งถึงอาจารย์วิศรุต สุวรรณวิเวก ซึ่งรายละเอียดได้แจ้งอยู่ด้านหลังแบบสอบถามนี้แล้ว และขอความกรุณาส่งคืนโดยด่วนที่สุดด้วย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความร่วมมือด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายวิศรุต สุวรรณวิเวก)

(นายสินธะวา คามดิษฐ์)

มหาวิทยาลัยธุรกิจปัณฑิตย์

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการทำงาน

	เฉพาะเจ้าหน้าที่ลงรหัส
คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงใน ◯ ที่ตรงกับข้อมูลที่ท่านต้องการตามความเป็นจริง หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนด	สดมภ์ 1-4

1. เพศ ◯ 1) ชาย ◯ 2) หญิง — ☐ 5

2. อายุ
   - ◯ 1) น้อยกว่า 25 ปี
   - ◯ 2) 25 - 30 ปี
   - ◯ 3) 31 - 35 ปี
   - ◯ 4) 35 ปีขึ้นไป

   ☐ 6

3. คณะและสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา
   - ◯ 1) การเงิน
   - ◯ 2) บุคคล
   - ◯ 3) การตลาด
   - ◯ 4) บัญชี
   - ◯ 5) เศรษฐศาสตร์
   - ◯ 6) นิติศาสตร์

   ☐ 7

4. ปีที่สำเร็จการศึกษา
   - ◯ 1) ปีการศึกษา 2527 (รุ่นที่ 13)
   - ◯ 2) ปีการศึกษา 2528 (รุ่นที่ 14)
   - ◯ 3) ปีการศึกษา 2529 (รุ่นที่ 15)

   ☐ 8

5. แต้มเฉลี่ยเมื่อสำเร็จการศึกษา

○ 1) 2.00 - 2.49
○ 2) 2.50 - 2.99
○ 3) 3.00 - 3.49
○ 4) 3.50 - 4.00

□ 9

6. ปัจจุบันท่านมีงานทำหรือไม่

○ 1) มีงานทำ
○ 2) ไม่มีงานทำ (ข้ามไปตอบข้อ 31)

□ 10

สำหรับผู้มีงานทำ

ถ้ามีงานทำ ตอบคำถาม ข้อ 7 - 30

7. ชื่อสถานที่ทำงานในปัจจุบัน.....

เลขที่.....ถนน.....อำเภอ/เขต.....

จังหวัด.....แผนก/ฝ่าย.....

ตำแหน่งงาน.....

ตำแหน่งผู้บังคับบัญชาระดับต้น.....

8. ท่านใช้เวลาในการหางานทำนานเท่าใด หลังจากสำเร็จการศึกษา

○ 1) ได้งานทันที (1 เดือน)
○ 2) 2 เดือน
○ 3) 3 เดือน
○ 4) 4 เดือน
○ 5) 5 เดือน
○ 6) 6 เดือน
○ 7) 7 เดือน
○ 8) 8 เดือน
○ 9) 9 เดือน
○ 10) 10 เดือน
○ 11) 11 เดือน
○ 12) 12 เดือน
○ 13) มากกว่า 12 เดือน

□□ 11-12

9. ปัจจุบันท่านมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ

○ 1) ไม่เกิน 2,000 บาท ○ 2) 2,001-3,000 บาท

○ 3) 3,001-4,000 บาท ○ 4) 4,001-5,000 บาท □ 13

○ 5) 5,001-6,000 บาท ○ 6) 6,001-7,000 บาท

○ 7) 7,001-8,000 บาท ○ 8) มากกว่า 8,000 บาท

10. ระหว่างที่ทำการศึกษา ท่านมีงานทำหรือไม่

○ 1) มี □ 14

○ 2) ไม่มี

11. ระหว่างที่ทำการศึกษาอยู่ ท่านเคยฝึกงานหรือไม่

○ 1) เคย ○ 2) ไม่เคย □ 15

12. การฝึกงานในขณะศึกษาอยู่ มีประโยชน์ต่องานที่ทำในขณะนี้หรือไม่

○ 1) มี ○ 2) ไม่มี □ 16

○ 3) ไม่ทราบ (เพราะไม่เคยฝึกงาน)

13. งานที่ทำหรือประกอบอาชีพในปัจจุบัน เป็นงานประเภทใด

○ 1) รับราชการ ○ 2) รัฐวิสาหกิจ □ 17

○ 3) ธุรกิจเอกชน ○ 4) ธุรกิจส่วนตัว

14. ปัจจุบันท่านทำงานหรือประกอบอาชีพตรงกับที่เรียนมาหรือไม่

○ 1) ตรง ○ 2) ไม่ตรง □ 18

15. ลักษณะงานที่ท่านทำอยู่ในปัจจุบัน

○ 1) งานด้านบัญชี

○ 2) งานด้านการเงิน สินเชื่อ

○ 3) งานด้านธุรการ สารบรรณ

○ 4) งานด้านวิเคราะห์ข้อมูล วิจัยและประเมินผล สถิติ

○ 5) งานด้านคอมพิวเตอร์ □□ 19-20

○ 6) งานด้านวิชาการ สอนหนังสือ

○ 7) งานด้านกฎหมาย

○ 8) งานด้านบริหารงานบุคคล

○ 9) งานด้านการขาย

○ 10) งานด้านการให้บริการ

○ 11) กิจการส่วนตัว ผู้บริหารกิจการ

○ 12) อื่น ๆ (ระบุ).....

16. ท่านมีปัญหาในการหางานทำครั้งแรกหรือไม่

○ 1) มี

○ 2) ไม่มี (ข้ามไปตอบข้อ 17) □ 21

ถ้า "มี" ปัญหานั้นคืออะไร? (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบให้ใส่เลข 1,2,3 ตามลำดับความสำคัญของปัญหาในช่อง ✓ เลข 1 หมายถึง สำคัญที่สุด เลข 2, 3 สำคัญรองลงมา ตอบได้ไม่เกิน 3 ข้อ)

○ 1) ไม่ทราบแหล่งงาน

○ 2) หางานที่ถูกใจไม่ได้ □□ 22-23

○ 3) เงินเดือนน้อยกว่าที่ต้องการ

○ 4) ขาดประสบการณ์และความรู้พิเศษ

○ 5) ขาดคนสนับสนุน

○ 6) ขาดเงินประกัน □□ 24-25

○ 7) เพศไม่ตรงกับความต้องการ

○ 8) อายุไม่ตรงกับความต้องการ

○ 9) ต้องสอบคัดเลือก □□ 26-27

○ 10) วุฒิไม่ตรงกับความต้องการเป็นส่วนใหญ่

○ 11) อื่น ๆ (ระบุ).....

17. ท่านได้งานทำในปัจจุบันเพราะ

- ◯ 1) สอบได้ด้วยตนเอง
- ◯ 2) พ่อ แม่ ญาติพี่น้องหรือเพื่อนให้ความช่วยเหลือ (ไม่รวมธุรกิจส่วนตัว)
- ◯ 3) เป็นธุรกิจส่วนตัว
- ◯ 4) เคยฝึกงานที่นี่
- ◯ 5) อื่น ๆ (ระบุ).....

□ 28

18. ท่านทราบแหล่งงานจากที่ใด

- ◯ 1) สำนักงานจัดหางานของรัฐบาล
- ◯ 2) สำนักงานจัดหางานของเอกชน
- ◯ 3) ประกาศของทางมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
- ◯ 4) ข่าวจากวิทยุ
- ◯ 5) ข่าวจากหนังสือพิมพ์รายวัน
- ◯ 6) ญาติพี่น้องหรือเพื่อน
- ◯ 7) อื่น ๆ (ระบุ).....

□ 29

19. ท่านคิดว่ามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ควรจะมีบทบาทในการช่วยหางานให้บัณฑิตอย่างไร (ใส่เลข 1, 2, 3 ในช่อง ◯ ตามลำดับความสำคัญของปัญหา ตอบได้ไม่เกิน 3 ช่อง)

- ◯ 1) ควรหาแหล่งงานและติดประกาศให้ทราบ
- ◯ 2) ควรจัดตั้งเป็นหน่วยงานเพื่อช่วยในการหางานทำของบัณฑิต
- ◯ 3) ควรจะมีการแนะนำในการหางานให้แก่บัณฑิต
- ◯ 4) ควรออกใบรับรอง หรือ Transcript ให้ได้รับความสะดวกและรวดเร็วที่สุด
- ◯ 5) อื่น ๆ (ระบุ).....

□□ 30-31

□□ 32-33

□□ 34-35

20. ก่อนทำงานที่ทำอยู่ในปัจจุบัน ท่านเคยทำงานที่อื่นก่อนหรือไม่

○ 1) เคย

○ 2) ไม่เคย (ข้ามไปตอบข้อ 23)

□ 36

ถ้าเคย ตอบคำถามข้อ 21-22

21. ท่านเปลี่ยนงานมาแล้วกี่ครั้ง.....ครั้ง

□ 37

22. สาเหตุที่เปลี่ยนงาน (ตอบข้อที่ท่านคิดว่าเป็นเหตุผลที่สำคัญ 3 อันดับ โดยใส่เลข 1, 2, 3 ในช่อง ○ ตามความสำคัญ ตอบได้ไม่เกิน 3 ข้อ)

□□ 38-39

○ 1) หมดสัญญาจ้าง	○ 2) ได้งานที่อื่นที่ดีกว่า
○ 3) ไม่ชอบงานที่ทำ	○ 4) ไม่ชอบระบบงาน
○ 5) เงินเดือนน้อยไป	○ 6) ไม่พอใจนายจ้าง
○ 7) ไม่พอใจผู้ร่วมงาน	○ 8) สภาพแวดล้อมไม่ดี
○ 9) สวัสดิการไม่ดีพอ	○ 10) งานไม่มั่นคง
○ 11) สถานที่ทำงานไกลไป	○ 12) เหตุผลส่วนตัว

□□ 40-41

○ 13. อื่น ๆ (ระบุ).....

□□ 42-43

23. ท่านต้องการจะเปลี่ยนงานที่ทำอยู่ในปัจจุบันหรือไม่

○ 1) ต้องการ

○ 2) ไม่ต้องการ (ข้ามไปตอบ ข้อ 25)

□ 44

ถ้า "ต้องการ" เปลี่ยนงานอีก ตอบคำถามข้อ 24

24. สาเหตุที่ต้องการเปลี่ยนงานเพราะ

- ○ 1) ไม่ชอบงานที่ทำอยู่ในปัจจุบัน
- ○ 2) ไม่ชอบระบบการบริหารงาน
- ○ 3) เงินเดือนน้อยเกินไป
- ○ 4) งานไม่มั่นคง
- ○ 5) สวัสดิการไม่ดีพอ
- ○ 6) ไม่พอใจนายจ้าง
- ○ 7) ไม่พอใจผู้ร่วมงาน
- ○ 8) อื่น ๆ (ระบุ).....

□ 45

25. ในการทำงานของท่าน ท่านคิดว่าได้นำวิชาอะไรที่ได้ศึกษามาใช้ประโยชน์มากที่สุด (โปรดระบุชื่อวิชา 3 วิชา ตามลำดับความสำคัญ)

- ○ 1) วิชา..... □□ 46-47
- ○ 2) วิชา..... □□ 48-49
- ○ 3) วิชา..... □□ 50-51

26. ท่านคิดว่าควรมีการปรับปรุงหลักสูตรหรือไม่

- ○ 1) ควร
- ○ 2) ไม่ควร (ข้ามไปตอบ ข้อ 28)

□ 52

ถ้า "ควร" ตอบคำถามข้อ 27

27. ถ้าท่านเห็นว่าควร ควรจะ

27.1 เพิ่มเนื้อหาวิชาอะไร (โปรดระบุ 3 วิชา)

- ○ 1) เนื่อหา/วิชา..... □□ 53-54
- ○ 2) เนื้อหา/วิชา..... □□ 55-56
- ○ 3) เนื้อหา/วิชา..... □□ 57-58

27.2 ลดเนื้อหาวิชาอะไร (โปรดระบุ 3 วิชา)

- ○ 1) เนื้อหา/วิชา..... □□ 59-60
- ○ 2) เนื้อหา/วิชา..... □□ 61-62
- ○ 3) เนื้อหา/วิชา..... □□ 63-64

28. ปัจจุบันท่านกำลังศึกษาต่อในชั้นสูงขึ้นควบคู่กับการทำงานหรือไม่ (รวมทั้งการลาศึกษาต่อ) □ 65

○ 1) ศึกษาต่อ

○ 2) ไม่ได้ศึกษาต่อ

ถ้า "ศึกษาต่อ" ตอบคำถาม ข้อ 29-30

29. สาขาวิชา.....คณะ..... □□ 66-67

ระดับการศึกษา..... □ 68

สถาบันการศึกษา..... □□ 69-70

30. หลักสูตรและเนื้อหาที่ศึกษาในชั้นปริญญาตรีเพียงพอสำหรับการศึกษาต่อหรือไม่

○ 1) เพียงพอแล้ว □ 71

○ 2) ไม่ค่อยเพียงพอ □ 72

○ 3) ไม่เพียงพอเลย

<u>สำหรับผู้ไม่มีงานทำ</u>

□□□□ 1-4

31. ระหว่างที่ทำการศึกษาอยู่ ท่านเคยฝึกงานหรือไม่

○ 1) เคย □ 5

○ 2) ไม่เคย

32. ท่านว่างงานมาแล้วเป็นเวลานานเท่าใด

○ 1) 1-3 เดือน

○ 2) 4-6 เดือน □ 6

○ 3) 7-9 เดือน

○ 4) 10-12 เดือน

○ 5) มากกว่า 12 เดือน

33. ท่านเคยทำงานที่ใดมาก่อนหรือไม่

○ 1) เคย

○ 2) ไม่เคย (ข้ามไปตอบ ข้อ 35)

□ 7

ถ้า "เคย" ตอบคำถามข้อ 34

34. สาเหตุที่ออกจากงานเนื่องจาก (ตอบข้อที่ท่านคิดว่าเป็นเหตุผลที่สำคัญ 3 อันดับ โดยใส่เลข 1, 2, 3 ในช่อง ○ ตามความสำคัญ ตอบได้ไม่เกิน 3 ข้อ)

○ 1) หมดสัญญาจ้าง	○ 2) ไม่ชอบงานที่ทำ	□□ 8-9
○ 3) ไม่ชอบระบบงาน	○ 4) เงินเดือนน้อยไป	
○ 5) ไม่พอใจนายจ้าง	○ 6) ไม่พอใจผู้ร่วมงาน	
○ 7) สภาพแวดล้อมไม่ดี	○ 8) สวัสดิการไม่ดีพอ	□□ 10-11
○ 9) งานไม่มั่นคง	○ 10) สถานที่ทำงานอยู่ไกลไป	
○ 11) ต้องการศึกษาต่อ	○ 12) เหตุผลส่วนตัว	□□ 12-13
○ 13) อื่น ๆ (ระบุ).....		

35. เหตุใดท่านยังไม่ได้ทำงาน

○ 1) กำลังศึกษาต่อ

○ 2) เตรียมตัวไปศึกษาต่อต่างประเทศ □ 14

○ 3) หางานที่ต้องการไม่ได้

○ 4) กำลังรอบรรจุ

○ 5) ไม่ทราบแหล่งงาน

○ 6) ยังไม่อยากทำงาน

○ 7) อื่น ๆ (ระบุ).....

36. ขณะนี้ท่านกำลังศึกษาต่อหลังจากจบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือไม่

○ 1) ศึกษาต่อ □ 15

○ 2) ไม่ศึกษาต่อ (ข้ามไปตอบข้อ 39)

ถ้าศึกษาต่อ ตอบคำถามข้อ 37-38

37. สาขาวิชา.....คณะ..... 16-17

ระดับการศึกษา.....สถาบันการศึกษา..... 18

38. หลักสูตรและเนื้อหาที่ศึกษาในชั้นปริญญาตรีเพียงพอสำหรับการศึกษาต่อ หรือไม่ 19-20

○ 1) เพียงพอแล้ว ○ 2) ไม่ค่อยเพียงพอ 21

○ 3) ไม่เพียงพอเลย

39. ถ้าท่านได้งานทำระหว่างกำลังศึกษาต่อ ท่านจะลาออกจากการศึกษา หรือไม่

○ 1) ลาออกเพื่อทำงาน 22

○ 2) ไม่ลาออกจะศึกษาต่อจนสำเร็จ

40. ท่านคิดว่ามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ควรจะมีบทบาทในการช่วยหางานให้บัณฑิตอย่างไร

○ 1) ควรหาแหล่งงานและติดประกาศให้ทราบ

○ 2) ควรจัดตั้งหน่วยงานเพื่อช่วยในการหางานทำของบัณฑิต

○ 3) ควรจะมีการแนะนำในการหางานทำให้แก่บัณฑิต 23

○ 4) การออกใบรับรอง หรือ Transcrip ให้ได้รับความสะดวกและรวดเร็วที่สุด

○ 5) อื่น ๆ (ระบุ).....

ตอนที่ 2 ข้อมูลและความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงาน

<u>เฉพาะผู้มีงานทำ</u>

<u>คำชี้แจง</u> กาเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องที่ตรงกับระดับความสามารถ ตามความคิดของท่านมากที่สุด

รายการประเมิน	มาก ← → น้อย					
	4	3	2	1	0	
1. ความรู้ด้านวิชาการโดยทั่วไป						24
2. ความรู้เฉพาะสาขาวิชา						25
3. ความขยันและตั้งใจทำงาน						26
4. ความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน						27
5. การมีความคิดริเริ่ม						28
6. ความสามารถในการเรียนรู้งาน						29
7. ความกระตือรือร้นในการใฝ่หาความรู้เพิ่มเติม						30
8. ความเชื่อมั่นในตนเอง						31
9. ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา						32
10. ความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน						33
11. ความคล่องตัวและประสิทธิภาพในการทำงาน						34
12. ความสามารถในการแก้ปัญหา						35
13. การยอมรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น						36
14. ความซื่อสัตย์สุจริต						37
15. ความสามารถในการเป็นผู้นำ						38

ภาคผนวก ข.

เรียน ผู้ปังคับบัญชาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ใคร่ขอความร่วมมือจากท่านตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อบัณฑิตของมหาวิทยาลัยที่ทำงานในหน่วยงานของท่าน เพื่อมหาวิทยาลัยจะได้ทราบข้อมูลสำหรับงานวิจัย เรื่อง "การติดตามผลบัณฑิตมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์" ซึ่งผลงานวิจัยนี้มหาวิทยาลัยจะได้นำมาพิจารณาพัฒนามหาวิทยาลัย ในด้านการเรียนการสอนและด้านอื่นๆ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยขอเรียนว่า คำตอบของท่านมีคุณค่าอย่างยิ่งต่อมหาวิทยาลัย และจะถือว่าเป็นความลับ

ดังนั้น เมื่อท่านตอบแบบสอบถามนี้แล้ว โปรดส่งกลับคืนมหาวิทยาลัย โดยส่งถึงอาจารย์วิศรุต สุวรรณวิเวก ซึ่งรายละเอียดได้แจ้งอยู่ด้านหลังแบบสอบถามนี้แล้ว และขอความกรุณาส่งคืนโดยด่วนที่สุดด้วย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความร่วมมือด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายวิศรุต สุวรรณวิเวก)

(นายสินธะวา คามดิษฐ์)

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวและความคิดเห็นทั่วไป

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย (✓) ลงในวงกลม (◯) ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

สุดมภ์ □□□ 1-3

1. เพศ ◯ 1) ชาย ◯ 2) หญิง □ 4

2. อายุของท่าน

◯ 1) น้อยกว่า 25 ปี

◯ 2) 25 - 30 ปี □ 5

◯ 3) 31 - 35 ปี

◯ 4) 36 - 40 ปี

◯ 5) 40 ปีขึ้นไป

3. ระยะเวลาที่ท่านรู้จักกับบัณฑิตผู้นี้

◯ 1) น้อยกว่า 1 ปี

◯ 2) 1 - 2 ปี □ 6

◯ 3) มากกว่า 2 ปี

4. ท่านพิจารณาให้เงินเดือนแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ เมื่อเริ่มบรรจุ เปรียบเทียบกับบัณฑิตที่จบจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในหน่วยงานของท่านอย่างไร

◯ 1) สูงกว่าบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยของรัฐ

◯ 2) เท่ากันกับบัณฑิตมหาวิทยาลัยของรัฐ □ 7

◯ 3) น้อยกว่าบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยของรัฐ

◯ 4) ให้เงินเดือนโดยพิจารณาจากความสามารถของบุคคล

5. การรับบุคคลเข้าทำงานในหน่วยงานของท่าน ท่านได้พิจารณาจาก

○ 1) สาขาวิชาซึ่งตรงกับตำแหน่งที่ต้องการ

○ 2) สาขาวิชาที่ใกล้เคียงกับตำแหน่งที่ต้องการ □ 8

○ 3) ไม่คำนึงถึงคุณวุฒิ แต่พิจารณาจากความสามารถของบุคคล

6. ถ้ามีตำแหน่งงานว่างในหน่วยงานของท่าน หรือต้องการขยายหน่วยงาน ท่านมีความต้องการบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์เข้าร่วมหรือไม่

○ 1) ต้องการ

○ 2) ไม่ต้องการ □ 9

○ 3) ไม่เจาะจงสถาบันการศึกษา

7. ถ้าท่านต้องการบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์เข้าทำงาน ท่านจะพิจารณาจากสาขาใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ โดยใส่หมายเลข 1,2,3 ลงในวงกลม (○) ตามลำดับความต้องการ หมายเลข 1 หมายถึงต้องการมากอันดับหนึ่ง หมายเลข 2 และ 3 ต้องการรองลงมาตามลำดับ ตอบได้ไม่เกิน 3 ข้อ)

○ 1) คณะบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการเงิน □ 10

○ 2) คณะบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการบริหารงานบุคคล

○ 3) คณะบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการตลาด □ 11

○ 4) คณะการบัญชี

○ 5) คณะเศรษฐศาสตร์ □ 12

○ 6) คณะนิติศาสตร์

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงาน

<u>คำชี้แจง</u> โปรดกาเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องที่ตรงกับระดับความสามารถตามความคิดของท่านมากที่สุด

รายการประเมิน	มาก ⟵⟶ น้อย					
	4	3	2	1	0	
1. ความรู้ด้านวิชาการโดยทั่วไป						13
2. ความรู้เฉพาะสาขาวิชา						14
3. ความขยันและตั้งใจทำงาน						15
4. ความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน						16
5. การมีความคิดริเริ่ม						17
6. ความสามารถในการเรียนรู้งาน						18
7. ความกระตือรือร้นในการใฝ่หาความรู้เพิ่มเติม						19
8. ความเชื่อมั่นในตนเอง						20
9. ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา						21
10. ความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน						22
11. ความคล่องตัวและประสิทธิภาพในการทำงาน						23
12. ความสามารถในการแก้ปัญหา						24
13. การยอมรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น						25
14. ความซื่อสัตย์สุจริต						26
15. ความสามารถในการเป็นผู้นำ						27